دابینکردنی مافە نەتەوایەتییەکانی گەلی کورد لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێموکراتیکی فێدراڵدا

کوردستان

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بڵاوی دەکاتەوە

ژمارە ٧٣٣، پێنجشەممە ١٥ی خەرمانانی ١٣٩٧ی هەتاوی، ٦ی سێپتامبری ٢٠١٨

www.kurdistanmedia.com

یەکیەتیی دێموکراتی کوردستان لە دیدار لەگەڵ حیزبی دێموکرات باسی لە گرینگیی ڕاسان کرد ٢

دەزگای ڕێکخستنی گشتیی حیزبی دێموکرات بەیاننامەیەکی بڵاو کردووە ٢

دەورەی ٢٣١ی سەرەتایی پێشمەرگە لە چیاکانی کوردستان کۆتایی پێهات ٣

تیرۆری مامۆستای سەرکردە ٤

نیشتمان تەنیا کەسمانە ٦

پێشمەرگە و مانەوەی نەتەوە ٨

وتووێژ لەگەڵ کەریم پەرویزی ١٠

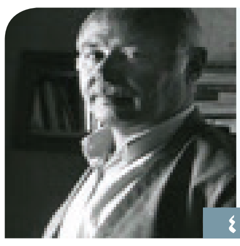

چاندنی خۆشەویستی لە ئاگردا

ڕۆژی شەممە ڕێکەوتی ٣ی خەرمانانی ١٣٩٧ی هەتاوی، ٤ چالاکی ژینگەپارێزیی خەڵکی شاری مەریوان بە ناوەکانی "شەریف باجوەر، ئومید کۆنەپۆشی، ڕەحمەت حەکیمی نیا و محەممەد پەژووهی" لە کاتی کوژاندنەوەی ئاگری دارستانەکانی مەریواندا گیانیان لە دەست دا.

"شەریف باجوەر" ئەندامی چالاکی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران یەکێک لەو شەهیدانە بوو کە لەکاتی بەرەنگاربوونەوەی ئاگری دڵڕەشیی ڕێژیم، گیانی ئازیزی پێشمەرگەئاسا پێشکەش بە خاک و نیشتمانەکەی کرد.

شەریف باجوەر کوڕی بایزید ساڵی ١٣٥٠ی هەتاوی لە نێو بنەماڵەیەکی شۆڕشگێڕ لە شاری مەریوان لەدایک بوو. پلەکانی خوێندنی هەتا وەرگرتنی بڕوانامەی دیپلۆم تەواو کردووە. ئەو هەر لە قۆناغی دەبیرستانەوە وەک قوتابییەکی ئازا و چاونەترس، کەوتە دژایەتیکردنی دامودەزگاکانی سەر بە وەزارەتی ئیتلاعات بەتایبەت بەشی حەراسەت لە دەبیرستاندا و لەگەڵ چەند قوتابییەکی تر دەستیان دایە پووچەڵکردنەوەی سیاسەت و پیلانەکانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی ئێران؛ بەم هۆیەشەوە چەندین جار ڕووبەڕووی هەڕەشە و دەرکران بوونەوە. دواجار شەریف بڕیار دەدات ببێتە پێشمەرگە و بەو مەبەستەش لە سەرەتای دەیەی ٧٠ی هەتاوییەوە پێوەندیی بە حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانەوە دەکات و دەبێتە پێشمەرگە بەڵام بە هۆی هەژاریی بنەماڵەکەی و پیری و پەککەوتەیی باوکییەوە و بە هەماهەنگی لەگەڵ حیزب دەنێردرێتەوە بۆ ناوخۆی وڵات. ماوەیەکی کەم پاش گەڕانەوەی، پێوەندیی بە شانەیەکی تەشکیلاتییەوە دەکات و دەبێتە ئەندامێکی هەرە چالاکی شانەکە. ئەو تا ئەو کاتەی دەرفەتی هەبوو، بەردەوام بوو لە کاری تەشکیلاتی و کاروباری ژینگەپارێزی.

ناوبراو دیسان وەفادار مایەوە بە ڕێبازە سیاسییەکەی و هەتا دوایین ساتەکانی ژیانی ئەو خەسڵەتەی لەخۆیدا هێشتەوە. شەریف باجورە بەهۆی هەڵوێستە مرۆیی و نیشتمانپەروەرییەکانییەوە، چەندین جار ڕووبەڕووی گرتن و لێپرسینەوە و زیندان بووەتەوە و بۆ ماوەی درێژ لە گرتنگەکانی وەزارەتی ئیتلاعاتدا ماوەتەوە و تەعەهودی لێوەرگیراوە، بەڵام ئەو هیچکات دەستی لە چالاکیی هەڵنەگرت و وازی نەهێنا و دواجار هەر لە ڕێگەی ئامانجە بەرزە نیشتمانییەکانیدا وێڕای چەند کەس لە هاوکارانی گیانی ئازیزی پیشکەش بە خاکی نیشتمانەکەی کرد .

پاش گیان لەدەستدانی شەهیدانی ژینگە، بەشێکی بەرچاو لە خەڵکی مەریوان ڕژانە سەر شەقامەکان و بە هەڵگرتنی پلاکاردی تایبەت کە لەسەریان نووسرابوو "شەهید نامرێ" و "چیا بێ تۆ هەتیوە" پشتگیری خۆیان لە ژینگەپارێزان دەربڕی و دژ بە سیاسەتی ژینگەکوژی ڕێژیم لە کوردستان هەڵوێستیان گرت.

بەپێی دوایین ڕاپۆرتە پێوەندیدارەکان، چالاکانی ژینگەپارێز و خۆپیشاندەرانی مەریوان پێیان وایە ئەم ئاگرکەوتنەوە هاوشێوەی ئاگرکەوتنەوەکانی چەند ساڵی ڕابردوو لەم ناوچە، بە شێوەی بەئەنقەست لەلایەن سپای پاسداران و هێزە ئەمنیەتییەکانی ڕێژیم ساز بووە کە ئاکامەکەی گیان لەدەستدانی ئەم چوار مرۆڤە لەخۆبوردووە بوو.

هەر لەمبارەوە ئەنجوومەنی سەوزی چیای مەریوان لە دووتوێی ڕاگەیەندراوێکدا ئاشکرای کردووە: "تاریکپەرەستان و دوژمنانی ژینگە و ئاوەدانی هیچ ڕێگایەک نەماوە نەیگرنە بەر بۆ کاولکاری و خاپوورکردنی ئەم نیشتمانە و بنەڕەتەکانی مرۆڤایەتییان کردوەتە ئامانج. بێ ئاگا لەوەی کە سروشتی ژیانەوەی ئەم دەڤەرە پڕاوپڕە لە سەرهەڵدانی قەقنەس ئاسا و لە هەمان ساتدا کە خەیاڵی خاویان نایگاتێ لە خۆڵەمێش گڕمان سەر هەڵدەداتەوە و کەڵەسوارانێکی تری وەک "شەریف" و "ئومێد" بەدی دێنێتەوە. خۆڵەمێشی بەجێماویان ئەبێت بە سورمەی چاوی گلایەک و شەقەی هزریان باڵ ئەکێشێت بەسەر هەموو چەمکەکانی گەشەدا".

لەلایەکی دیکەشەوە پاش شەهیدبوونی ژینگەپارێزانی شاری مەریوان جیا لە ئەنجومەنە ژینگەپارێزییەکانی کوردستان، لە بەشێکی بەرچاو لە شار و شارۆچکەکانی کوردستانیش بە وەڕێخستنی ڕێوڕەسمی سەرەخۆشی و ئەنجامدانی چالاکی یادی شەهیدانی ژینگەیان بەرز ڕاگرت.

ژینگەپارێزان، هونەرمەندان، شاعێران، مامۆستایان، مامۆستایانی ئایینی، کەسایەتییە ئاکادێمیکەکان، NGO و ڕێکخراوە مەدەنییەکانی کوردستان، چالاکانی سیاسی و مەدەنی و بەگشتی چین و توێژەکانی کوردستانی ڕۆژهەڵات لە ڕۆژانی ڕابردوودا و دوابەدوای شەهید بوونی چوار ڕۆڵەی ژینگەپاریزی کوردستان، بە شێوازی جۆراوجۆر و جگە لە بەشداریکردن لە ڕێوڕەسمی بەخاک سپاردنی شەریف باجوەر و هاوڕێیانی، یادی شەهیدانی ژینگەیان بەرز ڕاگرت و پەیمانیان لەگەڵ ڕێبازەکەیان کە ڕێگری کردنە لە سووتان و لەنێوچوونی کوردستان نوێ کردەوە.

هەر لەمبارەوە دەزگای ڕێکخستنی گشتیی حیزبی دێموکرات بەیاننامەیەکی ڕوو لە خەڵکی کوردستان بڵاو کردەوە کە لە بەشێکیدا هاتووە: " وەک وەفایەک بۆ شەهیدانی ژینگەپارێزی مەریوان و قوربانیانی دەستی ڕێژیم و پشتیوانی لە چالاکوانانی نیشتمانپەروەری ئەم شارە، پێویستە خەڵکی بەئەمەگی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە تێکڕای ناوچە و شارەکان، دەنگی خۆیان بخەنە پاڵ دەنگی خەڵکی مەریوان و ریزی هاوخەباتی خۆیان پتەوتر بکەن؛ بۆ ئەم مەبەستە داواکارین کە خەڵکی شۆڕشگێڕی کوردستان، ئەنجومەنەکانی ژینگەپارێزی و سەرجەم چالاکانی مەدەنی و نیشتمانپەروەری ناوخۆ، بەشداری لە ڕێوڕەسمی ناشتن و سەرەخۆشی شەهیدانی ژینگەپارێزی مەریوان بکەن و بەگوێرەی ئیمکان و بە هەر شێوەیەک کە بۆیان دەلوێ، هاوخەمی خۆیان بۆ ئەم ئازیزانە دەرببڕن. بێگومان هاوچارەنووسی و خۆشەویستیی نیشتمان وادەکات کە وەک هەمیشە هاوخەبات و یەکریز بین و بەرامبەر بە ڕێژیمی سەرکوتکەری کۆماری ئیسلامی و دامودەزگاکانی، پشتمان بە یەکتر گەرم و ورەمان پۆڵایین بێت".

هەروەها ناوەندی هاوکاری حیزبەکانی کوردستانی ئێران بە بۆنەی گیان لە دەستدانی ژینگەپارێزانی کوردستان ڕاگەیەندراوێکی بڵاو کردەوە کە تێیدا هاتووە: " ئێمە کۆماری ئیسلامی و پیلان و ئاکارە دوژمنکارانەکانی کە بەرامبەر بە خەڵک و خاک و سرووشتی کوردستان دەیکەن بە تاوانبار و بەرپرسیاری ئەو کارەساتە دەزانین. کوردستان چوار دەیەیە بۆتە کانگای کارەسات و بەردەوام لە ئاکامی پیلان و سیاسەتی هەڵە و ناکارامەیی کاربەدەستانی نابەرپرس قوربانی دەدات.

دەمێک ساڵە ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران قۆڵی بۆ بەتاڵان بردنی سەروەت و سامانی کوردستان و وێران کردنی کوردستان و سروشتەکەی هەڵماڵیوە و بە بیانووی پڕوپووچ و پاساوی بێ بنەما کەوتۆتە گیانی ژینگەی کوردستان و لە بەرامبەریشدا کۆمەڵێک مرۆڤی تێکۆشەر، دەروەست و بێ پاداشت، بە دەستی بەتاڵەوە بوون بە پارێزەرانی ژینگە و نیشتمان و ئەمڕۆش کاک شەریف و هاوڕێکانی گیانیان لە پێناو پاراستنی ژینگەی نیشتمانەکەیان بەخت کرد".

پەیڤ

ڕاسان و کولتووری سیاسی

کەریم پەرویزی

لە هەر کۆمەڵگا و لە هەر وڵاتێکدا، بەشێک لە سیستمی سیاسەت کردن و پێوەندییە سیاسییەکان بریتییە لە کولتووری سیاسیی زاڵ و لەو چوارچێوەیەشدا، ئاخافتن و دەربڕینی سیاسی، تانوپۆی ئەو پێوەندییە سیاسییانە و لەڕاستیدا تانوپۆی کولتووری سیاسی پێک دێنن.

بە وردبوونەوەیەکی خێرا بە سەر وێژمانی سیاسی یان کۆمەڵەی رستە و چەمک و دەستەواژە سیاسییەکانی هەر ڕێکخراوێکی سیاسی یان لێدوانە سیاسییەکانی تێکۆشەرانی سیاسی و چالاکانی بواری سیاسەت و ئیدارەی کۆمەڵگا و وڵات و هەروەها ئۆپۆزیسیۆن و ئۆپۆزیسیۆنی سیاسیی وڵاتێک و سیستمێک، زۆر سانا دەر دەکەوێ کە هەر کەس و لایەنێک لە چ پاشخانێکی هزری و بیرکردنەوە و لە چ تێڕوانینێکەوە بەرەوڕووی جیهان دەبێتەوە و لەڕاستیدا سیاسەت و هەڵوێستی سیاسی جیا لە بەرژەوەندییە دژبەر و هاوبەشەکان و پارسەنگی هێز و ...، بەشێکیشی بریتی دەبێ لە شەڕی وێژمانی یان شەڕی گوتارەکان، کە لە ڕاستیدا گوتار و وێژمان شەڕی بەرژەوەندی و سیاسین کە خزاونەتە دونیای وشەوە.

لە وڵاتی فرەنەتەوەی ئێراندا، چەترێکی وێژمانیی مێژوویی هەیە کە هەرچەند کاڵ و کرچ بۆتەوە و لە زۆر شوێندا شڕ بووە و دادڕاوە، بەڵام هەر ئاسەوارەکانی ماون و کاریگەرییان هەیە کە ناوی دەنێین ئەدەبیاتی سیاسیی مارکسیزمی ڕووسی- توودەیی، کە سەرچاوەی لە مارکسیزمی ڕووسی، بە کولتووری ناووناتۆرە و وشە ڕەقەکانی ڕووسیەوە، لە ڕوانینی ڕووسەکانی سەردەمی تێزارو دواتر سۆڤیەتەوە بۆ مارکسیزمی وێرانکەری هەموو شتەوە، هەڵدەقوڵا و لە تێگەیشتنە ناتەواوەکانی حیزبی توودەدا بەرگی دیکەی بەبەردا کرا و ئەدەبیاتی سیاسیی مارکسیزمی ڕووسی- توودەیی لێکەوتەوە.

ئەم ئەدەبیاتە سیاسییە بریتی بووە لە ناووناتۆرە لێدان، وشەی ڕەقی بێزارکەر دۆزینەوە بۆ دەرپەڕاندنی ڕەقیب و لایەنی دیکە و سووکایەتی کردن و بێڕێزی بە هەموو بڕوا و تێگەیشتنەکانی غەیرەخۆی بووە و مەبەستەکەش ئەوە بووە کە بە سووکایەتی و بێڕێزی و ئەنگ وتۆمەت، ڕەقیب لە گۆڕەپان وەدەر بنێن. بەداخەوە ئەم کولتوورە سیاسییە تەنیا لە حیزبی توودەدا قەتیس نەمایەوە و بە پانتایی ئێران تەشەنەی سەند و زۆربەی حیزب و لایەنەکانی کەم تا زۆر گرتەوە و ئێستاش کە لە مووزەدا دەبێ بۆ حیزبی

درێژە لە لاپەڕەی ٣

یەکیەتیی دێموکراتی کوردستان
لە دیدار لەگەڵ حیزبی دێموکرات باسی لە گرینگیی ڕاسان کرد

هەیئەتێکی یەکیەتیی دێموکراتی کوردستان سەردانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانیان کرد و لە دیدارە لە سەر گرینگیی ڕاسانی ڕۆژهەڵات لە مێژووی بزاڤی ڕزگاریخوازیی ئێران و کوردستاندا قسەیان کرد.

ڕۆژی پێنجشەممە ڕێکەوتی ١ی خەرمانانی ١٣٩٧ی هەتاوی، هەیئەتێکی یەکیەتیی دێموکراتی کوردستان بە سەرپەرەستیی "عوسمان جەعفەری" سکرتێری گشتیی ئەو حیزبە،سەردانی دەستەی کارگێڕیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانیان کرد و لە لایەن هەیئەتێکی حیزبی دێموکرات بە سەرپەرەستیی "مستەفا هیجری" لێپرسراوی گشتیی حیزب پێشوازییان لێکرا.

عوسمان جەعفەری سەرەتا وێڕای سپاس لە هەیئەتی حیزبی دێموکرات، باسێکی سەبارەت بە ڕەوشی هەنووکەیی ئێران و کوردستان پێشکەش کرد و بەتایبەت ڕاسانی خۆرهەڵاتی وەک نوقتە گۆڕانێک لە مێژووی بزاڤی ڕزگاریخوازیی ئێران و کورستان زانی.

ناوبراو باسی لەوە کرد کە حەرەکەتێکی شۆڕشگێڕانەیە کە بووەتە جێگای ئومێدی هەموو لایەک و پاڵپشتیکردن لەو خەباتەی بە ئەرکی هەموو نیشتمانپەروەرێکی کورد زانی.

لەبەرانبەردا، "مستەفا هیجری" وێڕای بەخێرهاتنی هەیئەتی میوان باسێکی سەبارەت بە ڕەوشی کوردستانی خۆرهەڵات و پرسی کورد بەگشتی پێشکەش کرد و وێڕای سپاس و پێزانین لە یەکیەتیی دیمۆکراتی کوردستان ، بۆ پشتیوانی لە ڕاسانی خۆرهەڵات ،ڕایگەیاند ئەم قۆناغە لەمێژووی خەباتمان، پێویستی بە هاوکاری و یەکگرتوویی هەموو لایەکمانە و دەبێ هەموان پێکەوە، لە ڕاستای پاراستنی بەرژەوەندی باڵاکانی نەتەوەکەمان هەنگاو هەڵبگرین.

لە کۆتایی دیدارەکەدا هەردوو لایەن، لە سەر کاری هاوبەش لە نێوان هێزە سیاسیەکانی کوردستان پێداگرییان کرد.

ئەندامێکی دڵسۆزی حیزبی دێموکرات لە ڕووداێکی دڵتەزێندا گیانی لە دەست دا

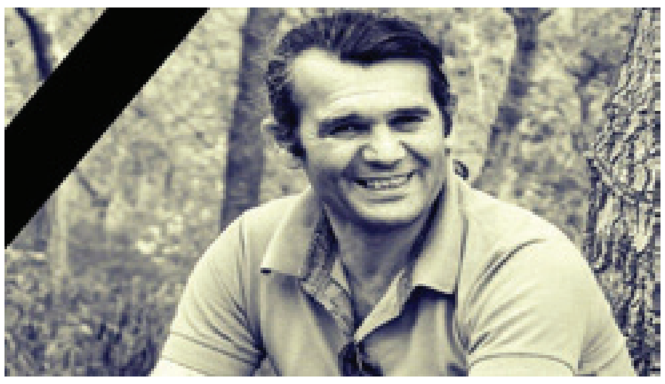

شەریف باجوەر" ئەندامی دڵسۆزی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە کاتی کوژاندنەوەی ئاگری دارستانەکانی مەریوان گیانی لە دەست دا.

ڕۆژی شەممە ڕێکەوتی ٣ی خەرمانانی ١٣٩٧ی هەتاوی، ٤ چالاکی ژینگەپارێزیی خەڵکی شاری مەریوان بە ناوەکانی "شەریف باجوەر، ئومید کۆنەپۆشی، ڕەحمەت حەکیمی نیا و محەممەد پەژووهی" لە کاتی کوژاندنەوەی ئاگری دارستانەکانی مەریواندا گیانیان لە دەست دا.

هاوکات ٦ کەسی دیکەش بە سەختی بریندار بوونە.

سەرچاوە خۆجێیەکان باس لەوە دەکەن کە دارستانەکانی مەریوان بە هۆی تۆپبارانەکانی سپای تێرۆریستی پاسداران تووشی ئاگر کەوتنەوە بوونە.

"شەریف باجوەر کە ئەندامی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بووە" کوڕی "بایزید و مەنیژە"یە کە ساڵی ١٣٥٠ی هەتاوی لە بنەماڵەیەکی شۆڕشگێڕ لە شاری مەریوان لەدایکبووە. پلەکانی خوێندنی هەتا وەرگرتنی بڕوانامەی دیپلۆم تەواو کردووە. ئەو هەر لە قۆناغی دەبیرستانەوە وەک قوتابییەکی ئازاو چاونەترس، کەوتە دژایەتیکردنی دامودەزگاکانی سەر بە وەزارەتی ئیتلاعات بەتایبەت بەشی حەراسەت لە دەبیرستاندا و لەگەڵ چەند قوتابییەکی تر دەستیان دایە پووچەڵکردنەوەی سیاسەت و پیلانەکانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی ئێران.

بەم هۆیەشەوە چەندین جار ڕووبەڕووی هەڕەشە و دەرکران بوونەوە. دواجار شەریف بڕیار دەدات ببێتە پێشمەرگە و بەو مەبەستەش لە سەرەتای دەیەی ٧٠ی هەتاوییەوە پێوەندیی بە حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانەوە دەکات و دەبێتە پێشمەرگە. بەڵام بە هۆی هەژاریی بنەماڵەکەی و پیری و پەککەوتەیی باوکییەوە؛ هەروەها بە هەماهەنگی لەگەڵ حیزب دەنێردرێتەوە بۆ ناوخۆی وڵات. ماوەیەکی کەم پاش گەڕانەوەی، پێوەندیی بە شانەیەکی تەشکیلاتییەوە دەکات و دەبێتە ئەندامێکی هەرە چالاکی شانەکە. ئەو تا ئەو کاتەی دەرفەتی هەبوو، بەردەوام بوو لە کاری تەشکیلاتی و کاروباری ژینگەپارێزی.

ناوبراو دیسان وەفادار مایەوە بە ڕێبازە سیاسییەکەی و هەتا دوایین ساتەکانی ژیانی ئەو خەسڵەتەی لەخۆیدا هێشتەوە.

شەریف باجورە بەهۆی هەڵوێستە مرۆیی و نیشتمانپەروەرییەکانییەوە، چەندین جار ڕووبەڕووی گرتن و لێپرسینەوە و زیندان بووەتەوە و بۆ ماوەی درێژ لە گرتنگەکانی وەزارەتی ئیتلاعاتدا ماوەتەوە و تەعەهودی لێوەرگیراوە، بەڵام ئەو هیچکات دەستی لە چالاکیی هەڵنەگرت و وازی نەهێنا.

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران وێڕای بە داخبوونی خۆی بۆ گیان لە دەستدانی ئەو چوار چالاکە ژینگەپارێزییە بەتایبەت شەریف باجوەر لەو ڕووداوە دڵتەزێنەدا، پرسە و سەرەخۆشی لە بنەماڵە، خزم و کەسوکاری ناوبراون و خەڵکی نیشتمانپەوەری مەریوان دەکات و خۆی بە شەریکی خەمیان دەزانێت.

کۆڕیادێک بۆ شەهیدانی ژینگەپارێزی ڕۆژهەڵات لە شاری هەولێر بەڕێوە چوو

هەیئەتێکی نوێنەرایەتی حیزبی دێموکرات بەشداری لە کۆڕیادی شەهیدانی ژینگەپارێزی ڕۆژهەڵات کرد کە لە شاری هەولێر بەڕێوە چوو.

کاتژمێر ٥ی ئێوارەی ڕۆژی دووشەممە ڕێکەوتی ٥ی خەرمانانی ١٣٩٧ی هەتاوی بە ئامادەبوونی بەڕێز محەممەدساڵح قادری، نوێنەری حیزبی دێموکرات لە هەولێر و شاندێکی هاوڕێی، لە فەرمانگەی ڕێکخراوە ناحکوومییەکانی حکوومەتی هەرێمی کوردستان، ڕێکخراوی هاوکاریی مرۆیی "ئەفرا" کۆڕێکی بۆ ڕێزلێنان لە خەبات و چالاکیی چوار شەهیدی ژینگەپارێزی مەریوان ساز کرد.

ڕێکخراوی ئەفرا بۆ هاوکاریی مرۆیی بە بەشداریی و ئامادەبوونی کۆمەڵێک لە چالاکوانانی مەدەنی و نوێنەری چەند ڕێکخراوێکی مەدەنیی باشووری کوردستان و کۆمەڵێک چالاکوانی مەدەنی و سیاسیی کوردستانی ڕۆژهەڵات لە هۆڵی فەرمانگەی ڕێکخراوە ناحکومییەکان لە شاری هەولێر ئەم کۆڕیادەی بەڕێوە برد.

لە کۆڕەکەدا دوای ڕاگرتنی خولەکێک بێدەنگی بۆ ڕێزگرتن لە یادی شەهیدانی کورد و کوردستان، پەیامی "ئەنجومەنی سەوزی چیای مەریوان" خوێندرایەوە و دواتر بەڕێوەبەری ڕێکخراوی ئەفرا کورتە باسێکی لەبارەی کار و چالاکییەکانی ئەنجومەنی سەوزی چیای مەریوان و بەتایبەت هەوڵ و تەقەلا مرۆییەکانی شەریف باجوەر و ئومێد کۆنەپۆشی، دوو چالاکوانی ژینگەپارێزی مەریوان پێشکەش کرد.

لە بڕگەی کۆتایی ڕێوڕەسمەکەدا بە شێوەی سیمبۆلێک بەشداربووان بە بەرزکردنەوەی وێنەی چوار ژینگەپارێزی شەهیدی کوردستانی ڕۆژهەڵات ڕێزیان لێیان گرت و پەیامی ئاشتی و پێکەوەبوونیان بەرزکردەوە.

هەر لەم چوارچێوەیەدا و بۆ ڕێزگرتن لە شەهیدانی ژینگە، لە چەند شاری ڕۆژهەڵاتی کوردستانیش ڕێوڕەسمی تایبەت بەڕێوە چوو؛ ئێوارەی ٥ی خەرمانان ڕێوڕەسمی سەرەخۆشی شەهیدانی ژینگە لە مزگەوتی دارولئیحسان لە شاری مەهاباد لەلایەن ڕێکخراوە مەدەنییەکانی ئەم شارەوە بەڕێوەچوو.

چالاکانی ژینگەپارێزی شاری مەریوانیش بۆ ڕێزگرتن لە یادی هاوڕێیانیان کۆمەڵێک دار بەڕوویان لە پشت دەکەی شەهید شەریف چاند؛ ئەم چالاکییە لە شاری شیرازیش لەلایەن کۆمەڵێک لە کوردانی نیشتەجێی ئەم شارە بەڕێوە چوو.

لەلایەکی دیکەشەوە نوسینگەی نوێنەرایەتی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان بەبۆنەی گیانبەختکردنی چوار ژینگەپارێزی کورد پەیامێکی هاوخەمییان بڵاو کردەوە.

دەزگای ڕێکخستنی گشتیی حیزب:
پێویستە خەڵکی بەئەمەگی ڕۆژهەڵاتی کوردستان ریزی هاوخەباتی خۆیان پتەوتر بکەن

دەزگای ڕێکخستنی گشتیی حیزبی دێموکرات سەبارەت بە ڕووداوەکەی ڕۆژی ڕابردووی مەریوان و شەهیدبوونی بەیاننامەیەکی ڕوو لە خەڵکی ڕۆژهەلاتی کوردستان بڵاو کردەوە.

دەقی بەیاننیەکە بەم چەشنەیە:

بەیاننامەی دەزگای ڕێکخستنی گشتیی سەبارەت بە ڕووداوەکەی مەریوان

خەڵکی تێکۆشەری کوردستان

هەر وەک ئاگادارن، ڕۆژی شەممە ڕێکەوتی ٣ی خەرمانانی ١٣٩٧ی هەتاوی، ٤ چالاکی ژینگەپارێزی خەڵکی شاری مەریوان بە ناوەکانی "شەریف باجوەر، ئومید کۆنەپۆشی، ڕەحمەت حەکیمی‌نیا و موحەممەد پەژووهی" لە کاتی کوژاندنەوەی ئاگری دارستانەکانی مەریواندا گیانیان لە دەست دا و هاوکات ٦ کەسی دیکەش بە سەختی بریندار بوون.

سەرچاوە خۆجێیەکان باس لەوە دەکەن کە دارستانەکانی مەریوان بە هۆی تۆپبارانەکانی سپای تێرۆریستی پاسداران تووشی ئاگرکەوتنەوە بوونە.

هەروەها سەر لە بەیانی ڕۆژی شەممە ٣ی خەرمانان، بە هۆی تەقینەوەی مین لە سنووری شاری مەریوان، چوار کۆڵبەری خەڵکی ئەو شارە کوژران و بریندار بوون.

ئەم ڕووداوە دڵتەزێنانە لە درێژەی نارەزایەتی دەربڕینی دانیشتووانی شاری مەریوان بەرامبەر بە کۆنەکردنەوەی زبڵی ئەو شارە دێ، کە شەوی هەینی لە سەر شەممە جەماوەری هێنایە سەر شەقام.

کۆی ئەم ڕووداوە دڵتەزێنانە و بێ کیفایەتی دامودەزگا سەرکوتکەرەکانی ڕێژیم و وڵامدەر نەبوونیان، ژیان و گوزەرانی خەڵکی کردووەتە ئامانج کە دوایین نموونەی قوربانیانی ڕۆژی ڕابردووی ناوچەی مەریوانە.

خەڵکی بەهەڵوێست و پێشەنگی شاری مەریوان وەک ئەرکی نیشتمانی خۆیان و وەک دژ کردەوەیان بەرامبەر بە سەرکوتی سیستماتیکی ڕێژیمی دژە گەلی کۆماری ئیسلامیی ئێران، ڕۆژی رابردوو ئازایانە هاتنە سەر شەقام و دەنگی نارەزایەتییان بەرامبەر بەم کارەسات و ڕووداوانە دەربڕی.

وەک وەفایەک بۆ شەهیدانی ژینگەپارێزی مەریوان و قوربانیانی دەستی ڕێژیم و پشتیوانی لە چالاکوانانی نیشتمانپەروەری ئەم شارە، پێویستە خەڵکی بەئەمەگی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە تێکڕای ناوچە و شارەکان، دەنگی خۆیان بخەنە پاڵ دەنگی خەڵکی مەریوان و ریزی هاوخەباتی خۆیان پتەوتر بکەن؛ بۆ ئەم مەبەستە داواکارین کە خەڵکی شۆڕشگێڕی کوردستان، ئەنجومەنەکانی ژینگەپارێزی و سەرجەم چالاکانی مەدەنی و نیشتمانپەروەری ناوخۆ، بەشداری لە ڕێوڕەسمی ناشتن و سەرەخۆشی شەهیدانی ژینگەپارێزی مەریوان بکەن و بە گوێرەی ئیمکان و بە هەر شێوەیەک کە بۆیان دەلوێ، هاوخەمی خۆیان بۆ ئەم ئازیزانە دەرببڕن.

بێگومان هاوچەرەنووسی و خۆشەویستیی نیشتمان وادەکات کە وەک هەمیشە هاوخەبات و یەکڕیز بین و بەرامبەر بە ڕێژیمی سەرکوتکەری کۆماری ئیسلامی و دامودەزگاکانی، پشتمان بە یەکتر گەرم و ورەمان پۆڵایین بێت.

سەرکەوێ هاوخەباتی و ڕاسانی خەڵکی کوردستان.

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران
دەزگای ڕێکخستنی گشتی
٤ی خەرمانانی ١٣٩٦ی هەتاوی
٢٦ی ئاگۆستی ٢٠١٨ی زایینی

سەرەخۆشی
ناوەندی هاوکاریی حیزبەکانی کوردستانی ئێران لە خەڵکی ڕۆژهەڵات

ناوەندی هاوکاری حیزبەکانی کوردستانی ئێران بە بۆنەی گیان لە دەستدانی کۆمەڵێک ژینگەپارێز و چالاکی مەدەنی لە شاری مەریوان ڕاگەیاندراوێکی بڵاو کردەوە و تێیدا سەرەخۆشی لە هەموو خەڵکی ڕۆژهەڵات کرد.

دەقی ڕاگەیەندراوەکە:

بەپێی هەواڵەکان بە دوای ئاگر کەوتنەوە لە دارستانەکانی گوندی سەڵەسی سەر بە ناوچەی مەریوان ٤ کەس لە چالاکانی مەدەنی و ژینگەپارێزی و لەوانە چالاکوانی ناوئاشنا کاک "شەریف باجوەر" کە بۆ کوژاندنەوەی ئاگرەکە چووبوونە ئەو ناوچەیە گیانیان لە دەست داوە و ژمارەیەکیش بریندارن.

لە کەس شاراوە نییە کە کاربەدەستانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران بەهۆی کەمتەرخەمی و زۆرجاریش بە هەوڵی بە ئەنقەست و بە پیلانی پێشوەخت ژینگە و دارستانەکانی کوردستان لە ناو دەبەن؛ لە بەرامبەردا چالاکانی مەدەنی و ژینگەپارێزی خۆجێی ناوچەکە بە کەمترین ئامراز هەوڵی پاراستنی ژینگەی کوردستانیان داوە؛ ئێمە کۆماری ئیسلامی و پیلان و ئاکارە دوژمنکارانەکانی کە بەرامبەر بە خەڵک و خاک و سرووشتی کوردستان دەیکەن بە تاوانبار و بەرپرسیاری ئەو کارەساتە دەزانین. کوردستان چوار دەیەیە بۆتە کانگای کارەسات و بەردەوام لە ئاکامی پیلان و سیاسەتی هەڵە و ناکارامەیی کاربەدەستانی نابەرپرس قوربانی دەدات.

دەمێک ساڵە ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران قۆڵی بۆ بەتاڵان بردنی سەروەت و سامانی کوردستان و وێران کردنی کوردستان و سروشتەکەی هەڵماڵیوە و بە بیانووی پڕوپووچ و پاساوی بێ بنەما کەوتۆتە گیانی ژینگەی کوردستان و لە بەرامبەریشدا کۆمەڵێک مرۆڤی تێکۆشەر، دەروەست و بێ پاداشت، بە دەستی بەتاڵەوە بوون بە پارێزەرانی ژینگە و نیشتمان و ئەمڕۆش کاک شەریف و هاوڕێکانی گیانیان لە پێناو پاراستنی ژینگەی نیشتمانەکەیان بەختکرد.

ناوەندی هاوکاری حیزبەکانی کوردستانی ئێران پرسە و هاوخەمی خۆی بۆ لە دەستدانی ئەو پۆلە شەهیدەی ڕێگای پاراستنی ژینگەی کوردستان پێشکەش بە بنەماڵە بەڕێزەکانیان و خەڵکی مەریوان و بە تایبەتی چالاکانی مەدەنی و بە گشتی ڕۆژهەڵاتی کوردستان دەکا .

سڵاو بۆ گیانی پاکی ئەوانەی ژیانی خۆیان لە ڕێگەی نیشتمان بەخت کردووە و هیوای چاکبوونەوە بۆ بریندارانی ئەم ڕووداوە داوا دەکەین .

ناوەندی هاوکاری حیزبەکانی کوردستانی ئێران
٣ی خەرمانانی ١٣٩٧ی هەتاوی
٢٥ی ئاگۆستی ٢٠١٨ی زایینی

ڕاگه‌یه‌ندراوی ناوه‌ندی هاوكاری حیزبه‌كانی كوردستانی ئێران به‌ بۆنه‌ی یادی ٣٩ ساڵه‌ی گیانبه‌ختكردنی كاك «فوئاد مسته‌فا سوڵتانی»

ناوه‌ندی هاوكاری حیزبه‌كانی كوردستانی ئێران
Cooperation Center of Iranian Kurdistan's Political Parties.
مركز همكاری احزاب كردستان ایران

له‌ مێژووی بزووتنه‌وه‌ ڕزگاریخوازه‌كان كه‌م نین ئه‌و بلیمه‌ت و سه‌ركردانه‌ی كه‌ گیانیان له‌پێناو گه‌یشتن به‌ ئازادی و ئامانجه‌كانیان به‌خت كردووه‌. بزووتنه‌وه‌ی كورد له‌ كوردستانی ئێرانیش وه‌ک بزوتنه‌وه‌یه‌كی حه‌قخوازانه‌ له‌ ماوه‌ی له‌سه‌ر كاربوونی كۆماری ئیسلامی له‌ ٣٩ ساڵی ڕابردوودا خه‌ساری گه‌وره‌ی داوه‌ و له‌ هه‌موو هێزه‌ سیاسییه‌كاندا ڕێبه‌ڕانیش به‌ خوێنی خۆیان مه‌شغه‌ڵی ئه‌و شۆڕشه‌یان گه‌رم ڕاگرتووه‌.

یه‌كێک له‌و سه‌ركردانه‌ كاك فوئاد مسته‌فا سوڵتانیه‌ كه‌ له‌ ڕۆژی ٩ی خه‌رمانانی ١٣٥٨ی هه‌تاوی گیانی له‌پێناو گه‌یشتن به‌ ئامانجه‌كانی به‌خت كرد، كاك فوئاد سیمایه‌كی ناسراو و هه‌روه‌ها ئه‌ندامی بنه‌ماڵه‌یه‌ک بوو كه‌ ٤ برای دیكه‌شی له‌ به‌ربه‌ره‌كانێ له‌گه‌ڵ كۆماری ئیسلامی و سیاسه‌ته‌ نگریسه‌كانی له‌مه‌ڕ كوردستان، له‌ زیندانه‌كانی ئه‌و ڕێژیمه‌ ئیعدام كران.

گیانبه‌ختكردنی سیما ناسراو و سه‌ركرده‌كانی حیزبه‌كانی كوردستان ئێران له‌ ماوه‌ی ٤ ده‌یه‌ی ڕابردوودا نیشانه‌دری ئه‌و ڕاستیه‌یه‌ كه‌ شۆڕش له‌ كوردستانی ئێران به‌رهه‌می تێكۆشانی هه‌موانه‌ و سه‌ركرده‌ و پێشمه‌رگه‌ هه‌موو كات شانبه‌شانی یه‌ک و فیداكارانه‌ پێكه‌وه‌ قوربانیان داوه‌.

ناوه‌ندی هاوكاری حیزبه‌كانی كوردستانی ئێران، وێڕای مه‌حكومكردنی سه‌رجه‌م تاوانه‌كانی كۆماری ئیسلامی له‌ ئێران و كوردستان، ڕێز ده‌گرێت له‌ خه‌بات و فیداكاری كاک فوئادی مسته‌فا سوڵتانی و ئیدانه‌ی تێرۆری هه‌موو سه‌ركرده‌و شورشگیران ده‌كات و به‌ڵێن ده‌دات كه‌ بزووتنه‌وه‌ی رزگاریخوازی كوردستان تا گه‌یشتن به‌ ئامانجه‌ به‌رز و مرۆییه‌كانی سه‌رجه‌م خه‌باتكارانی كوردستان به‌رده‌وام و شێلگیرانه‌تر له‌ هه‌میشه‌ درێژه‌ده‌ری ڕێگای شه‌هیدانی نه‌ته‌وه‌ی كورد و ڕێبه‌رانی ده‌بێت. دڵنیاین ئاسۆی سه‌ركه‌وتن نزیكه‌ و ئه‌و ڕۆژه‌ ده‌بینین كه‌ گه‌لی كوردیش ئازادانه‌ و له‌ ئاپۆرای گه‌وره‌ی جه‌ماوه‌ریدا ڕێز له‌ تێكۆشه‌ران و ڕێبه‌رانی شه‌هیدی ده‌گرێت.

ناوه‌ندی هاوكاریی حیزبه‌كانی كوردستانی ئێران
٩ی خه‌رمانانی ١٣٩٧ی هه‌تاوی
٣١ی ئاگۆستی ٢٠١٨ی زایینی

ده‌وره‌ی ٢٣١ی سه‌ره‌تایی پێشمه‌رگه‌ له‌ چیاكانی كوردستان به‌ڕێوه‌ چوو

جێژنی كۆتاییهاتنی ده‌وره‌ی ٢٣١ی سه‌ره‌تایی پێشمه‌رگه‌، له‌ چیاكانی كوردستان به‌ڕێوه‌ چوو.

ڕۆژی یه‌كشه‌ممه‌ ڕێكه‌وتی ٤ی خه‌رمانانی ١٣٩٧ی هه‌تاوی، ده‌وره‌ی ٢٣١ی سه‌ره‌تایی پێشمه‌رگه‌، له‌ چیاكانی كوردستان كۆتایی پێ هات و پۆلێک له‌ لاوانی شۆڕشگێڕی كوردستان په‌یوه‌ست به‌ ڕیزه‌كانی هێزی پێشمه‌رگه‌ی كوردستان بوون.

ئه‌و ڕێوڕه‌سمه‌ سه‌ره‌تا به‌ خوێندنی سروودی نه‌ته‌وایه‌تی "ئه‌ی ڕه‌قیب" و خوله‌كێک بێده‌نگی بۆ ڕێزگرتن له‌ گیانی پاكی شه‌هیدانی كورد و كوردستان ده‌ستی پێ كرد.

پاشان خالید ده‌رویژه‌، ئه‌ندامی ده‌سته‌ی كارگێڕی حیزبی دێمۆكراتی كوردستانی ئێران، په‌یامی ده‌سته‌ی كارگێری حیزبی پێشكه‌ش به‌ به‌شداربووانی جێژنی كۆتاییهاتنی ده‌وره‌ی ٢٣١ كرد.

ده‌رویژه‌ له‌و په‌یامه‌دا ئاماژه‌ی به‌ قۆناغی نوێی خه‌باتی حیزب، له‌ژێر ناوی ڕاسانی ڕۆژهه‌ڵات و گرینگی ئه‌م شێوازه‌ له‌ خه‌بات كرد. ناوبراو وێڕای باسكردن له‌ سه‌ر گرینگیی ستراتێژیی گرێدانی خه‌باتی شار و شاخ وتی: لاوانی به‌هه‌ستی وڵات به‌تینتر له‌ جاران بۆ به‌ده‌ستهێنانی ئازادی كه‌ گه‌وره‌ترین و به‌نرخترین ئاواتی مرۆڤایه‌تییه‌ په‌یوه‌ست به‌ ڕیزی پێشمه‌رگه‌ی كوردستان ده‌بن.

پاشان سروودێک له‌ لایه‌ن به‌شداربووانی ده‌وره‌وه‌ پێشكه‌ش كرا.

له‌ بڕگه‌یه‌كی دیكه‌ی ڕێوڕه‌سمه‌كه‌دا، "شۆڕش ئه‌ڵڵاوه‌یسی" ڕاپۆرتی ئامووزشیی ده‌وره‌ی ٢٣١ی سه‌ره‌تایی پێشمه‌رگه‌ی پێشكه‌ش به‌ ئاماده‌بووان كرد.

دواتر په‌خشانێک له‌ ژێر ناوی "سه‌رداره‌كه‌ی سه‌ردار"، له‌ لایه‌ن "ئاگرین پاریاد"ه‌وه‌ پێشكه‌ش كرا.

"ئارگه‌ش مورادی" له‌ بڕگه‌یه‌كی دیكه‌دا ، په‌یامی ده‌وره‌ی ٢٣١ی سه‌ره‌تایی پێشمه‌رگه‌ی پێشكه‌ش كرد.

هه‌روه‌ها له‌ به‌شێكی دیكه‌ی ئه‌و ڕێوڕه‌سمه‌دا، به‌ سه‌ر كه‌سانی یه‌كه‌م تا سێهه‌م له‌ بواری تاقیكارییه‌ سیاسی و نیزامی و نه‌زم و دیسیپلیندا، خه‌ڵاتگه‌لێک دابه‌ش كرا.

دواتر نێچیرڤان میكائیلنژاد به‌ گۆرانییه‌ک ڕێوڕه‌سمه‌كه‌ی ڕازانده‌وه‌.

دوایین بڕگه‌ی ڕیوڕه‌سمه‌كه‌ به‌ نمایشی نیزامی به‌شداربووان كۆتایی پێ هات.

ئه‌پلیكه‌یشێنی جه‌علی به‌ ناوی حیزبی دێموكراته‌وه‌ بڵاو ده‌كرێته‌وه‌

به‌رنامه‌ و ئه‌پلیكه‌یشێنی تایبه‌ت به‌ مۆبایل له‌ نێو خه‌ڵكی كوردستانی ئێران بڵاو كراوه‌ته‌وه‌ كه‌ گوایه‌ هی ماڵپه‌ڕه‌كان و ڕاگه‌یاندنی حیزبی دێموكراته‌.

به‌رنامه‌ و ئه‌پلیكه‌یشێنی تایبه‌ت به‌ مۆبایل، له‌ نێو خه‌ڵكی كوردستانی ئێران و به‌تایبه‌ت كه‌سانی چالاک له‌ دیجیتاڵ میدیا و تۆڕه‌ كۆمه‌ڵایه‌تییه‌كان بڵاو كراوه‌ته‌وه‌ كه‌ گوایه‌ ئه‌و ئه‌پلیكه‌یشێنانه‌ هی ماڵپه‌ڕی كوردستان میدیا و ده‌زگای ڕاگه‌یاندنی حیزبی دێموكراتی كوردستانی ئێرانه‌.

به‌پێی زانیاریه‌كان، كاتێک كه‌سێک ئه‌و جۆره‌ ئه‌پلیكه‌یشێنانه‌ داده‌به‌زێنێ، ئه‌و به‌رنامه‌ی مۆبایله‌، ژماره‌ تێلیفۆنه‌كانی سه‌ر مۆبایله‌كه‌ و په‌یامه‌كانی و هه‌موو پێوه‌ندییه‌كانی وه‌رده‌گرێ و ده‌یخاته‌ ژێر چاوه‌دێرییه‌وه‌؛ هه‌روه‌ها هه‌موو وێنه‌ و په‌یام و شته‌كانی سه‌ر مێمۆری و مۆبایله‌كه‌ وه‌رده‌گرێ و ده‌سكاریيان ده‌كا و بۆ شوێنی نه‌ناسراویان به‌رێ ده‌كات.

ئه‌م جۆره‌ ئه‌پلیكه‌یشێنه‌ گوماناوییانه‌، له‌ لایه‌ن ده‌زگای سیخوری و ئیتلاعاتی ڕێژیمی كۆماری ئیسلامییه‌وه‌ دروست ده‌كرێن و به‌نێو خه‌ڵكدا بڵاو ده‌كرێنه‌وه‌ تاكوو كاری سیخوری و دژه‌مرۆییان پی بكه‌ن.

له‌مباره‌وه‌ كه‌ریم په‌رویزی به‌رپرسی ده‌زگای ڕاگه‌یاندنی گشتیی حیزبی دێموكراتی كوردستانی ئێران رایگه‌یاند :" ئێمه‌ وه‌كوو حیزبی دێموكراتی كوردستانی ئێران هیچ جۆره‌ ئه‌پلیكه‌یشنێكی تایبه‌ت به‌ مۆبایل چ بۆ سیستمی ئاندرۆید یان ئایئۆئێس له‌سه‌ر ده‌زگاكانی ئه‌پڵمان دیزاین نه‌كردووه‌ و به‌ هیچ كه‌سمان نه‌وتووه‌ شتی وامان بۆ دروست بكا".

وتیشی: "ئێمه‌ ده‌زانین كه‌ كۆماری ئیسلامی له‌ دونیای مه‌جازی و به‌رنامه‌كانی تایبه‌ت به‌ مۆبایل و تۆڕه‌ كۆمه‌ڵایه‌تییه‌كاندا به‌ هه‌موو شێوه‌یه‌ک خه‌ریكی كاری سیخوڕی و فریوكارییه‌ و ئه‌و جۆره‌ ئه‌پلیكه‌یشێنانه‌ دروست ده‌كا، هه‌ر بۆیه‌ هیچ جۆره‌ ئه‌پلیكه‌یشنێكمان دیزاین نه‌كردووه‌ و به‌ كه‌سیشمان نه‌وتووه‌ كه‌ شتی له‌و بابه‌ته‌مان بۆ دیزاین بكا تاكوو ڕێگه‌ به‌ كه‌ڵكی نابه‌جێی ده‌زگاكانی ڕێژیم نه‌ده‌ین به‌ ناوی ئێمه‌وه‌ ئه‌پلیكه‌یشێن دروست بكه‌ن و لایه‌نگران و ئۆگرانی خه‌باتی نه‌ته‌وه‌یی دێموكراتیكی كوردستانی ڕۆژهه‌ڵات وه‌داو بخه‌ن".

ده‌شڵێت: "داوا له‌ هه‌موو تێكۆشه‌ران و چالاكان ده‌كه‌ین له‌و باره‌وه‌ وشیار بن و له‌ داوی ده‌زگاكانی كۆماری ئیسلامی نه‌كه‌ون. هه‌رجۆره‌ زانیاریه‌كیشیان له‌و پێوه‌ندیه‌دا هه‌بوو به‌ ده‌زگای ڕاگه‌یاندنی گشتیی حیزبی دێموكراتی ڕابگه‌یه‌نن."

جێگای ئاماژه‌یه‌ كه‌ ڕێژیمی كۆماری ئیسلامی له‌ دونیای مه‌جازی و تۆڕی ئینتێرنێتدا به‌ به‌رده‌وامی خه‌ریكی كاری سیخوڕی و دژه‌ مرۆییه‌ و له‌ تازه‌ترین نموونه‌دا هه‌واڵده‌رییه‌ جیهانییه‌كان باسیان له‌ كاره‌ خراپكارانه‌كانی كۆماری ئیسلامی له‌و باره‌وه‌ كردووه‌.

له‌سه‌ر چیای ئاویه‌ر ئاڵای پیرۆزی كوردستان هه‌ڵكرا

ئه‌ندامان و لایه‌نگرانی حیزبی دێموكراتی كوردستانی ئێران له‌ سه‌ر چیای سه‌ربه‌رزی ئاویه‌ر ئاڵای كوردستانیان هه‌ڵكرد.

ڕۆژی شه‌ممه‌ ڕێكه‌وتی ٣ی خه‌رمانان، ئه‌ندامان و لایه‌نگرانی حیزبی دێموكراتی كوردستانی ئێران له‌ شاری سنه‌، به‌مه‌به‌ستی دووپاتكردنه‌وه‌ی په‌یمانی وه‌فاداری له‌گه‌ڵ حیزبی دێموكراتی كوردستانی ئێران و ڕێبازی شه‌هیدان له‌سه‌ر شاخی ئاویه‌ر ئاڵای كوردستانیان هه‌ڵكرد.

له‌ ڕۆژانی ڕابردووشدا ئه‌ندامان و لایه‌نگرانی حیزبی دێموكراتی كوردستانی ئێران، له‌ زۆربه‌ی شار و شارۆچكه‌كانی كوردستاندا به‌ ئه‌نجامدانی كار و چالاكی، بڵاوكردنه‌وه‌ی تراكت و پوستێر و هه‌ڵكردنی ئاڵای پیرۆزی كوردستان وه‌فاداری خۆیان بۆ ڕێبازی حیزبی دێموكرات ده‌ربڕی و په‌یمانیان له‌گه‌ڵ ڕێبازی پڕ سه‌روه‌ری شه‌هیدان نوێ كرده‌وه‌.

تێكۆشه‌رانی دێموكرات سه‌ردانی بنه‌ماڵه‌ی شه‌هیدانیان كرد

كۆمه‌ڵێک له‌ ئه‌ندامان و لایه‌نگرانی حیزبی دێموكراتی كوردستان له‌ شاری سنه‌ی قاره‌مان، سه‌ردانی بنه‌ماڵه‌ی شه‌هیدانیان كردووه‌.

كۆمه‌ڵێک ئه‌ندامی حیزبی دێموكرات و دڵسۆزانی تێكۆشه‌ر له‌ ناوچه‌ی ژاوه‌رۆی سنه‌، سه‌ردانی بنه‌ماڵه‌ی شه‌هیدانی حیزبیان كردووه‌.

ئه‌ندامان و لایه‌نگرانی حیزبی له‌و سه‌ردانه‌دا به‌ نیشانه‌ی پێزانین و یادكردنه‌وه‌ی یادی شه‌هیدان، جامانه‌ كه‌ هێمای پێشمه‌رگه‌ و كوردایه‌تییه‌ له‌ ملی دایكی و ئه‌ندامانی بنه‌ماڵه‌ی شه‌هیدانیان ئاڵاندووه‌.

هاوكات قاره‌مانی دێموكرات بۆ په‌یمان نوێكردنه‌وه‌ به‌ ڕێبازی شه‌هیدان له‌ گوندی "سلێن" سه‌ر به‌ شاری مه‌ریوان چالاكیی ته‌بلیغییان به‌ڕێوه‌ بردووه‌.

دروشمی "شه‌ره‌فكه‌ندی شكۆیه‌ک له‌ باوه‌ڕ" له‌ كوردستانی ڕۆژهه‌ڵات ده‌نگی دایه‌وه‌

تێكۆشه‌رانی دێموكرات له‌ شاره‌كانی كوردستانی ڕۆژهه‌ڵات، له‌ به‌ره‌به‌ری ٢٦ی خه‌رمانان، ساڵڕۆژی شه‌هیدكرانی دوكتور شه‌ره‌فكه‌ندی و هاوڕێیانی چالاكیی ته‌بلیغیی به‌ڕێوه‌ ده‌به‌ن.

ئه‌ندامان و لایه‌نگرانی حیزبی دێموكراتی كوردستانی ئێران، به‌ بۆنه‌ی ٢٥مین ساڵڕۆژی شه‌هیدكرانی دوكتور سادق شه‌ره‌فكه‌ندی و هاوڕێیانی به‌ ده‌ستی تێرۆریستانی ڕێژیمی ئیسلامیی ئێران له‌ وڵاتی ئاڵمان، پۆستێر و تراكتی تایبه‌ت به‌و ڕۆژه‌ بڵاو ده‌كه‌نه‌وه‌.

له‌ شاری كامیاران ڕێبورانی ڕێگای دێموكرات، چالاكیی ته‌بلیغییان به‌ڕێوه‌ بردووه‌ و به‌ نووسینی دروشمی تایبه‌ت پشتیوانیان له‌ حیزبی دێموكراتی كوردستانی ئێران دووپات كردووه‌ته‌وه‌.

تێكۆشه‌رانی دێموكرات له‌ شاری مه‌هاباد، به‌ بۆنه‌ی ٢٥مین ساڵڕۆژی شه‌هیدانی بێرلین له‌ شوێنه‌كانی وه‌ک قوتابخانه‌ی حاجی "عه‌بدوڵڵا حه‌سه‌نزاده‌، مزگه‌وتی باغی شایگان، مزگه‌وتی عومه‌ری فاروق، به‌ری مه‌دره‌سه‌، مه‌دره‌سه‌ی ئیسماعیل، شایگان، مزگه‌وتی بیلالی حه‌به‌شی و پاركی باغی شایگان" تراكت و پۆستێری تایبه‌ت به‌و ڕۆژه‌یان بڵاو كردووه‌ته‌وه‌.

هاوكات له‌ شاری بۆكان ئه‌ندامان و لایه‌نگرانی حیزبی دێموكراتی كوردستانی ئێران، له‌ گوندی " حه‌سار و قازینا" چالاكیی ته‌بلیغییان به‌ڕێوه‌ بردووه‌.

درێژه‌ی په‌یڤ

تووده‌ و ماركسیزمی رووسی بگه‌ڕێی، ئاسه‌واری ئه‌و ئه‌ده‌بیاته‌ سیاسییه‌ بێزاركه‌ره‌ هه‌ر ده‌بیندرێ.

له‌لایه‌كی دیكه‌وه‌ ئه‌ده‌بیاتێكی سیاسیی كولتووری به‌جێماوی سیاسه‌تنامه‌ی نیزامیی گه‌نجه‌وی ماوه‌ته‌وه‌ كه‌ بریتییه‌ له‌ كولتووری پێداهه‌ڵگوتن و ریاكاری، كه‌ ئه‌ویش له‌ ئه‌ده‌بیاتی به‌شێک له‌ كۆماری ئیسلامی و لایه‌نی سیاسیی دیكه‌شدا ده‌بیندرێ بۆیه‌ ده‌ڵێم به‌شێک، چوونكه‌ به‌شه‌ سه‌ره‌كییه‌كی كۆماری ئیسلامی په‌یڕه‌وی هه‌مان خه‌تی ئه‌ده‌بیاتی سیاسیی رووسی – تووده‌یی ده‌كه‌ن.

راسانی ڕۆژهه‌ڵات پێویسته‌ كه‌ هه‌م له‌ سووكایه‌تیكردن خۆی به‌دوور بگرێ و هه‌م ریاكارانه‌ و شه‌رمێونانه‌ نه‌بێ و له‌ نێوان ئه‌و دوو به‌رداشه‌دا ئه‌ده‌بیاتێكی دیكه‌ بگرێته‌به‌ر كه‌ بریتی بێ له‌ راست و ره‌وان و جیددی بوون، به‌ پاراستنی ڕێزی به‌رامبه‌ره‌وه‌، به‌ بێ ئه‌وه‌ی پاشه‌كه‌شه‌ له‌ مافه‌ ئه‌ساسییه‌كان بكا. بۆ راگرتنی رێز پێویست به‌ ریاكاری و پێداهه‌ڵگوتن ناكا و بۆ سه‌لماندنی بوونی خۆشت پێویستت به‌ بێڕێزی و سووكایه‌تی به‌ به‌رامبه‌ر نییه‌. ئه‌ده‌بی سیاسیی راسان ده‌بێ ئه‌ده‌بێكی جیددی، به‌ بێ شه‌رمكردن، راستوێژ و پشتگه‌رم به‌ مافه‌ ئه‌ساسییه‌كانی گه‌ل و به‌ڵگه‌مه‌ند و مه‌نتقی بێ.

په‌یامی پێشمه‌رگه‌كانی شار له‌ بۆكان بڵاو كرایه‌وه‌

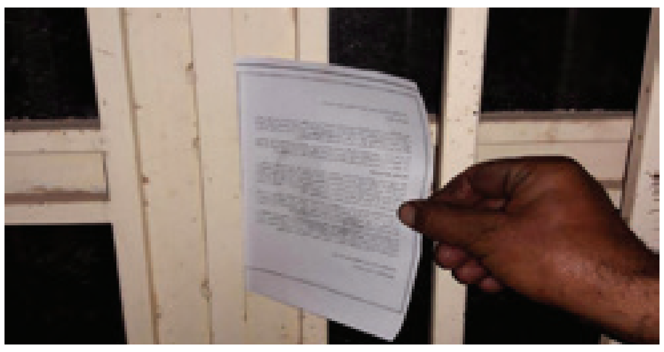

په‌یامی پێشمه‌رگه‌كانی شار، بۆ تۆڵه‌ی شه‌هیدانی حیزبی دێموكرات له‌ چڵكاوخۆرانی ڕق له‌ دڵ، له‌ ناوچه‌ جیاوازه‌كانی شاری بۆكان بڵاو كرایه‌وه‌.

تێكۆشه‌رانی دێموكرات، له‌ شاری بۆكان له‌ گونده‌كانی "سه‌وزی، حاجی‌له‌ک و قه‌ره‌گۆڵ" په‌یامی پێشمه‌رگه‌كانی شاریان، بۆ تۆڵه‌ی شه‌هیدانی حیزبی دێموكرات بڵاو كرده‌وه‌.

له‌و چالاكییانه‌دا، ڕاگه‌یه‌ندراوی تایبه‌تی پێشمه‌رگه‌كانی شار له‌ بۆكانیان چاپ و بڵاو كردووه‌ته‌وه‌.

ڕۆژی شه‌ممه‌ ڕێكه‌وتی ٣ی خه‌رمانانی ١٣٩٧ی هه‌تاوی، پێشمه‌رگه‌كانی شاری حیزبی دێموكراتی كوردستانی ئێران له‌ شاری بۆكان، له‌ ناوچه‌ی "ئاڵه‌شین" په‌یامی پێشمه‌رگه‌كانی شاریان بڵاو كردووه‌ته‌وه‌ له‌ ڕاگه‌یه‌ندراوه‌دا هاتووه‌: "هاوینی ئه‌مساڵ دوو شۆڕشگێڕی دێموكرات و دوو كێوی باوه‌ڕ و كۆڵنه‌دان (هاوڕێیان شه‌هاب حه‌یده‌ری و هه‌ژار ڕه‌زایی) كه‌ ساڵانێک له‌ ڕیزه‌كانی ڕێكخستنی نهێنیی حیزبدا پێكه‌وه‌ خه‌بات و چالاكیمان ده‌كرد، به‌ هۆی خه‌یانه‌تێكی له‌بیرنه‌كراو، كه‌وتنه‌ بۆسه‌ی چڵكاوخۆرانی ڕێژیم و به‌ شێوه‌یه‌كی دڕندانه‌ شه‌هید كران.

له‌و ڕاگه‌یه‌ندراوه‌دا هاتووه‌: ئێمه‌ درێژه‌ده‌رانی ڕێبازی پڕسه‌روه‌ریی شه‌هیدان، سه‌ره‌ڕای هه‌موو ئه‌و به‌رپرسیاریه‌تییه‌ ئه‌خلاقی و نه‌ته‌وه‌ییانه‌ی كه‌ خه‌باتی ڕه‌وای حیزب و گه‌له‌كه‌مان ده‌یخاته‌ سه‌رشانمان، ئه‌ركێكی قورسی دیكه‌شمان له‌ سه‌رشانه‌، كه‌ ده‌بێ بۆ به‌جێگه‌یاندنی هه‌وڵ بده‌ین، ئه‌ویش له‌بیرنه‌كردنی هه‌ستی تۆڵه‌كردنه‌وه‌ی خوێنی به‌ناحه‌ق ڕژاوی شه‌هیدانی هاوڕێمان و وه‌شاندنی گورزی گورچبڕ له‌و چڵكاوخۆره‌ ڕق له‌ دڵانه‌یه‌، كه‌ خوێنی ئاڵی پاكترین ڕۆڵه‌كانی ئه‌م نیشتمانه‌ له‌ پێناوی خزمه‌ت به‌ داگیركه‌ری دڕنده‌دا ده‌ڕێژن.

تێرۆری مامۆستای سەرکردە

ئەو بەرژەوەندییانەی تێرۆری داپۆشی

محەممەد عەلیزادە

د. سادق شەرەفکەندی لە ٢١ی بەفرانباری ١٣١٦ی هەتاوی لە گوندی"تەرەغە" ی بۆکان لە دایک بوو. لە تەمەنی منداڵیدا باوکی لەدەست دا و سەرپەرستییەکەی، کەوتە ئەستۆی برا گەورەکەی واتە مامۆستا هەژار کە شاعیری گەورەی کوردستانە . سەردەمی منداڵی محەممەد سادق، هاوکات بوو لەگەڵ پەرەئەستاندنی خەباتی رزگاریخوازانەی خەڵکی کوردستانی ئێران و دامەزراندنی کۆماری کوردستان. خوێندنی سەرەتایی لە بۆکان و ناوەندی و دواناوەندی لە تەورێز تەواو کرد و ساڵی ١٣٣٨ لە دانشسەرای عالیی تاران لیسانسی شیمیی وەرگرت. هەر لەو ساڵەدا بوو بە مامۆستای وانەی کیمیا و هەتا ساڵی ١٣٤٤ لە شاری ورمێ بە ئەرکی مامۆستایەتییەوە خەریک بوو. لەو ماوەیەدا وەک مامۆستایەکی شارەزا ناوی دەرکردبوو. سەرەنجام ساواک، لەگەڵ ژمارەیەک مامۆستای دیکەی هاوبیر و هاوکاری بۆ شارەکانی ئەراک و کەرەج و چەند شاری دیکەی دوور خستنەوە.

ساڵی ١٣٤٩ی هەتاوی بۆ زانستگای فێرگەی مامۆستایان گواسترایەوە و وەک یارمەتیدەری بەشی کیمیا کاری پێ ئەسپێردرا، ساڵی ١٣٥١ی هەتاوی بە کەڵک وەرگرتن لە بوورسیەی وەزارەتی زانست چوو بۆ فەرانسە و پاش چوار ساڵ مانەوە لەو وڵاتە توانی دوکتورای کیمیای شیکاری لە زانستگای ژمارە ٦ی پاریس وەربگرێ.

دوکتور سادق شەرفکەندی ساڵی ١٣٥٥ی هەتاوی گەڕایەوە تاران و وەک یاریدەدەری مامۆستای کیمیا لە زانستگای فێرگەی مامۆستایان درێژەی بە کاری مامۆستایەتی دا. د. شەرەفکەندی ساڵی ١٣٥٢ کاتێک لە پاریس لە دەورەی دوکتورای بوو لە ڕێگای شەهیدی هەرگیزنەمر د.عەبدولڕەحمان قاسملوو لەگەڵ بەرنامە و پێڕەوی نێوخۆی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران ئاشنا بوو و داوای ئەندامەتی ئەو حیزبەی کرد. پاش گەڕانەوەی بۆ ئێران بوو بە پردی پەیوەندی نێوان دوکتور قاسملوو و ئەندامانی کۆنی ڕێبەرایەتی حیزب. دوای ڕووخانی ڕێژیمی پاشایەتیی ئێران، لە ساڵی ١٣٥٨ بوو بە ڕاوێژکاری کۆمیتەی ناوەندی. لە کۆنگرەی چوارەمی حیزبدا بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژێردرا و بەرپرسایەتی کۆمیتەی حیزب لە تارانی پێ ئەسپێردرا. لە پلینۆمی کۆمیتەی ناوەندی لە هاوینی ساڵی ١٣٥٩دا بە ئەندامی دەفتەری سیاسی هەڵبژێردرا. لە کۆنگرەکانی پێنجەم، شەشەم، حەوتەم، هەشتەم و نۆیەمی حیزبدا هەموو جارێ بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی و لە کۆمیتەی ناوەندیشدا هەموو جارێ بە ئەندامی دەفتەری سیاسی هەڵبژێردراوەتەوە. لە ساڵی ١٣٦٥وە هەتا کاتی تیرۆری د. قاسملوو ئەرکی جێگری سکرتێری گشتیی حیزبی وە ئەستۆ بوو. شەرفکەندی لە یەکەم پلینۆمی دوای تیرۆری شەهید قاسملوودا بە تێکڕای دەنگی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی وەک سکرتێری گشتی حیزب هەڵبژێردرا و لە کۆنگرەی نۆیەمی حیزبیشەوە تا کاتی تیرۆر کرانی، ئەرکی سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانی بەڕێوە دەبرد.

لە ١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢دا لە ڕێستۆرانی میکۆنوس لە شاری بێرلینی وڵاتی ئاڵمان کاتێ بەشداری کۆبوونەوەیەکی سەرانی گرووپەکانی دژ بە ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی ئێرانی کردبوو، لەگەڵ هۆمایون ئەردەڵان نوێنەری حیزب دێموکراتی کوردستانی ئێران لە ئاڵمان، فەتاح عەبدولی نوێنەری حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە ئەورووپا و نوری دێهکۆردی کارمەندی خاچی سور و چالاک لە کاروباری پەنابەرانی دانیشتوی ئاڵمان تیرۆر کران؛ هەروەها عەزیز غەفاری خاوەنی ڕێستورانی میکۆنۆس لەو روداوەدا بریندار بوو.

سەرەتا وڵاتی ئاڵمان بە هۆی پەیوەندییە سیاسی و ئابورییەکانی لە هەوڵی ئەوەدا بوو چاوپۆشی لەو کەیسە بکات بەڵام کاردانەوەی ئەو رووداوە لە میدیا ناوخۆییەکانی ئەم وڵاتە، دادگای سەربەخۆی بێرلینی ئاڵمانی ناچار کرد بکەرانی ئەو کارە تێرۆریستییە ئاشکرا بکات لەگەڵ ئەوشدا ڕێژیمی ئێران هەوڵی دەدا کە ئەو تاوانە لەسەر خۆی لاببات بەڵام دادگای شاری بێرلین دوای شیکردنەوەی ڕووداوەکانی کارەساتی میکۆنوس و دەستگیر کردنی گروپێکی تیرۆر کە کەسانێک وەک کازم دارابی، عەباس رایل ، یوسف ئەمین و عەتا عەتریس تێیدا بوون ئەو چەکانەی کە تیرۆرەکەی پێ کرابوو دۆزرانەوە و بە تەواوی ئاشکرا بوو کە بەرپرسانی ئێران بکەر و بڕیاردەرانی سەرەکی ئەو کارە تێرۆریستییە بوون؛ هەروەها لە کاتی ئەو دادگایی کردنەدا کەسێک بە ناوی "هێمەت بەنی سەدر" بە پاڵپشتیی پۆلیسی ئاڵمان هاتە دادگا و شەهادەتی دا لەسەر ئەو ڕووداوە.

ناوبراو لە دادگاکەدا گوتی کە ئەندامی وەزارەتی ئیتلاعات بووە و سیستمی پلاندانانی تیرۆرەکان بە باشی دەناسێ. بەو بەڵگانە دادگای ئاماژەبۆکراو کاربەدەستانی ئەو کاتی کۆماری ئیسلامی بە تاوانبار زانی لە ئەنجامدانی ئەو کردەوە تیرۆریستیە؛ لە کۆتایی بڕیاری دادگا وا دەرچوو کە کازم دارابی و عەباس رایل بە زیندانی هەتاهەتایی و دوو کەسەکانی تر بە ١١ ساڵ و ٥ مانگ زیندانی سزا دران.

هەروەها ئەم بەرپرسانەی کۆماری ئیسلامی بە تاوانبار ناسێندران بۆ زەمینە سازی ئەنجامدانی ئەو تیرۆرە: یەکەم "عەلی خامنەیی" ڕێبەری کۆماری ئیسلامیی ئێران، دووهەم "عەلی ئەکبەر هاشمی رەفسەنجانی" سەرکۆماری ئەوکات، سێهەم عەلی ئەکبەر ویلایەتی وەزیری دەرەوەی ئەو کات"، چوارەم "عەلی فەلاحەتیان" وەزیری ئیتلاعاتی ئەوکات.

ئەوە یەکەم جار بوو کە دادگایەکی سەربەخۆی ئاڵمانی بەرپرسانی وڵاتێک لە کاتی دەسەڵاتدا بە تیرۆر تاوانبار بکات و بانگهێشتی دادگایان بکات. دوای ئەو بڕیارە پەیوەندی نێوان ئەو دوو وڵاتە گەیشتە خراپترین دۆخی خۆی و ڕێژیمی ئێران هەوڵێکی زۆری دا تاکوو هاوشێوەی کەیسی دوکتور قاسملوو کە بەرپرسانی وڵاتی ئۆتریش (نەمسا)ی رازی کرد چاوپۆشی بکات بەڵام دادگای سەربەخۆی بێرلین بکەرەکانی ئاشکرا کرد. هەرچەند دوای ماوەیەک بەرپرسانی ئاڵمان و وڵاتانی تری ئەورووپایی رووداوی تێرۆریستی میکۆنۆسیان وەکو کەیسەکانی تر فەرامۆش کرد و بەردەوام بوون لە پەیوەندییە سیاسی و ئابورییەکانیان و پشتیوانی کردنیان لەو وڵاتە تێرۆریستییە و بکەرانی ئەو رووداوانەش بە سزای خۆیان نەگەیشتن و هەنووکە بە ئازادی دەسوڕێنەوە و سەفەر دەکەن.

شەڕەفکەندی لە نێوەڕۆکی ڕاساندا

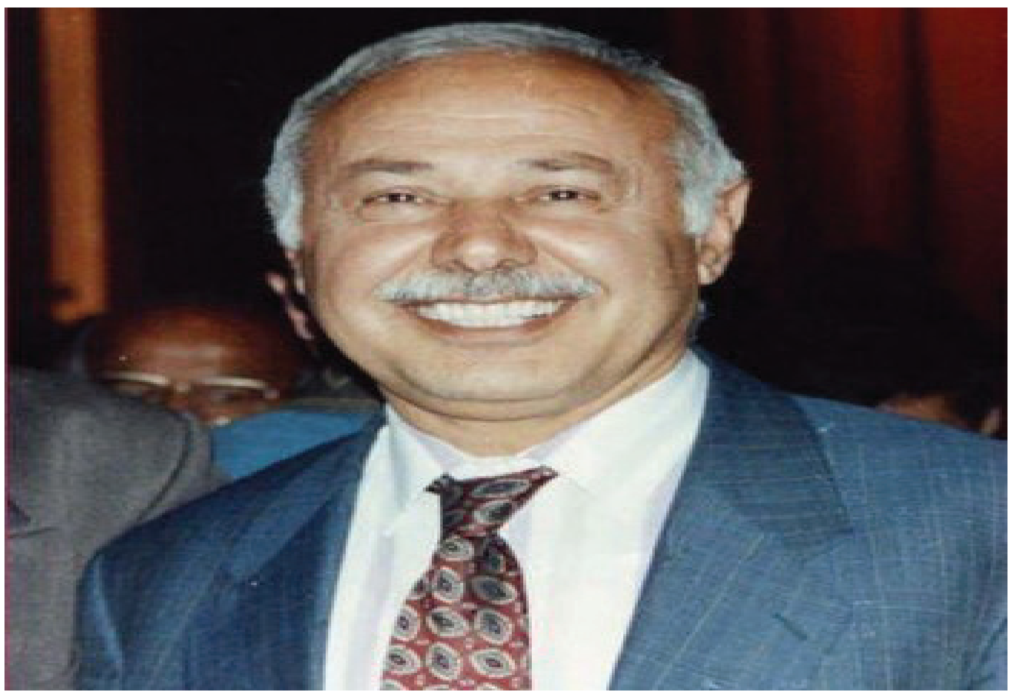

ئەلبورز ڕۆئین تەن

یەکێک لە تایبەتمەندییەکانی ڕێبەریی، دوکتور قاسملووی نەمر گرنگی پێدان بە پێگەیاندنی ڕێبەریی حیزب و کادرەکانی حیزب بوو. لە لایەک ئەو بابەتە بۆ ئاکادێمیسیەن بوونی دوکتور قاسملوو دەگەڕێتەوە، لە لایەکی دیکەوە درک کردن بەو ڕاستییە کە شۆڕش پێویستی بە ڕاهێنان و پەروەردەی تاکەکانی هەیە تا بتوانێت شوێندانەر بن لە ڕێکخستن و ڕێبەری کردنی حیزبدا.

بە سرنجدان بە یەکێک لەو کلاسانەی کە دوکتور قاسملوو پێش شەهیدبوونی خۆی لە دوای کۆنگرەی هەشت لەژێر ناونیشانی "مێژوویەکی کورتی ڕێبەرایەتی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران" بوویەتی کە دواتر وەک نامیلکە لەلایەن حیزبەوە چاپ کرا، دوکتور قاسملوو بە شیکردنەوەیەکی کورت بۆ مێژووی حیزب کە لە چەند قۆناغی جیاواز لە ڕابردوودا تووشی نسکۆ و وەستان بووە بەڵام بەخۆشییەوە ئێستا ڕێبەرایەتی حیزب لە قوناخێکدایە کە دەتوانێ ئیدامەکاری هەبێ، جەخت لە سەر ئەوە دەکاتەوە کە ئێستا ئیتر حیزب بە ڕادەیەک گەشەی کردووە و چووەتە پێش و پێشکەوتووە کە ئەگەر بەشێکی زۆری ڕێبەرایەتیش نەمێنێ دیسان دەتوانێ درێژە بە ڕێبەری کردنی شۆڕش بدات.

نەمر دوکتور قاسملوو لە کۆتایی باسەکەیدا دەفەرموێ: "ئەمن پێم وایە ئەو جار ڕێبەرایەتیی حیزبی دێموکرات لە ئیدامەکاریدا بەردەوام دەبێ. یانی ئەگەر پاش کۆماری کوردستان لە مەهاباد بەڕێوەبەرییەک نەما لە پاشان دیسان بڵێین لە پاش ساڵی ١٣٣٧ نەما، هەروەها بەتایبەتی ئەو ١٠ ساڵەی ١٣٣٩ تا ١٣٤٩ لە واقیعدا ئێمە ڕێبەرایەتیمان هەر نەبووە، دەتوانم بڵێم کە زۆر هیوادارم کە ئەمجار ئیتر وای لێ نایە. ئەمن پێم وایە گەورەترین سەرکەوتنی حیزبەکەمان کە وەزعێکی وای پێکهێناوە کە ئەگەر نەک دوو بەڵکوو چەند کەس لەو ڕێبەرایەتییەدا نەبن دیسان ئەو ڕێبەرایەتییە بە ڕێبازی خۆی درێژە دەدا و بە کورتی ئێستا ڕێبەرایەتییەکی ئەوتۆمان هەیە کە دەتوانین بە هیواوە بڵێین ڕەنگە ئەو ڕێبەرایەتییە بێ کە بزووتنەوەی گەلی کورد لە کوردستانی ئێراندا دەتوانێ بە ئامانجەکانی خۆی بگەیەنێ."

دوای شەهید بوونی دوکتور قاسملوو ئەو ڕاستییە لە کاتی سکرتێری دوکتور شەرەفکەندیدا بە کردەوە سەلمێنرا، هەموو هەوڵی دکتور شەرەفکەندی بۆ ئەوەی بە دوژمن نیشان بدات ئەگەر دوکتور قاسملوو بە جەستەش نەمابێ، بەڵام بیر و هزری دوکتور قاسملوو هەر ماوە، ئەویش بە بەردەوامیی شۆڕش خۆی دەنوێنێ.

ئامانجی دوژمنانیش لە تیرۆری دوکتور قاسملوو لاوازکردنی شۆڕش و لەنێوبردنی بوو بەڵام بە هەوڵی دوکتور شەرەفکەندی و ڕێبەرایەتی حیزب بە پیشتوانی کادر و ئەندامانی حیزب و کۆمەڵانی بەرینی خەڵکی کوردستان بۆ بەهێزکردنی شۆڕش دەبێتە هۆی ئەوەیکە دوژمن بەو ئامانجە نەگات کە دوکتور قاسملووی بۆ شەهید کرد.

ئەو بابەتە لە گوتاری دوکتور شەرەفکەندیش زۆر بە روونی ڕەنگی داوەتەوە؛ لە ڕاپۆرتی سیاسی کۆمیتەی ناوەندی بۆ کۆنگرەی نۆیەم (کۆنگرەی دوکتور قاسملوو) بەو شێوەیە ئاماژە بەو ڕاستییە کراوە: "ئێستا ئەم قسانەی ڕێبەری شەهید وەک وەسیەت نامەیەک لە بەرچاومانە چ سەربەرزییەک بۆ ئێمە کادرو پێشمەرگەکانی حیزب لەوە زیاتر هەیە کە بە هەموو هەست و توانامانەوە تێکۆشاوین سەلماندومانە کە دوکتور قاسملوو لە ڕێکخستن و قایمکردنی حیزبەکەیدا ڕەنج بە خەسار نەبووە چوونکە ئێمەی قوتابی ئەو مەکتەبە وا پەروەردەکراوین کە لە تێکوشان وخەباتی بەردەوامدا شێلگێر بین."

ئەوەی ئەمڕۆ لە ڕاساندا وەک بەردەوامی شۆڕش و هەستانەوە بە هێزو وزەیەکی نوێ دەبینین درێژەدانی ئەو سەربەرزییەیە کە ئێمەی قوتابیانی قوتابخانەی دێموکرات ئەمڕۆ لەگۆڕەپانی خەباتدا بەردەوامین.

هەروەها لە یەکێک لە تۆمارە ڤیدیۆییەکاندا بۆ پێشمەرگەکان کاک دوکتور شەرەفکەندی زۆر بە ڕوونی ئاماژەی پێدەدا و دەڵێ: "دوای شەهید بوونی ڕێبەری گەورەمان مامۆستای هەرە بەرزمان دوکتور قاسملوو بوو با وجودی وەی حیزب، ئەمە بۆ خۆمان ڕەنگە دە نێوی داین ئەمن بۆ خۆم بارها گوتومە نەزانین، بەڵام دەر حەقیقەت مەعنای ئەوەیە کە حیزب لە جێی خۆی ما و ئەزقەزا ئەو ساڵ لە هەموو ساڵێکیش نیشانی دا کە بە مەعنای حیزبایەتی کە زەربەیەکی ئاوای لێدەکەوێ وە لە مەیدان دا دەمێنتەوە بەرعەکس ئێحساسی مەسئولیەتی زیاتر دەکا کە ئێستا ئەو پەرچەمەی کە دوکتور قاسملوو بە دەستییەوە گرتبوو بە نێوی ئەو بوو ئێستا هەر کەس خۆی بە مەسئول دەزانێ کە دەبێ هەڵیگرێ بە مەعنای ڕووحی؛ ئیدامەکاری حیزبایەتی تازە جێگیر بووە جا ئەگەر پاش زەربەیەکی ئاوا گەورە حیزب لە جێی خۆیەتی پاڵمان دەتوانم بڵێم زۆرتریش وێک داوە."

هۆکاری سەرەکی ئامادەکردنی حیزب لە لایەن دوکتور قاسملوو بۆ ئەوەی بتوانێ لە هەر بارودۆخێکدا بەردەوامی بە شۆڕش بدات هەروەها گرنگیدانی دکتور شەرەفکەندی بە بەردەوامی شۆڕش بۆ ئەوەی ئەو بابەتە بە کردەوە نیشان بدات بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە کە حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە ژیانی سیاسی خۆیدا بە بلوغێکی سیاسی و مێژوویی گەیشتووە کە هەر بەردەوام بێت لە سەر شۆڕش و هیچکات لەو هەوڵە دەست هەڵنەگرێت.

بێگومان دوژمن هەموو بەرنامە وپیلانی بۆ ئەوەیە کە شۆڕش لە چەقبەستوویدا بهێڵێتەوە و لاوازی بکات و دواتر بە پڕۆپاگەندەی زۆر لە نێو خەڵکدا ناشرینی بکات.

ئەگەر سەیر بکەین ئەو بابەتە ئەمڕۆش بە ڕوونی دیارە و دەبینین چەند لە دروست کردنی شەڕی ڕەوانی بەرەو پێش چووە. بەڵام بەردەوامی شۆڕش و بەردەوامی و سووربوون لە سەر هێڵە نەتەوەیی و پێشکەوتنخوازەکان لە ئێستادا هەنگاوێکی گرنگە بۆ پوچەڵکردنەوەی پیلانەکانی دوژمن.

هەستانەوەی ئەمجارە کە بە ڕاسان دەناسرێت لە ڕاستای ئەو پەیامەدایە کە حیزبی دێموکرات بە قوناغێک لە ژیانی خۆی گەیشتووە کە سەرەڕای هەوڵی زۆری دوژمن، هەروەها گوڕانکاری ناوچە و هۆکاری دەرەکی و نێوخۆیی، دەتوانێ ڕێگایەک لە دڵی بەرددا بۆ بەردەوامی گەشەی شۆڕش ببینێتەوە.

چونکە هەموو ئامانجی کۆماری ئیسلامی لە تیرۆری ڕێبەری کاریگەر و نەمری وەک دکتور قاسملوو لاوازکردن و لەنێوبردنی شۆڕشە، بەڵام دوای ئەو خەسارە گەورەیە بەردەوامی شۆڕش بەهێزتر لە جاران پیلانەکانی دوژمنی پوچەڵ کردەوە.

دوای شەهید کرانی دوکتور شەرەفکەندیش بۆ ماوەیەکی زەمەنی بە لەبەرچاوگرتنی بەرژەوەندی نەتەوەیی، حیزب چالاکی و حوزوری پێشمەرگەی لە نێوخۆی وڵات ڕاگرت بەڵام لە بوارەکانی دیکەدا رانەوەستا، دواجاریش حیزب بە ڕاگەیاندنی ڕاسان لە نەوروزی ١٣٩٥دا و لە شاخەکانی کوردستان لە لایەن هاوڕێی بەڕێز مستەفا هیجری ئەو ڕاستییەمان پێدەڵێ کە حیزبی دێموکرات خاوەن ستراتیژی و بەرنامە و پلانی تۆکمە و درێژخایەنە.

بۆیە تیرۆری ڕێبەرانی حیزب و چەندین پیلانی دیکەی دوژمن نەیانتوانی ئامانجەکانیان بپێکن، خەونی لەنێوبردنی حیزب و کوژانەوەی بڵێسەی مەشخەڵی خەبات لێیان پووچەڵ بوویەوە. حیزب نەک لە تێکوشان نەوەستا بەڵکوو لە نوێگەرایی، هەستانەوە، شوێندانەری حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران جارێکیتر لە ئاستی نێونەتەوەیی و ناچەیی و ئێراندا کە هاتە نێو موعادلاتەوە ئەوەش هیوای سەرکەوتن لە نێو کۆمەڵانی خەڵکی گەشاندەوە و لە هەمان کاتدا دوژمنی توشی نائومیدی و شڵەژان کرد.

کۆنگرەی شازدە واتە کۆنگرەی ڕاسانی ڕۆژهەڵات بە هەنگاوێکی دیکەی ئەو پڕۆسەیە هەژمار دەکرێت بۆ ڕووبەڕووبونەوە لەگەڵ دوژمن. کەوابوو پێویستە زۆر بە جیدی و هەموو لایەکمان بۆ سەرکەوتنی ئەو پروسەیە وگەیشتن بە ئامانجی ئەسڵیمان تێبکۆشین کە ئەویش بە گەشەکردن و پەرەپێدانی ڕاسان دێتە دێ.

لەو ئاراستەیەدا ڕاسان و پەسەندکراوانی کۆنگرەی شازدەش هەنگاوێکی گرنگ و بەجێن بۆ نیشاندانی بەردەوامیی شۆڕش بە هەموو هێزییەوە کە دوکتور قاسملوو و دوکتور سەعید هەوڵیان بۆ دا. پرۆسەی ڕاسانیانیش جارێکی دیکە نیشانی دا کە فەلسەفەی ڕێبازی شەهیدان لە قووڵایی بیر و هزری ڕۆژهەڵات جێگیر بووە و تا سەرکەوتنی یەکجاری هەر بەردەوام دەبێت.

نیشتمان تەنیا کەسمانە

شەماڵ تەرغیبی

تەنیایی وەکوو بەستێنێکی گشتیی ترساندن و جەوهەری حکومەتە تۆتالیتێرەکان و هەروەها بوارڕەخسانێکی ئیدئۆلۆژیک یان لۆژیکی کە مرۆڤ بۆ ڕۆڵگێڕان لە نەخشی قوربانی یان ئەشکەنجەگەران ئامادە دەکات، پێوەندییەکی دینامیک و نیزیکی هەیە لەگەڵ نەمان و لاوازبوونی شوناسی تاکەکان؛ نەمانی ڕەگ و ڕیشە، بەواتای لەکیسدانی هەرچەشنە جێگە و پێگەیەکە لە جیهاندا، شوێنێک کە مانا بە بوونی مرۆڤەکان دەبەخشیّ و بەپێچەوانەشەوە بیّ‌ڕەگ‌وڕیشە بوون بەمانای لەکیسدانی هەر چەشنە پێوەندییەکە بەم جیهانەوە.

ئەگەر ئەم هاوکێشە فکرییە وەک تێزێک قبووڵ بکەین دەتوانین بڵێین ئەمە دۆکتورینی گشتی سیستمە تۆتالیتێر و دیکتاتۆرەکانە لە جیهاندا؛ ئەم جۆرە حاکمیەتانە هەموو هەوڵی خۆیان دەخەنە گەڕ تاکوو تاکەکانی ژێر دەسەڵاتیان لە مانا و شوناسی ڕاستەقینەی نەتەوەییان بەتاڵ بکەنەوە و لەباری دەروونییەوە لە بۆشاییەکدا بیانهێڵنەوە تاکوو بە تێخزاندنی ئەو بیرۆکانەی کە دەسەڵات دەیهەویّ لە مێشکی تاکەکاندا، کۆمەڵگە ملکەچ و گیرۆدەی خۆیانی بکەن؛ بەواتایەکی دیکە بە درووست کردنی قەیرانی شوناس لەنێو گەل و نەتەوەکانی ژێر دەسەڵات هەوڵ بۆ پتەوکردن و سەقامگرتووتر کردنی زیاتری دەسەڵاتێکی ناڕەوا دەدەن کە بەبیّ گرفتێکی ئەوتۆ قبووڵ بکرێت.

لە کوردستانیشدا ئەم هاوکێشە بوونی هەیە و لە چەند دەیەی ڕابردوودا حاکمانی ناوەندنشین بەردەوام هەوڵیان داوە گەلانی بندەست ملکەچی سیاسەتە پاوانخوازانە و شۆڤێنیستییەکانی خۆیان بکەن؛ ڕەنگە هێنانەوەی نموونەیەکی مێژوویی لەمبارەوە بێکەڵک نەبێت: "موحەممەدعەلی فروغی دوایین سەرۆکوەزیری پالەوی (باوک) و یەکەم سەرۆکوەزیری پالەوی (کوڕ)، ٦٠ ساڵ پێش ئێستە لە کتێبی "سیاست نامە ذکاء الملک"دا سەبارەت بە کوردستان و شێوازی مامەڵەکردن لەگەڵ کوردەکان دەنووسێت: ئەم تۆوە گێڕەی سەربەخۆیی کوردستان، ئینگلیسییەکان خستوویانەتە مێشکی کوردە شکستخواردووەکان کە بەهۆیەوە دەوڵەتی تورکیەش ناڕاحەتە کە دەبیّ ئێمەش نیگەران بین... بەو گرینگییەی کە ناوچەی پڕ لە نەوتی کوردستان هەیەتی، من پێم وا نییە کە ئینگلیسییە تەماحاوییەکان دەس لەسەر دەس دابنێن و ئیزن بدەن تورکیە خۆی کۆ بکاتەوە و بچیّ دەس بەسەر نەوتی موسڵ بگریّ، بۆیە هەوڵ دەدەن بە دانی وادەی سەربەخۆیی بە کوردەکان ئەوان دەکەنە هاوپەیمانی خۆیان تاکوو نەوتەکەیان لە کیس نەچێت....ئەگەر تەنانەت وەها گریمانە بکەین کە ئینگلیسییەکان ئەم کارەش نەکەن چوونکە ئەو تۆوە کەوتووەتە مێشکی کوردەکان و کوردەکانیش خەڵکانێکی لێهاتوون، بەپێی سرشتیان وەدووی سەربەخۆیی دەکەون، بەتایبەت کە غیرەتیان ئیزنیان پێنادات بکەونە ژێر ڕکێڤی عەرەبەکانەوە.... کەواتە ئێمە دەبیّ بیر لە کوردستانی خۆمان بکەینەوە و ئەگەر بۆمان لوا تورکەکان بکەینە هاوپەیمانی خۆمان هەڵبەت نەک بۆ تواندنەوەی کوردەکان چوونکە ئەمە خەیاڵی خاوە بەڵکوو دەبیّ بە دلۆڤانی و میهرەبانییەوە لەگەڵ کوردەکان بجووڵێنەوە و بیانکەینە عاشق و ئەویندای ئێران و بە پەروەردەیەکی ئێرانییەوە باریان بهێنین؛ ئەم کارە بۆ ئێمە زۆر ئاسانترە تاکوو تورکییە چوونکە کوردەکان لەباری زمانی و نەژادییەوە ئێرانین...ئەگەر دەوڵەتی ئێران تۆزێک ژیر بێت و تەماحەکەیشی کەم بکاتەوە و دەسدرێژییەکانی بۆ سەر کوردەکان کەم بکاتەوە دەتوانیّ شەڕ و ناخۆشی لە نێوان کورد و فارس کەم بکاتەوە و ئەگەر تەنانەت خەیاڵی سەربەخۆیی کەوتە مێشکی کوردەکانەوە ئەوا کوردی ئێران ئامادە نابیّ لەگەڵی بکەویّ چوونکە لایەنی ئێرانییەکەیان زاڵترە ئێمەش زەرەرمەند نابین، لە غەیری ئەوەش دەکەوینە مەترسییەوە".

ئەم تێڕوانینە شۆڤێنیستییانە کە هەنووکەش پێڕەوانێکی (بە بەرگی ئیسلاحخوازی) لەنێو سیستمی حاکم بەسەر ئێراندا هەیە و هەوڵی بۆ دەدرێت نیشان لە هەمان دۆکتۆرین دەدات کە لە سەرتاوە باسمان کرد؛ بەتاڵکردنەوەی گەلی کورد لە هەستی متمانەبەخۆیی و شوناسخوازی کە لە ساڵانی ڕابردوودا چ حکوومەتی پاشایەتی و چ دەسەڵاتی ئاخوندی بەهەموو تواناوە هەوڵییان بۆ داوە و ئێستاشی لەگەڵ بێت هەوڵی بۆ دەدەن.

هەوڵدان بۆ زاڵ کردنی زەینییەتی چەوت بەڵام مەترسیداری "نەتەوەی ئێران" یەکێکە لەو هەوڵانەی کە لە ساڵانی ڕابردوودا ئەنجام دراوە و بەهۆیەوە ڕێژیمی زاڵ تێکۆشاوە تاکوو حاشا لە بوونی نەتەوەکانی ئێران و مێژوو و زمان و کلتووریان بکات و لە هەمان کاتیشدا بە وەڕێخستنی شەپۆلێک لە سووکایەتی بە توخمە پێکهێنەرەکانی نەتەوە بوونیان لە مانا و شوناسی ڕاستەقینە دووریان بخاتەوە و دواجار بەتاڵیان بکاتەوە؛ یان هەر کاتێک هەوڵێک یان جووڵەیەک بۆ لێک‌نیزیک کردنەوەی تاکەکانی نێو هەر کام لەو گەلانە درابێت بە توندترین شێواز سەرکوت و خەفە بکرێت، بەڵام مەسەلەی سەرنجڕاکێش ئەوەیە کە ئەم سیاسەتە پرتێچووە لانیکەم بەرامبەر بە کورد سەرکەوتوو نەبووە.

بۆ ڕوون بوونەوەی زیاتری ئەم پرسە چەند نموونەیەک لە بوونی هەستی هاوپێوەندی نەتەوەیی کە نیشانده‌ری ئاگایی نەتەوەیی و شوناسخوازی ڕاستەقینەیە لە نێوان گەلی کورد لە دوو سیّ ساڵی ڕابردوو دەهێنینەوە:

یەکەم، لە ٣ی ڕەزبەری ساڵی ٩٦ی هەتاویدا، گەلی کورد لە باشووری کوردستان لە ڕیفراندۆمی سەربەخۆیی بەشدارییان کرد؛ ئەم ڕووداوە دیرۆکییە گەلی کوردی لە پارچەکانی تری کوردستان و بەتایبەت لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان هێنایە سەر شەقام و گەل بەبێگوێدان بە ترساندن و هەڕەشە و گوڕەشە و چاوسوورکردنەوەکانی ڕێژیمی تاران هەم بۆ سەرکەوتنی ڕیفراندۆم و هەم بۆ پشتگیری لەم بڕیارە سیاسییە شایی و خۆشییان کرد و نیشانیان دا کە سنوورە دەسکردەکان پاش چەند سەدە نەیانتوانیوە لەباری عاتفی و زەینییەوە ئەم گەلە لە یەکتر دابڕێنن؛ گرینگی مەسەلەکەش لەوەدا زیاتر خۆی دەردەخات کە ئەو کەسانەی ڕژانە سەر شەقامەکان و ئاڵای کوردستانیان هەڵکرد و خۆشی دەروونی خۆیان دەربڕی، ئاگایانە دەیانزانی کە بەهۆی ئەم بڕیارەیانەوە تووشی گرفتی سیاسی و ئەمنیەتی دەبن بەڵام نەترسان و بوێرانە هەم پالپشتییان کرد و هەم دژی داگیرکەران درووشمیان دا.

دووهەم لە ٢١ی خەزەڵوەری هەمان ساڵدا ڕووداوێکی سرووشتی بەشێک لە کوردستان (پارێزگای کرماشان)ی هەژاند و چەند سەد بنەماڵەی کوردی بیّ ماڵ و حاڵ کرد و چەند سەد کەسیش بوونە قوربانی؛ لەگەڵ بڵاوبوونەوەی ئەم هەواڵە ناخهەژێنە و دیتنی دیمەنە کارەساتبارەکانی بوومەلەرزەی ئەزگڵە، گەلی کورد بەوپەڕی هەست بە بەرپرسایەتی کردن و لەڕووی باوەڕمەند بوون بە یەک نەتەوە بوونی گەلەکەیان بیّ هیچ چاوەڕوانییەک قۆڵی هیممەتیان لیّ هەڵماڵی و گەورە و بچووک، سەرباری بوونی گرفتی سیستماتیکی حکوومەتی بەهانای خوشک و براکانیانەوە چوون بە حەماسەیەکی لەبیرنەکراو کە خولقاندیان خەم و پەژارەی ڕووداوە تاڵەکەیان لەبیر بردنەوە.

سێهەم، هەر لەنێو ئەو کارەساتە و لە جەرگەی حەماسە نیشتمانی و نەتەوەییەکەدا ڕووداوێکی دیکە هاتە ئاراوە کە تاهەتایە گەل شانازی پێوە دەکات؛ کاک "ئەبووبەکر مەعرووفی" کە لە بۆکانەوە بۆ یارمەتیدانی هاونیشتمانییەکانی ڕێگەی کرماشانی گرتبووە بەر بەهۆی ڕووداوی هاتووچۆوە گیانی لە دەستدا و خەمێکی تری خستە دڵی گەلەکەیەوە؛ بەڵام پێشوازی هەزاران کەسی و بێوێنەی هاووڵاتییانی کوردستان هەر لە کرماشان و سەرپێڵ و سەلاس و ڕوانسەر و جوانڕۆوە تا دەگاتە سنە و دیواندەرە و سەقز و بۆکانی سەربەرز لە تەرمی پیرۆزی شەهیدی نیشتمان، حەماسەیەکی لە نێو حەماسەدا خولقاند و دڵی داخورپاوی دایکی نیشتمانی هێور کردەوە و ئارامی بەخشی بە ڕۆحی برینداری گەل.

چوارەم ڕووداوی گرینگ کە هەرچەند لە ناخی خۆیدا تراژێدیایەکی دیکە بوو کە هەموو گەلی کوردی خەمبار کرد گیان لەدەستدانی چوار چالاکی ژینگەپارێزی کورد لە شاری مەریوان بوو؛ ڕێکەوتی ٣ی خەرمانان کاک شەریف باجوەر و هاوڕێیانی لە کاتی کووژاندنەوەی ئاگرێکی بێبەزەیی کە لەلایەن سپای پاسداران و تاقمەکەی، کە ساڵانێکە بۆ کاولکردنی کوردستان دەیکەن، وەبەر ژینگەی شاری مەریوان بەر درابوو، گیانیان پێشکەشی ئاوەدانی نیشتمانەکەیان کرد. پاش ئەم ڕووداوە دیسانەوە ئەوە هاونیشتمانیانی کوردستان بوون کە بە دڵێکی تەژی لە خەم بەڵام بە ورەیەکی بەرزی پۆڵایینەوە ڕژانە سەر شەقامەکانی شاری مەریوان و بە هەزاران کەس لە ئەویندارانی نیشتمان بۆ ڕێوڕەسمی بە خاک سپاردن و ناشتنی هاوڕێیانی شەهید لە گۆڕستانی .... بەشدارییان کرد و بە سروودی نیشتمانی و شۆڕشگێڕانەو دانی درووشمی دژ بە تاریکی تەرمی پیرۆزیان بە خاکی پاکی نیشتمان سپارد.

خرۆشانی ئەمجارەی مەریوان بۆ بەڕێکردنی تەرمی شەهیدانی ژینگە جیا لە لایەنە عاتفی و ئێحساسییەکەی هەڵگری چەندین پەیامی گرینگی نەتەوەیی و نیشتمانیش بوو کە ڕەنگە بتوانین بەم شێوەیە پۆلێنیان بکەین: دژایەتیکردنی کۆماری ئیسلامی وەک سەرەکیترین دوژمنی گەلی کورد، جێخستنی چەمک و بەها ئینسانی و نیشتمانییەکان لە کۆمەڵگادا، دابەشکردنی جوغرافیای کوردستان پرسێکی خەیاڵی دوژمنانە و کڕیاری نییە، کوردستان لانکەی قارەمانان و کەڵەسواران و مەکۆی هەڵقوڵینی هزر و هەڵوێستی جوامێرانەیە، گەلی کورد پڕاگماتیستانە هەوڵ بۆ گەیشتن بە ئامانجە لەمێژینەکانی دەدات و کۆڵنەدانی کردووەتە ڕەمزی سەرکەوتنەکانی.

لە کۆتاییدا تەنیا ئەوەندە ماوە بڵێین پاش چەند دەیە داپڵۆسین و هەوڵی تاریکپەرەستان بۆ قەڵاچۆ و پاکتاوی ڕەگەزی گەلی کورد و خاپوورکردن و کاولکاری لە کوردستان، نەتەوەی کورد وشیارانە لەگەڵ دوژمنی بەخوێنی سەر تینووی خۆی دەجووڵێتەوە و ئەگەر تاک و تراک، جاروبار لە سووچێکی ئەم نیشتمانە غەدرلێکراوە کەس یان کەسانێکی نەفسنزم پشت لە هاونیشتمانییەکانیان دەکەن و چەقۆی ژەهراوی خەیانەت لە پشتی براکانیان ڕۆ دەکەن بەڵام لە کۆتاییدا ئەوە جەماوەری وریای کوردستانن کە بە هاوهەڵوێستی و هاوپێوەندی زەینی و عاتفییان ئاو بە ئاگردا دەکەن چوونکە دەزانن "نیشتمان تەنیا کەسمانە"!

شوێنەواره مێژووییەکانی کوردستان له شۆڕشی داهاتوودا بپارێزین

حەسەن ساڵحزاده

بەر لەوەی بپرژێینە سەر بابەتی پێوەندیدار، برێ زانیاری کورت و سەرەکی بە شێوەی مەیدانی لە پیشەی تووریزمی وڵاتی فەڕانسە دەخەینە بەرچاوی خوێنەران. ڕەنگە بە بەراورد کردنی مێژووی ئەو وڵاتە لەگەڵ دوێنێ و ئەمڕۆی وڵاتی ئێمە بکرێ دەرفەتەکە بۆ دوارۆژی خۆمان بگوازینەوە و لەوێوە گرینگی و بایەخی شوێنەواره مێژووییەکانمان زیاتر لە جاران بۆ روون ببێتەوە.

وڵاتی فەڕانسە بە پێشوازی کردن لە نێزیکەی ٩٠ میلیۆن کەس لە ساڵدا، بەردەوام سەرتۆپکی ڕێژەی تووریزمی لە جیهاندا بە دەستەوەیە. ئەوەش نەک لەبەر ئەوەیکە وەک وڵاتی عەرەبستانی سعوودی سەرچاوەی لە دایک بوونی ئایینی ئیسلام و مەکۆی پیرۆزییەکانی موسوڵمانانی جیهان بێ؛ وەک ئیسپانیاش نییە کە خاوەنی بارسێلۆن و ڕێئاڵمادرید بێ، یان ئیتالیا کە واتیکانی لە خۆیدا جێ کردبێتەوە. لەگەڵ تورکیە یان ئەرمەنستان بەراورد ناکرێ کە ئێرانیانی بێ دەرەتان بیانهەوێ بۆ ساتێک لە کامێرای ئاخوندە دەسەڵاتدارەکان خۆ بشارنەوە. هەروەها ناکرێ فەڕانسە لەگەڵ وڵاتانی کەنداو هەڵیسەنگێنین کە میلیاردێرە جیهانییەکان بۆ عەیش و نووش و رابواردن رووی تێدەکەن، بەڵکوو هاندەری سەرەکی توورێستەکان بۆ ئەو وڵاتە، شوێنەوارە مێژووییەکانیەتی کە بە درێژایی نێزیک بە دوو هەزار ساڵ وەک میرات بۆیان ماوەتەوە و ئێستا وەک گەنجینەیەک لە بەروبۆیان دەحەسێنەوە.

فەڕانسە بە کۆکردنەوەی کۆمەڵێک ئەنتیکەی جیهانی لە موزەکانی خۆیدا، چەندین مووزەی بە ناوبانگی لە دنیادا هەیە، هەر شارو ناوچەیەکیش مووزەی تایبەت بە خۆی هەیەو سەرنجی خەڵکانی ناوچەکانی دیکەو بەشێک لە خەڵکی دەرەوە بۆ لای خۆیان رادەکێشن، بەڵام لەمانە گرینگتر، لەم وڵاتەدا زیاتر لە ١٠٠٠ قەڵای مێژوویی گەورەو بچووک هەیە کە هەر یەکەیان ساڵانە هەزاران توورێست سەردانیان دەکەن.

بێجگە لەوانە، فەڕانسە لە ڕەوتی مێژوودا بە تایبەت لە دوو سەدەی رابردوو تووشی گەلێ شەڕی قورس و ماڵوێرانکەر بۆتەوە کە گەورەترینیان بریتین لە شەڕی جیهانی یەکەم و دووهەم و چەندد شەڕی گەورە لەگەڵ ئاڵمانی و ئینگلیزییەکان کە زۆربەیان لە سەردەمی ناپێلیۆنی سەرۆکی ئەم وڵاتە هاتوونەتە ئاراوە. لەگەڵ کۆتایی هاتنی شەڕی جیهانی دووهەم بەشێکی بەرچاو لە وڵاتی فەڕانسە وێران بوو. پاش هێوربوونەوەی کەشوهەوای شەڕ، فەڕانسەوییەکان بە خۆدا هاتنەوەو هاوکات لەگەڵ ئاوەدان کردنەوەی شارو ئاواییەکانیان، لە لایەک بیناو شوێنەواره مێژووییەکانیان نۆژەن کردەوە و لە لایەکی ترەوە هەوڵیان دا کە نیشانەکانی شەڕی ماڵوێرانکەر وەک خۆی بهێڵنەوەو پیشانی نەوەکانی دوارۆژی خۆیانی بدەن.

ئێستا لە فەڕانسە بێجگە لە مووزەی ئاسایی، چەندین مووزەی تایبەت بە چەکوچۆڵ هەیە کە بوونەتە هەوێنی سەرنجی ئۆگرانی تووریزمی جیهانی. گەلێ بنکەو بارەگای دەورانی شەڕ وەک خۆیان ماونەتەوەو پارێزگاریان لێ دەکرێ. تەنانەت لە پارێزگاکانی ئەلزاز و لۆرێن کە لە دوو سەردەمی جیاوازدا کەوتنە بەر دەستی ئاڵمانییەکان، زیندانەکانیان بە دست لێنەدراوی هێشتۆتەوە هەتا کەڵکی پێویستیان لێ وەرگرن و وەکوو شوێنی تووریستی و مێژوویی حیسابی تایبەتیان بۆ بکرێ.

بەمجۆره دەبینین، فەڕانسەوییەکان سەرەڕای ئەوەیکە داهاتێکی ئابووری بەرچاو لە ڕێگەی بەشی تووریزمەوە وەدەست دەخەن، لە هەمان کاتدا توانیویانە بە جیهانییان بسەلمێنن کە خاوەن کولتوور و شارستانیەتی چەند هەزار ساڵەن. ئەوان لە بابەت شوێنەواری مێژووییدا ئەوەندە بەهرەیان پێ گەیشتووە و وەپێش کەوتوون کە گۆڕستان و مەزارەکانیش لەدەستیان دەرنەچوون و بۆ ئەو مەبەستە سازمانیان داون. گۆڕستانی پیرلاشێز لە پاریس دەتوانێ نموونەی هەرە بەرچاوی ئەو ڕاستییە بێ کە ساڵانە توانای ڕاکێشانی دەیان هەزار توورێستی بۆ لای خۆی هەیە.

ئەگەر لە فەڕانسەوە ڕاستەوخۆ بگەڕێینەوە کوردستان، بۆمان دەردەکەوێ کە وڵاتی ئێمە هەم وەک یەکێک لە ناوچە سەرەتاییەکانی دەسپێکی ژیانی مرۆڤ و هەم وەک گۆڕەپانی ململانێی ئایین و شارستانیەتەکان، خاوەن پێگەو رابردووی تایبەت بە خۆی بووەو هەیە، کەچی مخابن سەبارەت بە زۆربەیان شتێکی ئەوتۆمان وەکوو میرات بۆ نەماوەتەوە، بەڵکوو تەنیا لە حیکایەت و بەیت و باڵۆرەکاندا جاروبار دێنەوە بەر چاو یان گوێمان.

دەرکەوتنی یەکەمین دەسەڵاتی سیاسی ئێران بە شێوەی تا ڕادەیەک ئەمڕۆیی دەگەڕێتەوە بۆ سەرتای سەدەی بیستەم کە لەودا ڕەزا خان بە ئیلهام وەرگرتن لە دنیای ڕۆژئاوا هەوڵی نەتەوە سازی دەدا، دەکرێ بە سەرەتای شاردنەوەی سیستماتیکی شوێنەوارە مێژووییەکانی گەلی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانی حیساب بکەین. هەر چەندد کە بەر لەوە دەسەڵاتە ناوچەییەکانی کوردستان توانای ڕاگرتنی ئەوتۆی شوێنە مێژووییەکان و نۆژەن کردنەوەیان نەبووە، بەو حاڵەش هیچ دژایەتیان بە مەبەستی کاولکاری نەکردوون و هەمیشە بە مڵکی خۆیانیان داناون، بەڵام سەرەتا دەسەڵاتی ڕەزا پەهلەوی و پاشان کوڕەکەی لەژێر ناوی مودێرنیتە کولتوور و شارستانیەتی دەوڵەمەندی کورد و نەتەوە بندەستەکانی دیکەیان سڕییەوە و دەستیان دایە ئاسیمیلاسیۆنی کوێرانە. پاشان ڕێژیمی ئاخوندی لەژێر هێژمۆنی نیزامی کۆنەپەرەستانەی ویلایەتی فەقیهی ئاوێتە بە شۆڤینیزمی فارس، بە هەمان ئاراستەدا ئەسپی چەمووشی دەسەڵاتی خۆی هان داو وەک نەتەوەی خاوەن دەسەڵات لە هیچ چەشنە خیانەت و کاولکارییەک دەرحەق بە مڵکی مێژوویی گەلی کورد کۆتایی نەکرد.

بۆ وێنە، قەڵای زێویە لە ناوچەی سەقز کە مێژووەکەی بۆ ٦ سەدە پێش لە زایین دەگەڕێتەوە، لە سەدەی رابردوودا نەتەنیا هیچ کارێکی ئەوتۆی نۆژەن کردنەوەی بۆ نەکراوە، بەڵکوو لە چەند قۆناخی جۆراوجۆرو دیاریکراودا هەوڵی وێران کردن و کوێرکردنەوەی دراوە. لە کۆتاییەکانی دەسەڵاتی پەهلەوی و سەرەتای نیزامی ئاخوندی، چەند کەسایەتی دڵسۆزی ناوچەکە، کۆمەڵە بەرهەمێکیان لەژێر ناوی "دوران بی خبری" بڵاو کردەوە و هەوڵی زۆریان دا کە رازو نهێنییەکانی قەڵای زێویە بۆ خەڵکی ناوچە و کوردستان ئاشکرا بکەن، بەڵام لەگەڵ کاردانەوەی ترسنۆکانەی دەسەڵات رووبەڕوو بوونەوەو کۆسپی ڕاگرتنی پرۆژەکەیان لە سەر ڕێگە دانایەوە. ئەو سەرچاوە پێداگری لەوە دەکرد کە هێگمەتانەی پێتەختی مادەکان قەڵای زێویەیە نەک هەمەدانی ئەمڕۆکە.

قەڵای ئەفسانەیی و بەهەیبەتی حەسەناوای سنە کە لە سەدەی ٨ی کۆچی هەتاویدا بنیات نرا، بە درێژایی تەمەنی حکوومەتە داگیرکەرەکانی کوردستان لەژێر مەترسی سڕینەوەدا بووەو هەتاکوو ئێستاش هەر هەوڵی بەلاڕێدابردنی ڕازەکانی دەدرێ. قەڵای حەسەناوا لە سەدەی دەیەمدا لە لایەن هەڵۆ خانەوە ئیدارە دەکرا. شێوەی هەڵسوکەوت و ڕەفتاری هەڵۆخان لەگەڵ دەسەڵاتەکانی ساسانی و ئەشکانی، لە لایەک سەلمێنەری مێژووی شارستانیەتی کوردستانە و لە لایەکی ترەوە جوامێری و شکۆی گەلی کورد لە ڕەوتی مێژوودا دەسەلمێنێ.

لە سەدەکانی ١٦ تا ١٩ی زایینی گەلێ دەسەڵات و میرنشینی مەزن و بەهێزی وەک بابان، ئەردەڵان، سۆران، بادینان و ... لە کوردستان دامەزراون و حکومەتیان کردووە، گەلێ قەڵای بەشکۆی وەک قەڵای دمدم ساز کراون، کەچی ئەمڕۆ هیچ شوێنەوارێکی ئەوتۆیان لێ نەماوە کە هەم نیشانی گەلی خۆمانی بدەین و هەم وەک شوێنەواری مێژوویی لە دوارۆژدا کەڵکیان لێ وەربگرین.

لە درێژەی دەسەڵاتداری فیئۆدالیزم کە ساڵی ١٣٤٠ی هەتاوی کۆتایی پێهات، سەدان و بگرە هەزاران دەسەڵاتی ناوچەیی بە ناوی خان، بەگ، ئاغا، مالک و هتد هاتن و ڕۆیشتن کە هەرکامەیان خاوەنی کۆشک، قەڵا یان ئەمارەتی تایبەت بە خۆیان بوون. ئەگەرچی ئەم دەسەڵاتە بچووکانە هەر یەکە بە جۆرێک لە چەوسانەوەی خەڵکدا نەخشی خراپیان بینیوە و تەنانەت برێک لە قەڵاکان وەک ناوەندی فەساد و جینایەت دەوریان گێڕاوە، بەو حاڵەش لەناوبردن یا وێران کردنیان لە لایەن خەڵکی نارازییەوە کارێکی ژیرانە و پەسن نەبووە.

هەر وەک دەزانین ناوەڕۆکی ئاشکرای دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامی لە سەر ئیدئۆلۆژیکی بەرتەسکی ویلایەتی فەقیهـ دامەزراوە، ئیدەیەک کە ڕێگە بە گەشەی ئایین و بیرو بڕواکانی دیکە ناهێڵێتەوە. دامەزرێنەرانی حکوومەتی ویلایەتی فەقیهـ ئەو دەمارگرژی یان نەشاردۆتەوە و تەنانەت لە یاسای بنەڕەتیش دا بە ڕوونی باسی کراوە. لە نێو دەسەڵاتی حکوومەتی ئێران برێک هێڵی گشتی مەترسیدار و نهێنی وەک ئامانجی تایبەتی ڕەچاو دەکرێن کە لە یاساو ناوەڕۆکی کۆماری ئیسلامی بە ئاشکرا ئاماژەیان پێ نەکراوە، ئەویش بیری شۆڤێنیزم یان ڕاسیزمە کە تەواوی جومگەکانی دەسەڵاتی تەنیوەتەوە. بەرپرسانی خاوەن دەسەڵاتی ئێرانی کە زۆربەیان لە نەتەوەی باڵادەستی فارس پێک دێن، جیا لەوە کە هیچ باوەڕێکیان بە مافی نەتەوەکانی تری دانیشتووی ئێران نییە، بە توندترین شێوەش ڕێگری لە گەشەی زمانی، کولتووری، سیاسی و ئابوورییان دەکەن و لە کاناڵی جۆراوجۆرەوە هەوڵی بەلاڕێدابردن و تواندنەوەی مێژوو، ژیئۆگرافی و شوێنەوارە مێژووییەکانیان دەدەن.

لە لای بەرپرسانی ئێرانی بیری ڕاسیزم و خسڵەتی خۆخوازی حاڵەتێکی زۆر ئاساییە. ئەوان بۆ خۆیان ڕەوا دەبینن کە مەزاری ناودارو زاناکانیان وەک "حافظ، سعدی، فردوسی" و هتد بکەنە وێستگەی ئاشقانی خۆیان و بە زیادەوە دەوریان گەورە بکەنەوە. ئەوە لە حاڵێکدایە کە وەختێ خەڵکی کوردستان یان بەرپرسە بچووکە ناوچەییەکان وەک شۆرای گوند یان شارەکان، پێوە بن مەزارگەیەکی ئارام بۆ هونەرمەند، نووسەر، زانا، کەسایەتی یان وەرزشکارێک ساز بکەن، ئەو مافەیان بە بیانووی دژایەتی لەگەڵ شەریعەتی ئیسلام لێ زەوت دەکەن و بەرەوڕوویان دەبنەوە. تەنانەت چاویان بەرایی نادا کە کوردستان خاوەنی گۆڕستانێکی ئاسایی وەک "مقبره الشعرا کوردستان" لە مهاباد بێ و بە شێوازی دزێو زیانیان پێ دەگەیەنن. لە ڕاستیدا ترسی ئەوان لە داهاتوویە کە نەبا نەوەکانی دوارۆژی کورد شانازی بە شارستانیەت و مێژووی خۆیانەوە بکەن.

کەچی لە لای بەرپرسانی ناو دەسەڵاتی ئاخوندی، ڕازاندنەوەی "پاسارگاد" و کۆمەڵێک باخی دەسکرد بە ناوی "مجموعه باغ های ایرانی فارس، مازندران، اصفهان، کرمان، یزد و خراسان، ..." کە ناوی

◀ درێژه لە لاپەڕەی ٧

پێشمەرگە و مانەوەی نەتەوە

ن: محەممەد حسێن زادە
و: ئارمان حسەینی

پێشمەرگە" هێزی سەرەکی پارێزەری مانەوەی نەتەوەی کوردە. لە جیهانی ئێستادا "مانەوە" یەکەمین و گرینگترین ئامانجی هەر نەتەوەیەکە و لە ئەگەری فەوتان و نەماندا ناتوانرێ بیر لە هیچ ئامانجێکیتری بکرێتەوە. دیارە کە دەستەواژەی مانەوە زۆرتر لە ئاستی سیاسەتدا و لە نێوان دەوڵەتاندا بەکاری ئەبەن و زۆرتر پێوەندی بە دەستەواژەی " ئانارشییەوە" هەیە. خودی ئانارشی تایبەتمەندی پێکهاتەی سیستمە نێونەتەوەییەکانە و لە ئەسڵدا دەڵێن کە سیاسەتی نێونەتەوەیی ژینگەی ئانارشیکە – نە بە واتای پشێوی و ئاڵۆزی بەڵکوو بە واتای نەبوونی هیرارشی و زۆربەی یەکەکان کە لە ئاوەها ژینگەیەکی لامەرکەزیدا دەژین و لە نییەت و خۆزگەکانی هاوتاکانی خۆیان ترسیان هەیە و بۆیە بە دانان و جێبەجێ کردنی ستراتیژی گەلی جیاواز – کە کسب و افزایش قدرت از طریق خودیاری در راس آن است- پاراستنی رەچەڵەکی ژیان و گەرەنتی ئەمنییەت و زیاد بوونی هێز بۆ رووبەروو بوونەوە لە تەک مەترسییەکان و سڕینەوەی هەڕەشەکانە.

ئەم تایبەتمەندییە یانی نەبوونی هیرارشی و بوونی ئانارشی کە ئەگەری سازبوونی دەرگیری و شەڕ زۆر ئەکات، بە زۆری گرینگترین خاڵی جیاکەرەوەی سیستمی نێونەتەوەیی و نەزمی ناوخۆیی وڵاتە. وامان داناوە کە سیستمی ناوخۆیی بە چەشنێک هیرارشی، نەزم و یاسا و لە ئاکامدا هەست بە ئەمنییەت کردن بۆ هەموو شارۆمەندان و گرووپەکان و نەتەوەکانی ناوخۆی وڵاتی، لە گەڵدایە. دەوڵەت لە بەشی دەرەوەدا ئەرکی پاراستن و مانەوەی سیستمی لە ئەستۆیە و خۆی بە نوێنەری ئیرادە، مەیل، حەز، ئاوات و بەرژەوەندییەکانی دانیشتووان و هەموو گرووپەکان ئەزانێ کە لەو چوارچێوەیەدان. لە وەها کۆمەڵگایەکدا خەڵکیش دەوڵەت بە هی خۆیان ئەزانن، ئۆگری دەبن و بۆ چارەسەری کێشەکانی تێ ئەکۆشن و لە کاتی رووبەڕووبوونەوە لە تەک دوژمنی دەرەکیدا بۆ پاراستنی گیانبازی ئەکەن. بەڵام ئەمە بۆ هەموو کۆمەڵگاکان بەو شێوەیە نییە و وڵاتانێک هەن کە خەڵک و ئەو نەتەوەگەلەی کە لە ناویدا ئەژین وەها هەستێکیان بە نیسبەت دەوڵەتی دەسەڵاتدار نییە. هۆکارەکەی ئەوەیە کە ئەم نەتەوەگەلە لە ناو وڵاتدا لە نائەمنیدا ئەژین.

کوردەکان نموونەی زۆر زەق و بەرچاون. ئەوان لە وڵاتانێکدا ئەژین کە بە هۆی نەبوونی پلۆڕالیزمی جێگیر مافیان پێشێل کراوە و سەرکوت کراون و ئەکرێن. لە ئەساسدا دەوڵەتی ناوەندی نەک هەر ڕەنگدانەوەی ئاواتەکان وبەرژەوەندییەکانی نەتەوەی کورد نییە بەڵکوو بۆ خۆی هەڕەشەیە بۆ سەر مانەوەی ئەوان. بۆ نموونە لە ئێراندا بەرژەوەندییەکانی نەتەوەی فارس لە ئەولەویەت و لە سەرووی هێرەمی دەسەڵاتدایە و کوردەکان دەیان ساڵە کە لەژێر هێرش و هەڕەشە و پاکتاوی قەومی زاڵدان کە پشتیوانی دەوڵەتی ناوەندی لە گەڵدایە. بۆیە بۆ کوردەکان سیستمی دەرەکی و سیستمی ناوخۆیی واتایەکی وای نییە و ئەوان لە ناوخۆیش بەردەوام خۆیان لە نائەمنی و مەترسی پەلامار و هێرش و توندوتیژی دەوڵەت یان نەتەوەی باڵادەست ئەبینن. ئەوان بەردەوام ئەم دڵەڕاوکێیەیان هەیە کە دەوڵەتێک کە خۆی بە نوێنەری نەتەوەی باڵادەست ئەزانێ، ئەوان بەرەوڕووی سەرکوت، داگیرکردن و کوشتن بکاتەوە. لە راستیشدا ئەوان لە چەند قۆناغی مێژووییدا تووشی دەسدرێژی و توندوتیژی بوونەتەوە بۆیە نیگەرانی و ترسی کوردەکان بە هیچ شێوەیەک دوور لە راستی نییە. پێشتر لە سەر جۆرەکانی ئەشکەنجە، کوشتن و جینایەتی سەپێندراو بە سەر نەتەوەی کورددا لە ئێران قسەم کردووە. تەنیا بۆ نموونە فتوای جیهاد و لەشکر کێشی بە جۆرەکانی چەک، لە سێدارەدانی بە کۆمەڵ، کۆمەڵکوژی خەڵکی گوندەکان، کۆچی زۆرە ملی و ئاگر تێبەردانی مەزراکان، تیرۆری رابەرە نەتەوەییەکانیان، تاڵان کردنی ئاسەوارە فەرهەنگی و مێژووییەکان – کەونارایی، تاڵان کردنی سەرچاوە سرووشتییەکان و ئاگر تێبەردان و رووخانی سیستماتیکی ژینگەیان، بێبەش کردن لە خوێندن و فێر بوون بە زمانی دایکی و داگیر کردنی خاک و ئەمنییەتی کردنی نیشتمانیان و بەڕێوەبەریی ئەمنی وڵاتیان، بەشێکن لەو جینایاتانەی دەرحەق بەوان کراوە. هەرچەند لەم ساڵانەی دواییدا ئاست و رێژەی پیلانە مەرگهێنەرەکانی سڕینەوەی جەستەیی کەمی کردووە، بەڵام هەوڵ بۆ تواندنەوەی چاندی کوردەکان و هاوڕەنگ کردنیان و ئاسمیلاسیۆن یان پەراوێزخستن و لەبەرچاونەگرتنی چاند و کولتوور و هێما نەتەوەییەکانی کوردەکان بە کەڵکوەرگرتن لە هەموو ئامرازەکان و بە توندترین شێوە کاری بۆ کراوە. بە چەشنێ کە لە ناوبردنی مانەوەی کلتووری و چاندی کوردەکان لە بەرنامەی کارییاندا بووە. لە سەر ئەم بنەمایەیە کە ئەڵێین جیاوازیدانان و زوڵمی سیستماتیک لە دژی کوردەکان بە ئامانجی سڕینەوەی شوناسی ئەوان راستییەکی حاشا هەڵنەگرە و هەوڵێکی زۆری بۆ دراوە. ئەگەرچی بە خەسار و زەربەی زۆر کە لە کولتووری کوردیان داوە لە کۆتاییدا بە هۆی بەرگری پێشمەرگە بە ئامانجی خۆیان نەگەیشتوون. لە ڕاستیدا بەرگری کورد بە شێوە و شێوازی جۆراوجۆر بووە بەڵام پێشمەرگە وەکوو هێزێکی سەربازی نیشتمانی دەوری ئەساسی لە بەرگری و بەهێزکردنیدا هەبووە. کورەکان کە لە بەستێنێکی ناسەقامگیر و توندوتیژدا ژیاون و بە پێچەوانەی نەتەوەکانیتر لە دەوڵەت و ئەرتەش بێبەش بوون، کە لە بەرامبەر هێرشی نەتەوەکانیتر بەرگرییان لێ بکات و مانەوەیان مسۆگەر بکات، پشتیان بە هێزی پێشمەرگە بەستووە. پێشمەرگە بووە کە بە بەردەوامی لە بەرامبەر هێرش و تاڵانی داگیرکەران و داگیرکردنی کوردستان بەرگرییان کردووە و لە بەرامبەر کوشتن وتواندنەوەی نەتەوەیی، دژکردەوەیان نیشان داوە.

پێشمەرگە ئەو مرڤە ئازادیخوازەیە کە لە بەرامبەر پەراوێزخستن و بەکەم گرتنی نەتەوەکەی بێدەنگ نەبووە. ئەو خاوەن ئیرادەیە کە ملکەچی یاسا و رێسای داگیرکەر نەبووە و بە بڕیاری ئەوان نەجووڵاوەتەوە و لە بەرامبەر ئەوانەی نکۆڵی لە بوونی نەتەوەکەی ئەکەن بەرگری کردووە و لە بەرامبەریاندا بە ئیرادەی پۆڵایینەوە راوەستاوە. بە واتایەکیتر پێشمەرگە هێزێکی رزگاریخوازە و مانەوەی نەتەوەکەی کە بێ دەوڵەتە بە شێوەیەکی حاشاهەڵنەگر بە بوونی پێشمەرگە گرێ دراوە. روونە کە دەوڵەتی داگیرکەر لە نەبوونی پێشمەرگەدا لەمپەرێک لە رێگەی داگیرکردن ودەستڕێژییەکانی خۆی نابینێ، کەواتە بوونی کورد بێ مانا ئەبێ. لێرەدایە کە دەتوانین بڵێین ڕەمزی نفرەت و بێزاری و قین لە دڵ بوونی دوژمنان لە پێشمەرگە لەو راستییەوە سەرچاوە دەگرێ.

کۆمەڵێک ئیدئالیستی خۆشباوەڕیش بوونیان هەیە کە باس لە "کۆتایی دەورانی پێشمەرگە" دەکەن؛ ئەوان لەڕاستیدا ناتوانن درک بەو ڕاستییە سادە بکەن کە ئێمە هێشتا لە ناوچەیەکدا دەژین کە تایبەتمەندییەکەی حوکمڕانی و سیاسەتی هابز واتە "بکوژە بۆ ئەوەی نەکوژرێی" ڕەچاو دەکەن. بەڵام ڕێئالیستەکان بە تێگەیشتنی درووست لەم ڕاستییە کە مانەوەمان لە نەبوونی ئەم هێزە نیشتمانییە مانایەکی نییە بۆیە بەردەوام ڕێز لە "پیشمەرگە" دەگرن.

درێژەی لاپەڕەی ٦

"بهشت زمینی" یان پێ بەخشیون، نە قەدەغەیە و نە لەگەڵ شەریعەتی ئیسلامیش ناتەبایە.

ئەگەر ئاوڕ لە ٤٠ ساڵی ڕابردووی خۆمان بدەینەوە، خۆمان لە سەرەتای شۆڕشی گەلانی ئێران دەبینینەوە کە لەودا خەڵک بە دژی حکومەتی ستەمکاری پاشایەتی ڕاپەڕین. ئەو سەردەمە دەتوانێ وەک قۆناخێکی بێ ڕەحمانەی لە ناوبردنی شوێنەوارە مێژووییەکانی کوردستان بناسرێتەوە. دوای ئەوەیکە ئاخوندە چاوچنۆکەکان بە فێڵ و وادەی درۆیین جێگەی خۆیان لەسەر تەختی دەسەڵاتداریدا گەرم کرد، بوونە گورگی دڕندەو لە جیاتی پێدانی مافی خەڵکی کورد و بەجێگەیاندنی وادەکانیان، چنگ و کەڵپەیان نیشان دان و لەژێر ناوی فەرمانی جیهاد، لە کوردستان وەربوون و کوشت و بڕ و تاڵانیان کرد. لە راستیدا، لە درێژەی تواندنەوەی تایبەتمەندییەکانی گەلی کورد و لە ڕەوتی ئاسیمیلاسیۆندا حکوومەتی نوێ بە ناوێکی دیکەوە وەک تەواوکەری دەسەڵاتی کۆن هاتەوە مەیدان. بە واتایەکی تر، ئەوەی دەسەڵاتی پەهلەوی دەرحەق بە گەلی کورد نەیکردبوو، مەلاکان بە زیادەوە ئەنجامیان دان. ئاخوندەکان لە سێبەری خورافات و جەهالەتی خۆیان، لەشکری هەمەڕەنگیان بە ناوی قیزەونی وەک "مجاهد، پاسدار، بسیج، خواهران زینب، ... " سازمان دا و لە خاکی کوردستانیان بەردان. ئەوانە لە مێژووی کورددا بە ناوی پارێزەرانی کۆنەپەرەستی ناویان هاتووە، چونکە بێبەزەییانە ماڵ و سامانی گەلی کوردیان بە هەموو تایبەتمەندییەکانەوە تاڵان کرد.

ئاخوندە دنیاپەرەستەکان حیسابێکی تایبەتیان لە سەر خەڵکی کوردستان دەکرد، ئاخر ئەوان لە سێبەری رێبەریی ژیرانەی کورد بە گشتی و ستراتێژی وردبینانەی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە تایبەتی، وڵامی "نا"یان بە هاتنە سەرکاری رێژیمی ئیسلامی دابۆوە. هەوڵی سەرەکی دەسەڵاتی تازە ئەوە بوو کە کەلێن بخاتە نێو جووڵانەوەی رزگاریخوازیی کورد و خەڵکی کوردستان، هەر بۆیە بە بەربڵاوی پێداگرییان لەوە دەکرد کە لەگەڵ کوفر شەڕ دەکەن نەک لەگەڵ گەلی کورد. ئەم تاکتیکەش دەرفەتی ئەوەی بۆ دەرەخساندن کە لە هەموو لایەکەوە زەربە لە شوناس و کەلەپوور و مێژوووی کورد بدەن. لە کاناڵی رەنگاوڕەنگەوە بانگەشەیان بۆ ئەوە دەکرد کە خەڵکی کوردستان ئایینی "رسمی" دەسەڵات وەربگرێ، ئەو کەسانەی کە لە داوی ئەو پیلانە دەکەوتن، ناویای "نو دین" یان "تازە مسلمان" یان لێ دەنان. ئەوەش بۆ ئەوە بوو کە هەستی نەتەوەییان لێ بستێننەوە و چیتر پێداگری لە شوناس و کولتووری خۆیان نەکەن. لە هەمووان گرینگتر، لە رێگەی ئاسیمیلاسیۆنی سپییەوە، بەشێوەیەکی زۆر دژی گەلیانە و بە دوور لە پرەنسیپی ئەخلاقی و ئینسانی، دەستیان دایە سڕینەوەی ناوی شەقام، کۆڵان، شار، گوند، کانی، چیا، قەڵا، پارک، خوێندنگە و هتد تا کوردەکان بە هیچ جۆر لە سەر خاکی خۆیان هەست بە سەروەری نەکەن و بەوە نەزانن کە سەردەمانێک خاوەن پێگەی شارستانی و مێژووی دەوڵەمەندی تایبەت بە خۆیان بوون. چون ئەگەر ئەم دەسپێشخەرییەیان نەکردایە نەیاندەتوانی وەها بە ئاسانی پرۆژە نگریسەکانیان لە کوردستان کە بریتی بوون لە پاکتاوی مێژوویی و نەتەوەیی، جێبەجێ بکەن.

لەشکریانی نەزانی کە وەرببوونە گوندەکانی کوردستان، لە زۆربەی حاڵەتەکاندا خۆیان دەخزاندە نێو قوتابخانەکان یان بە زۆر ماڵی خەڵکیان داگیر دەکرد. لە زۆر گونددا قەڵای ئاغا یان خانی ئاواییان داگیر دەکرد، گەلێ جار لە بناغەوە قەڵاکەیان وێران دەکرد و پاشان بە بلووک هەڵیان دەچنیەوە، پاشان بە چەند لەت و کوتە ئاسن سەریان دەگرت و ناویان دەنا "پایگا". بە دڵنیاییەوە، لەناوبردنی ئەو قەڵا و باڵەخانەگەلە خەسارێکی مەزن لە شوێنەوارە مێژووییەکانی ئێمە دراوە، چون دەیانتوانی باشترین وزە و پوتانسیەل لە بواری توووریزم لە پاش خۆیان جێ بهێڵن. بەو حاڵەش ئەرکی سەر شانی گشتمانە کە لەو "پایگا"گەلە پارێزگاری بکەین و راستییەکانی شوێنەوارەکان بۆ داهاتوو ئاشکرا بکەین. هەروەها ئەوە زیاد بکەم کە لە سەردەمی فێئۆدالیزم، رەنگە ئێستاش زۆر کەس لە بیری مابێ، خەڵکی چەوساوەی گوندەکان کە لە لایەن خانەکانەوە بە (رعیت) ناویان دەبرا، زۆر تامەزرۆی ئەوە بوون کە رازی ژیانی ئاغاو دەرەبەگەکانی سەردەمی خۆیان بدۆزنەوە و پاشان پشت بە پشت بۆ نەوەکانی دوارۆژی بگوازنەوە.

ئێستا بە خۆشحاڵییەوە دەبینین کە زۆربەی گەلانی ئێران گەیشتوون بەو قەناعەتەی کە لە سایەی مانەوەی دەسەڵاتی ئاخوندیدا، ئارامی و ئاشتی لە ئێران و ناوچەدا سەقامگیر نابێ. سەرەڕای لە ئارادابوونی دنیایەک ناوەندی نیزامی دژە مرۆیی، سەرکوتی بێ ڕەحمانەو پیلانگێڕی چەشناوچەشن، دەبینین کە تەوژمی خۆپیشاندانی خەڵکانی نارازی هەتا دێ زیاتر پەرە دەستێنێ. وڵاتانی ناوچە، چیتر نیزامی شەڕەنگێزی کۆماری ئیسلامیان پێ قەبووڵ ناکرێ کە نیزیکەی ٤٠ ساڵە بە فرتوفێڵ هەوڵی لەباربردنی ئەمن و ئاسایشی ناوچە دەدا. ئەمرۆکە بۆ هەمووان روون بۆتەوە کە لەژێر عەبای جادوویی ئاخوندەکاندا چەک و کەرەسەی تێرۆر و تەقەمەنی بۆ هەموو وڵاتان هەناردە دەکرێ. دنیای نێونەتەوەیی بە سەرۆکایەتی ئەمریکا، رێککەوتنی ئەتۆمی هەڵوەشاندەوە و شاڕەگی ئابووری نیزامی شکاند، رێککەوتنێک کە لەودا دەسەڵاتی ئاخوندەکانی لە ئاستێکی بەرچاودا گارانتی دەکرد. هەنووکە تاج و تەختی ویلایەتی فەقیهـ کە لە سەر بناخەی زوڵم و ستەم بونیاد نراوە، لە هەر کاتێکی دیکە لەرزۆکتر بووە و لە هەر چوار لاوە نیشانەی دارمانی پێوە دیارە.

نیشانەکان وای دەردەخەن کە شۆڕشێکی بەهێز بە ئامانجی رووخاندنی حکوومەتی داسەپاوی ئاخوندە خوێنمژەکان بەڕێوەیە. بۆ ئەو مەبەستەش خەڵکی ئێران بە گشتی و گەلی بەشخوراوی کورد بە تایبەتی، حازر و لە سەرپێ لە مەیدانی کردەوەدا راوەستاون. راسانی رۆژهەڵات پێی ناوەتە قۆناخێکی نوێی خەبات و لە پانتایی کوردستانی داگیرکراودا، لاوان بە مەبەستی بەشداربوون لە شۆڕش و پاراستنی دەسکەوتەکانی پاش شۆڕش، پۆل پۆل بە ریزەکانی هێزی پێشمەرگەی کوردستانەوە پەیوەست دەبن. ئەو هێزەی کە پەیامی شاخ دەباتە ناو دڵی شار و لەوێڕا هەوڵی رەخساندنی دەرفەتی ئازادی نیشتمان دەدرێ، دواتر وەک ئەرکی نەتەوەیی و دێموکراتیک پارێزگاری لە دەسکەوتەکانی دوای ئازادی وەئەستۆ دەگرن.

هەر لە ئێستاوە ئەرکی سەرجەم چالاکانی بواری سیاسی، مەدەنی، کولتوورییە کە نەهێڵن جارێکی تر شوێنەوارە مێژووییەکان بە تاڵان بچن و زیانیان پێ بگات. تەنانەت ئەرکی مامۆستایان و دەرسوێژانی قوتابخانە و زانستگەکانی کوردستانە کە بەپێی ئیمکان و هەلومەرج پەیامی خۆیان بە ناو کۆمەڵگەدا بڵاو بکەنەوە.

هەر بەو مەبەستە، سیاچاڵە ئەهریمەنییەکانی سەر بە سپای پاسداران، زیندانە تۆقێنەرەکانی وەزارەتی ئیتلاعات کە ٤٠ ساڵە بۆتە جێگەی ئەشکەنجە و کوشت و کوشتاری خەڵکی ئازادیخواز، پادگانە پۆشتەو پەرداخەکانی سپای پاسداران، بنکەکانی بە ناو "ستاد خبری اطلاعات"، مۆڵگەکانی سپاو بەسیج لە شارو گوندەکان، مزگەوتە حکوومییەکانی بە ناو "حسینیە"، ماڵ و باڵاخانەی بەرپرسانی رێژیم و دەست و پێوەندەکانیان، هەر هەموویان سەرەڕای ئەوەیکە ئازادیخوازانی ئێمە بیرەوەریی زۆر تاڵ و ناخۆشیان لە گەڵیان هەیە، بەڵام بەو حاڵەشەوە دەبنە موڵکی ئێمە و لە دواروژی ئاوەدانکردنەوەی خاکی پیرۆزی کوردستان وەک شوێنەواری مێژوویی کەڵکیان لێ وەردەگرین. ئەمانە هەر هەموویان لە لایەک وەک بەڵگەی رەوابوونی خەباتی ئێمە دەمێننەوە و لە لایەکی ترەوە وەکوو خاڵێکی رەش لە مێژووی پڕ لە شوورەیی کۆماری ئیسلامی ئێراندا دیار دەبن.

هەروەها پێویستە کە بە تەواوی تواناوە لە شوێنی گۆڕە بە کۆمەڵەکان کە نیشانەی جینایەتی سامناکی رێژیمی ئیسلامین، ئاگاداری بکەین و رێگە نەدەین بە ساناهی کوێر ببنەوە. دەبێ ئەو راستییە بزانین کە کوێرکردنەوەی ئەم شوێنەوارگەلە، بە مانای کوێرکردنەوەی ٤٠ ساڵ تاوان و جینایەتە کە رێژیمی خومەینی بە دژی خەڵکی کوردستان و گەلانی مافخوازی ئێران ئەنجامی داون.

دواڕەوشی ژیان لە کوردستان بەپێی لێکۆڵینەوەیەکی مەیدانی

ئامادەکار: جاقل

یەکێک لە ڕیپۆرتێرانی ماڵپەڕی "کوردستان میدیا" سەبارەت بە دوایین دۆخی ژیان لە شارەکانی کوردستان بەتایبەت دوای یەکەم خولی تەحریمەکانی ئامریکا بۆ سەر ڕێژیمی تاران و هاوکات لەگەڵ کشانەوەی بەردەوامی کۆمپانیا جیهانییەکان لە کاروباری بازرگانی ئێران، ڕاپۆرتێکی مەیدانی ئامادە کردووە کە دەرخەری ئەوپەڕی سەختی و دژواری ژیان لە ئێران و بەتایبەت کوردستانە؛ لەبەر گرینگی باسەکە لێرەدا دەقی ئەم ڕاپۆرتە دەخەینە بەر دیدی خوێنەرانی "کوردستان".

ئەم ڕاپۆرتە تایبەت لە سەر کوردستانە و تەنیا بە ئاوڕێکی خێرا هاتووەتە دەست و قووڵایی تراژێدیای ژیان لە شارەکانی کوردستان گەلێ لەمەش زیاترە.

لە سەرەتای ڕاپۆرتەکەدا هاتووە:

ئەمڕۆ ڕۆژی شەشی خەرمانانی ساڵی نەودو حەوتی هەتاوییە . دڵنیابن ئەوەی دوێکە بە نیسبەت وەزعی ئابوری ناوخۆوە دەبیندرا ئەمڕۆ [واتە پاشی کەمتر لە بیست و چوار سەعات] ئاڵوگۆڕی بە سەردا هاتووە . بێکاری ئێرانی وەزاڵە هێناوە . داهات و دەرکەوتی هیچ بنەماڵەیێک لەم یەکساڵەی ڕابردودا هاوسەنگ نەبووە . بەڵکوو دەرکەوت هەتا دێت زیاتر دەبێت و داهاتیش ڕۆژ لە گەڵ ڕۆژ بەرەو کزی و قەپات بوون هەنگاوی بەپەلەی هەڵگرتووە . نەداری و بێ دەرەتانی بە جۆرێک بەرۆکی بە خەڵک گرتووە کە هیچ کەسێک سەری کەسی ناپەرژێت . خراپی دۆخی ئێقتسادی، دەرونی مرۆڤەکانی تێکداوە . لەم مانگەی ڕابردوودا بێجگە لە میوە (ئەویش بەو هۆیەوە کە ئێستا وەرزی هاوینە و میوە لە بازاڕدا زۆرە) کە برێک نرخەکەی وەستاوەو هەڵنەکشاوە . هەموو شتێک نرخەکانی لە هەڵکشانی بەردەوامدایە .

لە بەشێک لە ڕاپۆرتەکەدا نرخی چەند پێداویستییەکی سەرەتایی ژیان خراوەتە ڕوو کە بەم چەشنەیە: ڕۆنی پوت ١٠٥٠٠٠ تمەن، کیلۆیەک ڕۆبی تەماتە ٩٥٠٠ تمەن، مۆز کیلۆی بە ١٣٠٠٠ تمەن، ماسی قزل ئالا کیلۆی بە ٢٥٠٠٠ تمەن، مریشک کیلۆی ١١٨٠٠ تمەن، برنجی گوستەرش کیلۆی ٧٤٠٠ تمەن و هێلکە کیلۆی ١٠٠٠٠ تمەن. سەبارەت بە نرخی ئەو کەلوپەلانەی کە لە نایلۆن دروست دەبن وەک قووتو و وەسایلی یەکبار مەسرەف ڕیپۆرتێری "کوردستان میدیا" دەڵێ: سێ تا پێنج بەرانبەر لە چاو دوو مانگ پێشەوە زیادی کردوە . خزمەتگوزاری حکومەتی لە ناو شارەکاندا نیزیک بە سفرە؛ لەمبارەشەوە وەک نموونە باس لە نەخۆشخانەیەکی شاری سەقز دەکات و دەڵێ: "تەنانەت بەشی ڕادیۆلۆژی نەخۆشخانەی خومەینی سەقز لەگەڵ کەمی عەکس بەرەوڕوو بووەتەوە" .

سەبارەت بە زیادبوونی خسارە کۆمەڵایەتییەکانی وەک دزیش دەڵێ: ئێستا بە هۆی زۆر بوونی دیاردەی دزی کردن خەڵکی دێهاتیش ناوێرن چاو لە کەلوپەل و موچە و مەزراکانیان غافڵ بکەن . بە جۆرێک کە لە ناو موچە و دێهاتەکاندا ئاژەڵ یان بەرهەمە کشت و کاڵییەکانیان دەبردرێ .

لە ڕاپۆرتەکەدا هەروەها باس لە گرانی دەوا و دەرمان و چارەسەری نەخۆشییەکان کراوە و هاتووە: "مەتەبی دوکتورەکان تەنانەت دوکتوری منداڵان زۆر زۆر چۆڵترە لە چاو مانگێک لەمەو پێش . سەرەڕای ئەوەیکە کلینیکی سینا لە سەقز بە هۆی نەبوونی مشتەریەوە کۆ کرایەوە ئێستا کلینیکی حەکیم و ساریژ یش هەر خەڵکانێکی کەم ڕویان تێدەکات . ئەم وەزعییەتە هەر لەوەو سەرچاوە دەگرێت کە خەڵک داهاتێکی ئەوتۆیان نیە و هەزینەی گران و بێ ئامانی دەوا و دوکتوریان پێ نادرێ .

دابەزینی بەهای تمەنی ئێرانی کارێکی وەهای کردووە کە بە دەگمەن بازرگان و تاجرەکانی کوردستان بۆ کڕینی کەلوپەل ڕودەکەنە وڵاتانی هێند ، چین یان تورکیا و ئیمارات . زۆربەی زۆری ئەو خەڵکانە ئێستا بێکارن یان ئەگەر خەریدێکی بچوکیش بکەن لە ڕێگای تەلەفونەوەیە . کڕین و فرۆشتنی ڕۆژانەی دۆلار و تەڵا بۆ دەوڵەمەندەکان زۆر سودمەندترە هەتا هاوردەکردنی کاڵا و شتومەکی بیانی بۆ ناو ئێران . سنوورەکان لە لایەن ڕێژیمەوە هەروا داخراوە و هەر بەم هۆیەشەوە بێکاری خەڵکی سنورنشین لە هەموو کات زیاتر بووە.هەر سەبارەت بە باسی نرخی ئەرزەکان لە ڕاپۆرتەکەدا هاتووە: بەرزبونەوەی نرخی دۆلار تەئسیری ڕاستەوخۆو ناڕاستەوخۆی لە سەر هەموو شتێک داناوە . سیگار و وەسایلی برقی هەتا پارچە ، پوشاک ، ماهوارە و ڕوسەری و هتد بەڕێژەی سێ چوار بەرانبەر گران بوون .

لە بیاڤی کێشە کۆمەڵایەتییەکاندا کە خەڵک ڕۆژانە لەگەڵیدا بەرەوڕوون ئامادەکاری ڕاپۆرتەکە دەڵێ: "جار لە گەڵ جار بە هۆی گرانی و بێکاری و ناڕوونی داهاتووی ژیانی خەڵکەوە ڕێژەی ناهەنجاری و کێشە کۆمەڵایەتییەکان بەرز دەبێتەوە؛ خۆکوشتن ، شەڕ و بەگژیەکتریدا چوون ، ئەنواعی دزی ، ئەنواعی فەسادی ئەخلاقی و تاد لە کۆمەڵگادا بەردەوام پەرە دەستێنێت . خەڵک لە هەموو مەوعیزە و وتارێک هیلاکە و چاوەڕوانی کردەوەیە .

لە درێژەشدا باس لە نیزیک بوونەوەی وەرزی خوێندن دەکات و دەڵێ ئەمەش بووەتە یەکێک لە سەرئێشەکان؛ هەر لە ئێستاوە گرانی ناونوس کردنی منداڵانی خوێندەوار و دابینکردنی کەرەستەکانی خوێندن بۆ منداڵان ترسی خستووەتە ناو دڵی بەشێکی زۆری بنەماڵەکانەوە . نوشت افزار و کتێب و کاغەز بە ڕێژەی زیاتر لە سێ بەرانبەر لە چاو یەکەم مانگی بەهاری ئەمساڵ زیادی کردووە .

ئەم گرانییە لە بەشی بیناسازیشدا بە ڕوونی دیارە و گرانی کەرەستە و مەساڵحی بیناسازی کارێکی وەهای کردووە کە بە کردەوە ئەم سینفە کە بە سینفێکی گرینگ لە باری وەگەڕ خستنەوەی ئابووری ئێران و کوردستان حیسابی لە سەر دەکرا فەلەج بووە، بۆ نموونە پەڕەی شوفاژی ئێران ڕادیاتۆر کە لە چەند مانگی پێشودا ٢٠٠٠٠ تمەن بوو ئێستا لە سەروی ٥٠٠٠٠٠ تمەنەوەیە . پەکەیج کە جاران نیزیک بە ٢ میلیۆن تمەن بوو ئێستا زیاتر لە ٨ میلیۆن تمەنە .

لە کۆتایی ڕاپۆرتەکەشدا هاتووە: "ئەوەی لەم بارودۆخەدا ڕۆژ لە گەڵ ڕۆژ زیاتر خۆی دەنوێنێت نە کێشە بەردەوامەکانی ئێرانە لەگەڵ وڵاتانی ناوچە یان جیهان بەڵکوو نابەرپرس بوون و گەندەڵییەکە کە ڕۆژ لە گەڵ ڕۆژ بە شێوەی ئوتوماتیک لە جەستەی ئیدۆلۆژی سەقەتی حاکمیەتەوە هەڵقوڵاوەو ئێستا زۆر قووڵتر بووەتەوە، بۆیە ئەگەر کەسێک پێی وابێت ئەم وەزعییەتە ئیسڵاح دەبێت یان بە لاچوونی گوشارە نێودەوڵەتییەکان هەموو شتێک چاک دەبێت پێم وایە بە هەڵەدا چووە . زۆربەی زۆری کارمەندەکان یان بەرپرسە بچووکە ئێرانییەکانیش لەم گەندەڵییە بێسەر و بنەدا تێوەگلاون و قانون و یاسا بەس لە سەر کاغەز بوونی هەیە و لە کردەودا تەنیا بەرتیل و پارتیبازی کار جێبەجێ دەکات.

ڕێژەی بێکاری لە ئێراندا بە چەند ئاماری جیاوازەوە

ناوەندی توێژینەوەکانی مەجلیسی ڕێژیمی ئێران، باسی لە ئاماری بێکارییەکی زۆر و قەیراناوی کردووە.

ناوەندی توێژینەوەکانی مەجلیسی ڕێژیمی ئێران، لە ڕاپۆرتێکدا بە پێشکەشکردنی ئەنجامی ئاماری سێ ساڵ و نیوی ڕابردوو و هەروەها وەبیرهێنانەوەی خۆپیشاندانەکانی ١٣٩٦ی هەتاوی، ڕێژەی بێکاریی لە ئێرانی بە قەیراناوی و نیگەرانیی ناو بردووە.

لەم ڕاپۆرەتەدا هاتووە: لە ساڵی ٩٣ـەوە هەتا ساڵی ٩٦، زیاتر لە دوو میلیۆن کەس بە ڕێژەی ٢١ میلیۆنیی کەسانی خاوەن کار زیاد بووە، کە وەکوو ڕووداوێکی گرنگ ناویان لێ بردووە، لە حاڵێکدا لە بەرانبەر ئەمەدا نزیک بە ٣ میلیۆن بە ڕێژەی بێکارانی ئێران زیاد کراوە.

ناوەندی ئاماری ڕێژیم، لە بەهاری ئەمساڵدا ئاماری بێکاری بە زیاتر لە ١٢٪ ڕاگەیاندووە کە ئەم ئامارە لە چاو ساڵی ڕابردوو نیو لەسەد کەمی کردووە، کەواتە بەپێی ئەم ئامارانەی ڕێژیم، سێ میلیۆن و ٣٢٢ هەزار کەس بێکار لە ئێراندا بوونیان هەیە.

٧٤ لەسەدی پاشەکەوتە بانکییەکانی ئێران، تەنیا لە دەستی یەک لەسەدی دانیشتووانیەتی

بەرپرسێکی ڕێژیم ئاشکرای کردووە، کە زۆرینەی پاشەکەوتە ماڵییەکان تەنیا لە دەستی یەک لەسەدی دانیشتووانی ئێرانە.

غوڵامڕەزا مسباحی موقەدەم، ئەندامی کۆڕی دیاریکردنی بەرژەوەندییەکانی نیزام، باسی لەوە کردووە، کە لە ئێراندا ٧٤ لەسەدی پاشەکەوتە بانکییەکان تەنیا لە دەستی یەک لەسەدی سەرمایەدانەرەکانە و سیستمی بانکیی ئێران دەبێتە هۆی داڕمانی ئابووری وڵات.

ناوبراو لە قسەکانی ئاماژەی بەوە کردووە، کە لە سیستمی بانکداریی ئێران، بە دوو شێوە پاشەکەوت دەکرێت، کە شێوەیەکی پاشەکەوت بۆ سەرمایەدانانە و شێوەیەکی بۆ پاشەکەوتە و پێدانی "قەرزی بێسوود" بە بانکەکان لە لایەن خەڵکەوە هیچ واتایەکی نییە.

هەروەها ئەو بەرپرسەی ڕێژیم، باسی لەوە کردووە، کە ٦٠ لەسەدی پارەی نەختی وڵات بۆ چالاکییە نابەرهەمهێنەرەکان بەکار دەچێت و تەنیا ٤٠ لەسەدی لە بەشی بەرهەمهێنەریی ئابووری بەکار دەبردرێت، کە ڕیسک لە بازاڕ وای کردووە، کە بەرهەمهێنەران، بەرهەمهێنانی خۆیان ڕاگرن و بە دانانی سەرمایەکانیان لە بانک بەبێ ریسک سوودی سەرمایەکەیان وەرگرن.

غوڵامڕەزا مسباحی موقەدەم لەسەر سیستمی بانکی لە ئێراندا ئاماژەی بەوە کردووە، کە بانکەکان لە کێبڕکێدان بۆ زیادکردنی نرخی سوود و بووەتە هۆی ئەوەی کە سەرمایەکان بەرەو بەشی بەرهەم نەهێنان بڕۆن و ئابووریی وڵاتیان بەرەو هەڵدێر بردووە.

ئەم وتانەی ئەو بەرپرسەی ڕێژیم لە حاڵێکدایە، کە باسی لەوە نەکردووە، ئەو یەک لەسەدی کە ٧٤ لەسەدی پاشەکەوتە بانکییەکانیان هەیە، سەرانی ڕێژیم و ئاغازادەکانن و هەروەها، ڕێژیم چەندین ساڵە کە پڕوپاگەندە لەسەر سیستمی بانکداریی خۆی دەکات و بە بانکداریی ئیسلامی ناودێری کردووە و بە بەردەوامی باسیان لەوە دەکرد، کە لە سیستمی بانکداریی ئیسلامی، ئابووریی وڵات بەهێز دەبێت و خەڵک لەبەرچاو دەگیردرێن.

سەنعەتی کرماشان بەرەو داخرانی گشتی دەچێت

سەنعەت، کارگە و کارخانە بەرهەمهێنەرەکانی کرماشان لە کوردستانی ڕۆژهەڵات، لە بەرەکەتی بەرپرسانی ڕێژیمی ئێراندا بەگشتی ڕوویان لە داخرانە.

بە هۆی نەبوونی بەرنامەی تۆکمە و دۆخی شپرزی ئابووریی ڕێژیمی ئێران، ڕۆژ لە دوای ڕۆژ کارگە و کارخانەکان لە ئێراندا بەرەو داخران و مایەپووچبوون دەڕۆن و کرێکارانیش بێکار دەبن.

سەرۆکی ژووری کانگای پارێزگای کرماشان باسی لەوە کردووە، نزیک ٣/١ کانگاکانی قیری سروشتی لەو پارێزگایە داخراون و هیچ بەرهەمێکیان نییە.

"محەممەدعارف ئیبراهیمی" وتوویەتی: "٣٣ کانگای قیری سروشتی لە پارێزگای کرماشان، کە مۆڵەتی بەهرەبەرییان هەیە، ٢٣ کانگا بەگشتی داخراون و تەنیا ١٠ کانگا تا ڕادەیەک کاریان هەیە".

هۆکاری داخرانی ئەو کانگایانەی کرماشان، بۆ بەرزبوونەوەی یەکجێ و لەڕادەبەدەری نرخی قیری پاڵاوتگەکان دەگەڕێتەوە.

هاوکات بە هۆی بەرزبوونەوەی ئەو نرخە، شوێنەکانی فرۆشتنی ئیزووگام ناتوانن ئەو ماددەیە دابین بکەن و داخراون.

بەرپرسانی ڕێژیم دەڵێن: "بەداخەوە هیچ باڵانسێک لە نێوان قیری پاڵاوتگە و کانگاکاندا نییە. ئەگەر جاران نرخی قیری کانگا ٣/١ نرخی قیری پاڵاوتگە بوو، ئیستا بووەتە ١٠/١، ئەوەش لە کاتێکدایە کە تێچووی لاوەکیش زیادی کردووە.

هەر لەو پێوەندییەدا، "جەهانبەخش شوکری" سەرۆکی ژووری پیشە و کانگای کرماشان باسی لەوە کردووە، لە سەرجەمی ١٢٠٠ یەکەی سەنعەتی، ٤٥٠ یەکەیان داخراون.

ئەو بەرپرسەی ڕێژیمی وتوویەتی: بەرپرسانی حکوومەت دەبێ لە بیری کار و ڕەخساندنی هەلی کاردا بن، چونکە ئەوە قەبووڵ ناکرێت.

پارێزگای کرماشان یەکەمین پارێزگای بێکار لە ئاستی ئێرانە و داخرانی کارگە و کارخانەکانیشی ڕۆژ لە دوای ڕۆژ دادەخرێن.

مەجلیس و شانۆی لێپرسینەوە

کەیوان دروودی

لەدوای گۆڕانکارییەکانی شۆڕشی ٥٧ ڕێژیمی تازە بەدەسەڵات گەیشتوو هەر زوو زانیی کە ناوەڕۆکی پوتانسییەلی وڵامدانەوەی ئیرادەیەکی گشتی نییە، هەر بۆیەش دەستی کرد بە ڕێخۆشکردنی سیستماتیک و لە یەکەم هەنگاودا قەوارەکەی بەرەو سەرۆکایەتیی ڕەها (تۆتالیتاریزم) برد. ئەمە بەو واتایە نییە کە پێشتر بەستێنێک هەبووە و ڕێژیم بە هەوڵی خۆی گۆڕیویەتی بەڵکوو زیاتر ڕێوشوێنێک بوو کە خۆی لە داهاتوودا دەبینییەوە.

بۆ نموونە ئەم ڕۆژانە کە شانۆی لێپرسینەوەی سەرکۆماری کارتۆنی و وەزیری دەرەوەیمان بینی، لە ڕوانگەی یەکەم وادەردەکەوێت کە نوێنەرایەتیی ئیرادەی خەڵک (مەجلیسی بەهارستان) هێزی جێبەجێکار (دەوڵەت) دەباتە ژێر پرسیار و سەبارەت بە قەیرانەکان داوای وڵامدانەوەی لێدەکات بەڵام کە لێی ورد ببیتەوە دەبینی کە نە ئیرادەکە، ئیرادەی گشتییە و نە جێبەجێکارەکە ئیختیاری هەیە هەتا لێپرسینەوەی لێبکرێت.

ئێمە لەگەڵ دەسەڵاتێک ڕووبەڕووین کە ناوەڕۆک و چییەتیی چەمک و دەستەواژەکانی لە سەحنەی سیاسیدا بەراوەژوو کردووەتەوە و کایە بە ڕای گشتی لەناو ئەو بازنەیەدا دەکات. ئێمە لەگەڵ گشتایەتییەک بەناوی ویلایەتی فەقیە بەرەوڕووین و هەتا کاتێک نەتوانین خوێندنەوەیەکی بابەتی و ورد بۆ ئەم دەسەڵاتە لای خۆمان شرۆڤە بکەین، ناتوانین لە ڕێوشوێن و کردەوەکانی سەر دەربکەین و بە دەربڕینێکی دروست لە کارکردی تێبگەین.

لە سەرەوەی هەردوو سەری هاوکێشەی مەجلیس و دەوڵەت، دەسەڵاتێکمان هەیە بەناوی وەلیی فەقیە کە لەسەر کاغەز تەنیا بەرامبەر بە مەجلیسی "خوبرەگان" وڵامدەرە و ئەویش لەبەر ئەوەی بۆخۆی دەسەڵاتی دیاریکردنی ئەندامانی ئەم شوورایەی هەیە؛ بەکردەوە هیچکات داوای لێپرسینەوەی لێناکرێ، هەروەک چۆن لە ڕابردوودا شتی وا ڕووی نەداوە. بۆیەش سەرەتا بۆ ئەوەی بنەوانەی ئەم پرسە دەربێنین پێویستە بزانین کە فاشیزمی وەلیی فەقیە مەبەستی لە وەڕێخستنی شانۆی "ئیستیزاح" چییە؟!

لەڕاستیدا وەلیی فەقیە هەم لە یاسا و هەم لە ستراکچێردا کاراکتەرێکی پارێزبەندیکراوە، بەو واتایە کە لەلایەکەوە دەسەڵاتی یەکەمی هەیە و لەلایەکیترەوە بەهیچ ڕێگەیەک نابرێتە ژێر پرسیار و لێپرسینەوە.

کەوایە ئێمە ناتوانین ناوی ئەم شانۆیە بنێین لێپرسینەوە. بەم پێشەکییەوە دەچینە سەر لێکدانەوەی سێریاڵی هێنانی ڕۆحانی و وەزیرەکانی بۆ ناو بەهارستانی تاران.

لەم دواییە و پاش ئەوەی قەیرانی ئابووری قووڵتر بوو ڕێژیم هەوڵی زۆری دا هەتاکوو بتوانێ لەلایەکەوە ئەم کێشەگەلە بخاتە ئەستۆی دەستی دەرەکی و لەلایەکیترەوە قورسایی بەرپرسیارییەتەکەی بخاتە سەرشانی دەڵاڵانی ناو بازاڕ و هتد، بەڵام وردەوردە ئەم دۆکتورینە وڵامی نەدایەوە و ناڕەزایەتیی خۆیانی کرد بە نیشانە و دروشم و داواکاریی خۆپیشاندەران دەریخست کە ڕێکارەکان خەریکن کاریگەریی خۆیان لە دەست ئەدەن.

دوایین ڕێوشوێنێک کە بۆ شێواندنی

ڕاستییەکان گیرایە بەر ئەوە بوو بەدڵنیاییەوە هەم ڕوحانی و هەم "نێزام" کە ڕێژیم بۆ دەسەڵاتی خۆی ڕمبی ڕەخنەکان بپارێزێ.

ئێمە لەگەڵ دەسەڵاتێک ڕووبەڕووین کە ناوەڕۆک و چییەتیی چەمک و دەستەواژەکانی لە سەحنەی سیاسیدا بەراوەژوو کردووەتەوە و کایە بە ڕای گشتی لەناو ئەو بازنەیەدا دەکات. ئێمە لەگەڵ گشتایەتییەک بەناوی ویلایەتی فەقیە بەرەوڕووین و هەتا کاتێک نەتوانین خوێندنەوەیەکی بابەتی و ورد بۆ ئەم دەسەڵاتە لای خۆمان شرۆڤە بکەین، ناتوانین لە ڕێوشوێن و کردەوەکانی سەر دەربکەین و بە دەربڕینێکی دروست لە کارکردی تێبگەین.

کە بتوانن بە قەڵغانی دەوڵەت، وەلیی فەقیە لە چوونە ژێر پرسیار بپارێزن، هەربۆیەش هەوڵیان دا هەتا بە هەڵخڕاندنی شانۆگەرانی بەناو نوێنەری خەڵک شانۆی لێپرسینەوە وەڕێبخەن.

بۆ ئەم مەبەستە هەم وەزیر لابرا و هەمیش بانگهێشت کرا و داوای وڵامدانەوەیان لێکرا. ئەم هەوڵە توانیی بۆ ماوەیەک خەڵک بەخۆیەوە سەرقاڵ بکات و وابنوێنێ کە گوایە نوێنەرەکان وەکوو ئیرادەی خەڵک دەتوانن داوای لێپرسینەوە لە کاروباری هێزی جێبەجێکار بکەن.

زەریف پێشتر بۆ ئەم شانۆیە ئامادە کرابوون و مەبەستی ئەوان لە هەموو پیداهەڵکوتنەکان بە خامنەییدا ئەوە دەردەخات کە ئەوان نە بۆ دەنگی متمانەی بەناو نوێنەری خەڵک بەڵکوو بۆ وەرگرتنی دەنگی متمانەی وەلیی فەقیە ئامادە بوون هەتا ڕۆڵی قیزەونترین کاراکتەرەکان لە شانۆی بەهارستان بگێڕن.

هەربۆیەش دەسبەجێ دوای تەواو بوونی شانۆکە لە کۆبوونەوەیەکدا چوونە خزمەتی خامنەیی و ویستیان ڕەزایەتی دەرهێنەری شانۆکە بە دەست بێننەوە. لە ڕاستیدا شتێک بەناوی

بەکاری دەبات لە خۆیدا ناسێنەری پڕبەباڵای دەسەڵاتەکەیەتی، واتە نەزمێکی گشتی لە چوارچێوەی دەسەڵاتێکی ڕەها و بێڕەکابەردا.

ئەم نەزمە گشتگیرە هەر بەشێکی تەواوکەری ئەویترە. هەر وەک باس کرا لە ئێستەدا کابینەی ڕوحانی دەوری پارێزگاری لە وەلیی فەقیە دەگێڕێ و بێ ئەوەی دەسەڵاتی هەبێ لە دارشتنی سیاسەتیدا ئامادەیە بچێتە سەر سەکۆی بەهارستان و پاساو بۆ قەیرانەکان بێنێتەوە و بەم شێوەیە شەخسی خامنەیی و "بەیتی ڕێبەری" بۆ ماوەیەکیتر لە نووکی

هەروەک گوێمان لێ بوو کە ڕوحانی چەندین کەڕەت بە جەخت کردنەوە لەسەر پێویستی ڕەچاوکردنی ڕێنوێنی و فەرمانەکانی خامنەیی وتی کە ئێمە دەبێ "وەدوای ڕێبەر بکەوین"

لەڕاستیدا وەلیی فەقیە هەم لە یاسا و هەم لە ستراکچێردا کاراکتەرێکی پارێزبەندیکراوە، بەو واتایە کە لەلایەکەوە دەسەڵاتی یەکەمی هەیە و لەلایەکیترەوە بەهیچ ڕێگەیەک نابرێتە ژێر پرسیار و لێپرسینەوە.

و لە ئاراستەی فەرمانەکانی ئەودا بچینە پێش و ئەمەش ئەوە دەردەخات کە هیچ بڕیارێکی گشتگیر لە ئاستە بەرزەکاندا بێ فەرمانی خامنەیی جێبەجێ نەبووە و نابێ.

ئەمە بەو واتایە نییە کە ئێمە شەخسێک بە بەرپرسیار بزانین بەڵکوو دەبێ گشتایەتیی ئەم نەزمە وەکوو سیستم بخوێنینەوە و ئەوسا خوێندنەوە بۆ جۆری سیاسەت و هەڵسوکەوتی بکەین. بەداخەوە کە ساڵانێکی دووروودرێژ لایەن و ڕێکخراوی جۆراوجۆر کەوتنە داوی کێبەرکێی ڕووەکی و فۆرمالیتەی بەیتی ڕێبەری و کابینەی دەوڵەت و ئەمەش وای کرد کە کۆمەڵ تووشی ئەو هەڵەیە بێت کە بە پشتگیریی ئیسلاحخوازێک یان کابینەی دەوڵەتێک دەتوانێ لەسەر دیاریکردنی سیاسەت لە ئێراندا شوێندانەریی هەبێت.

بەڵام گرووپگەلێک هەن کە قازانجیان لەوەدایە کە لە چوارچێوەی کایەکەدا گەمە بکەن و سیاسەتیان ببەنە پێش، ئەم تاقمە بە سەفسەتە هەوڵ دەدەن وابنوێنن کە چونکە توندوتیژخواز نین و لای کۆمەڵگەی مەدەنی دەگرن ئەو سیاسەتە ڕچاو دەکەن. لەڕاستیدا ئەگەر خوێندنەوەی ڕاستییەکان بە واتای توندوتیژخوازی شرۆڤە بکرێ، ئەوە هەمان ئەو گوتارەیە کە حاکمییەت گەرەکییەتی بە پەرەپێدانی ئۆپۆزیسیۆنی خۆی پێ مەحکووم بکات. ئەم سیاسەتە جار وایە لەبەر ئەوە دەگیردرێتە بەر کە لایەن یان لایەنگەلێک لەناو ئۆپۆزیسیۆن کەوتوونەتە پەراوێز و بۆ ئەوەی خۆیان لە قەیرانی چییەتی دەرباز بکەن ناچارن کە پەنا بۆ ئەم سەفسەتەیە بەرن. مەبەست لە قەیرانی چییەتی ئەوەیە کە لایەنێک ئەگەر داوای دێموکراسی و بەرابەری دەکات ئیتر نابێ لە چوارچێوەی نەزمی کۆماری ئیسلامیدا بەدوای ئەو ئامانجە بگەڕێت چونکە کۆماری ئیسلامی گشتایەتییەکە بە ناوی نیزامی ئیسلامی کە هەموو پێکهاتەکەی خۆیان لە چوارچێوەی ئۆرگانێکی لێکگرێدراودا دەبیننەوە، بۆیەش هەوڵدان بۆ پەیوەندی بە ئۆرگان یا ڕەوتێک جیا لە ڕەوایەتی پێدان بە گشتایەتیی ئەم نیزامە هیچیتری بەدواوە نابێ، هەروەک چۆن لە ڕابردوودا ئەم ڕاستییە سەلمێنراوە.

بەڵام ئەو لایەنانەی کە بە کەوتنەلێژیی دەسەڵات لە ڕۆژهەڤ دەکەون، هەوڵ دەدەن لەبەر گەڕانەوەی خۆیان بۆ سەحنەی سیاسی پەنا بۆ دابەشکاری لەناو ئەو نەزمە ئۆرگانیکە بەرن و لایەنی باش و خراپی خەیاڵی وێنا بکەن و خۆیان لەبەرامبەر لایەنەکانیتری ئۆپۆزیسیۆن پێناسە بکەن.

لەکۆتاییدا دەمێنێتەوە ئەوە کە بزانین وەلیی فەقیە بۆ مانەوەی کە لە ئیدیۆلۆژییدا لە پاراستنی خودی ئایین پیرۆزترە، دەست بۆ هەرجۆرە دەستێوەردان و یارگیرییەک دەبات و پرشوبڵاوی دروست دەکات و لەوانەشە تەماح بخاتە بەردەم هەرکەس، لایەن یان ڕەوتێک، بۆیە پێویستە هەر لە ئێستەوە کۆمەڵگە لەوە ئاگادار بکرێتەوە کە دەربازبوون لە قەیران و ئاستەنگەکانی چوار دەیەی ڕابردوو تەنیا بە تێپەڕبوون بەسەر وەلیی فەقیەدا ئیمکانی هەیە و هەرلایەنێک بەهەر ئایدیایەکەوە بیهەوێ پاکانە بۆ مانەوەی بکات ئەوە ڕاستەوخۆ لەبەرەی دژەگەلیدایە و درەنگ یان زوو لە بەرامبەری خەڵکیشدا دەوەستێتەوە.

تێپەڕبوون بەسەر ئاستەنگێک بەناوی کۆماری ئیسلامی بۆ وەدیهاتنی ئاشتەوایی، پلۆرالیزم و دابەشکاری لە دەسەڵات و دێسانترالیزمی سیستماتیک و قەوارەیی پێویستییەکی حاشاهەڵنەگرە و پێویستە هەموو ئەوانەی بڕوایان بەم ئەسڵە دێموکراتیکانە هەیە بە دەوری ئەم گوتارە کۆ ببنەوە.

کەریم پەرویزی:

ڕاسانی ڕۆژهەڵات ڕێنیسانی هزری و ڕاسانەوەی ئیرادەی شۆڕشە

سەبارەت بە دوایین ڕەوشی ژیان لە کوردستان و ئێران و هەروەها دۆخی شۆڕش لە کوردستانی ئێران و چەند تەوەرێکی پیوەندیدار وتوویژێکمان لەگەڵ بەرێز "کەریم پەرویزی" ئەندامی دەستەی کارگێڕی و بەرپرسی دەزگای ڕاگەیاندنی گشتیی حیزب پێکهێناوە کە لێرەدا سەرنجتانی بۆ ڕادەکێشین:

لە پاش جێبەجێکردنی خولی یەکەمی تەحریمەکان دوای خۆکشانەوەی ئامریکا لە بەرجام، دۆخی ژیان لە ئێران ڕووی لە شپرێوییەکی زیاتر کردووە بەچەشنێک کە هیچ کەسێک متمانەی بە چەند کاتژمێر دواتری خۆی نییە. بە جێبەجێکردنی خولی دووهەمی ئەم تەحریمانە لە چەند مانگی داهاتوودا پێتان وایە ڕەوشی ژیان لە ئێران بەرەو چ ئاقارێک دەڕوات؟

ڕوون و ئاشکرایە و پێویست بە هیچ لێکدانەوە و شرۆڤەیەک ناکا و هەموو خەڵکی ئێران بە تاڵی دەیچێژن کە دۆخی ژیانیان چی بەسەر هاتووە و هەرچی کات تێدەپەڕێ، ژیانیان تاڵتر و دۆخی ئابووریی ئێران خراپتر دەبێ. ئەم دۆخەش تەنیا بەشێکی پێوەندیی بە گەمارۆکانەوە هەیە، یان دروستترە بڵێین گەمارۆکان دارمانی ژیان و ئابوورییان خێراتر کردووە. دۆخی ئابووریی ئێران لەبەر چەند هۆکاری سەرەکی، یەک لەوانە بەڕێوەبەریی زۆر خراپ و نەزانانەی ڕێژیم، دووهەم گەندەڵیی لەرادەبەدەر کە بۆتە قەیرانێک کە چارەسەر وەرناگرێ، سێهەم تاڵانی سامانی وڵات و خەرجکردنی بۆ سپا و گرووپە تیرۆریستییەکان و چوارەم، سیاسەتی کۆلۆنیالیی دەروون وڵات کە نیسبەت بە نەتەوە ژێردەستەکان بەڕێوەی دەبەن و سەرمایەدانان و بەرنامەی درێژخایەنی هەڵە دادەڕێژن تاکوو شوێنی ژیانی نەتەوە ستەملێکراوەکان بە دواکەوتوویی بهێڵنەوە؛ بەم هۆکارانە، سیستمی ئابووریی ئێران لە دەروونی خۆیدا سیستمێکی وێرانکەری خۆیەتی و تەنیا بەرهەمی گەندەڵی و گرانی و بێکاری و بێهیوایی بەداهاتوو و پەرەسەندنی هەژاری دەبێ.

سیستمێکی وەها لاواز و قەیراناوی، بە چکۆلەترین گوشار لەدەرەوەی سیستم بەرەو دارمانی یەکجارەکیی دەبا، هەر بۆیە دەبینین کە بە لێدوانێکی کورت یان بە ڕستەیەکی تویتێریی دانڵد ترامپ، تمەنی ئێرانی بە هەزاران تمەن دادەڕووخێ!

بەدڵنیاییەوە بە دەسپێکردنی قۆناخی دووهەمی گەمارۆکانی ئامریکا کە لە نێوەڕاستی پاییز دەست پێ دەکا، سیستمی ناکارامە و پڕقەیرانی ئابووریی کۆماری ئیسلامی وێرانتر دەبێ، ئەویش لەبەر ئەویکە لە قۆناخی دووهەمدا گوشار دەخەنە سەر نەوت و سەرچاوەی داهاتی ڕێژیم بەرەو وشکبوون دەبەن.

لەوەها حاڵێکدا ڕێژیمی ئیسلامیی تاران پارەی بە لێشاوی جارانی بۆ نایەت تاکوو خەرجی سپای پاسداران و گرووپە تیرۆریستییەکانی بکا و دەبێ زیاتر لە جاران نانی خەڵک بگێڕێتەوە و خەرجی سپا و ئاخوندەکانی سەر بە ڕێژیمی بکا و بەم پێیەش خەڵک برسیتر و ڕێژیم دڕندەتر و سپا و ئاخوندەکان هارتر دەبن و قۆناخی داهاتوو قۆناخی بەرەنگاربوونەوەی زۆرتری خەڵک و دامودەزگاکانی ڕێژیم دەبێ.

> **شۆڕش فیکر و ڕێبەریی دەوێ تاکوو هێزی مرۆیی شۆڕشگێڕان یەک بخا و ئاراستەکەی بەرەو ئامانجی دیار و ڕوون بکاتەوە.**

پێتان وایە جیا لە کاریگەرییە ئابوورییەکان لەسەر ئێران، گوشارەکانی ئامریکا چەندە دەتوانێ کاریگەری هەبێ لەسەر کوورتکردنەوەی دەستی کۆماری ئیسلامی لە وڵاتانی ناوچە؟

ئەوەیکە ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی لە ناوچەکەدا دەیکا و گرووپی تیرۆریستیی سەربە ڕێژیم لە ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست بڵاوە پێ دەکا و هەروەها هەوڵ دەدا گرووپەکانی دیکە کە لە عێراق و سووریە و لوبنان و تورکیە و ... هەن بیانکڕێ، بە پارە و سامانی خەڵکانی ئێران ئەو کارە دەکا و ئەم چوار دەیە سامانی ئێرانی تاڵان کردووە و بەشێکی بەرچاوی خەرجی دەستێوەردانەکانی لە ناوچە و وڵاتانی دیکە کردووە. لە دۆخێکدا کە گەمارۆی ئابووریی سەر دەکەوێ ئیدی پارەی ئەوتۆی بۆ نامێنێ تاکوو خەرجی گرووپە بارهێنراوەکانی بکا و گوشاری سیاسی و ئەمنیەتییش لەسەر ڕێژیم، ئەوەندەی دیکە دەست و باڵی کورت دەکاتەوە و تەنانەت ئیمکانی ئەوە هەیە کە ئەو گرووپانەی کە ڕێژیم بەهێزی کردوون تاکوو لە ناوچەکەدا سیاسەتی ویلایەتی فەقیە پەرە پێ بدەن، لە دۆخی لاوازیی ڕێژیمدا لێی هەڵگەڕێنەوە و شوێنی دیکە پارەیان بداتێ و پەروەندەی کارەکانی ڕێژیم ئیفشا بکەن و دژی ڕێژیمی ئیسلامیی تاران کار بکەن.

> **کوردستانی ڕۆژهەڵات هەردەم بورکانێکی گرنگ و کوانووی نێڵدانی شۆڕش و خەبات بووە.**

داهاتوو زۆر شتی دیکەی پێیە و زۆر شت ڕوون دەبێتەوە، بەڵام قۆناخی کورتکردنەوەی دەستی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامییە لە ناوچەکە.

لە ئەگەری بەردەوامی تەحریم و گوشارە نێونەتەوەییەکان دۆخی ژیانی خەڵکی ئاسایی بەرەو لاوازی زیاتر دەچێ. ئەم ڕەوشە چەندە دەتوانێ هاندەر بێ بۆ شۆڕش یان ڕاپەڕینێکی گشتگیر لە ئێراندا؟ بە لەبەرچاوگرتنی ئەو تێبینییەی کە خاوەنڕایان دەڵێن شۆڕشی ئەمجارەی ئێران شۆڕشی برسییەکان دەبێ.

هەرچی زیاتر دۆخی ژیانی خەڵک تێک دەچێ، گوشاری ڕەوانیی زۆرتریان بۆ دێ و لە وەها حاڵەتێکدا ئیمکانی سەرهەڵدانی نارەزایی خەڵکی و تەقینەوەی گرێ کۆمەڵایەتییەکان زۆرتر دەبێتەوە.

بەڵام نابێ ئەوەمان لەبیر بچێ کە ئەو تەقینەوە جەماوەرییانە کە لەوەها دۆخێکدا دێنە ئاراوە کاتی و لەناکاو دەبن و هەر لەبەر لەناکاوبوونیان ئیمکانی ئەوەیکە ئاکامەکەی پێشبینی بکرێ زۆر کەمە. بۆ ئەوەیکە ئەو جۆرە تەقینەوە کۆمەڵایەتی و سەرهەڵدانە خەڵکییانە بکرێ بە ڕاپەڕین و شۆڕشی کۆمەڵایەتی و سیاسی، دەبێ ڕێبەرایەتی بکرێ و بەرنامەی بۆ دابڕێژرێ.

دەنا ڕاپەڕینی برسییەکان یان وەک باستان کرد شۆڕشی برسییەکان، ڕاپەرینێکی لەناکاو و بێبەرنامەیە و ڕەنگە بگاتە شوێنێک کە تەواوی ڕێژیم تێکەوە بپێچێ، ڕەنگە لەبەر پەرتەوازە بوون و سەرکوتی دڕندانە، دابمرکێتەوە. شۆڕش فیکر و ڕێبەریی دەوێ تاکوو هێزی مرۆیی شۆڕشگێڕان یەک بخا و ئاراستەکەی بەرەو ئامانجی دیار و ڕوون بکاتەوە.

لە ئەگەری هاتنەئاری وەها دۆخێک کوردستانی ڕۆژهەڵات دەتوانێ چ دەورێک بگێڕێ؟

کوردستانی ڕۆژهەڵات هەردەم بورکانێکی گرنگ و کوانووی نێڵدانی شۆڕش و خەبات بووە.

چاو لە دەورانە چارەنووسسازەکانی لانیکەم دوو سەدەی ڕابردوو بکەن، هیچ قۆناخ و دەورانێک نییە کە گۆڕانکاریی گرنگ و وەرچەرخانی مێژوویی ڕوویان دابێ و دوو شوێنی گرنگ واتە کوردستان و ئازەربایجان دەوریان تێدا نەبووبێ.

هەر لە شۆڕشی مەشرووتەوە بگرە تاکوو ڕووخانی پاشایەتیی قاجار و دواتر شەڕی دووهەمی جیهانی و ڕووخانی ڕەزاخانی میرپەنج و شۆڕشی گەلانی ئێران بەدژی پاشایەتیی پاڵەوی و خۆڕاگریی خەڵکانی ئێران دژ بە دەسەڵاتی ئیدئۆلۆگی کۆماری ئیسلامی، لە هەموو دەورانەکاندا کوردستان و ئازەربایجان دەوری گرنگ و چارەنووسسازیان هەبووە.

لەم برگەیەشدا دووبارە بەهەمان شێوەیە و بۆ ئەوەی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی بڕووخێ و وەرزێکی دیکەی مێژوو لە ئێراندا دەست پێ بکا، لانیکەم دەبێ کوردستان و ئازەربایجان دەوریان هەبێ و ڕەگەکانی شۆڕش و سەرهەڵدانی نەتەوەکانی ئێران بجووڵێنن. بە بێ کوردستان و ئازەربایجان، گۆڕانی ڕیشەیی لە ئێراندا نایەتە ئاراوە.

کوردستانی ڕۆژهەڵات دەبێ بە پێڕەوکردنی ستراتێژیی بەرژەوەندییەکانی خۆی، قۆناخی نوێی سەرهەڵدان لە ئێراندا وەگەڕ بخا، بەڵام ئەوە بەو مانایە نییە کە کوردستان دەتوانێ ببێتە ڕێبەری گۆڕانکاری، چوونکە هیچ نەبێ لەباری حەشیمەت و دووربوون لە پێتەختەوە ناتوانێ ئەو دەورە بگێڕێ، بەڵام بە هاوکاریی ئازەربایجان و بەلووچستان و ئەهواز و تورکمەنستان دەتوانێ ئاسۆیەکی دیکە بۆ شۆڕش دیاری بکات.

ئایا حیزبی دێموکرات ئامادەکاری یان پلانداڕێژی بۆ دۆخێکی وەها کردووە؟

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، ئەرکیەتی کە پلان و ئامادەکاری و لێکدانەوەی بۆ هەموو حاڵەتەکان هەبێ و هەم لە کۆنگرەی شازدە و هەم پێش کۆنگرەی شازدە و دوای کۆنگرەش باس لە دۆخەکە و ئامادەکاری بۆ ئیحتمالاتەکان کراوە.

بۆ دڵنیایی زیاتر لەوبارەوە، هەر ئەوەندە پێویستە بڵێم کە سێ ساڵ پێش ئێستا بوو کە ڕێبەرایەتیی حیزبی دێموکرات باسی لە هاتنە ئارای گۆڕانکاری لە ناوچە و لە ئێران کرد و ڕایگەیاند کە ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی بەرەو داکشان و لە کۆتاییشدا بەرەو دارمان دەچێ. کاتێک کە کوردستانی ڕۆژهەڵات ڕاسانی گەلی ڕاگەیاند، زۆر کەس پێیان وابوو دۆخەکە هی ئەو بابەت نییە و کۆماری ئیسلامی بەهێز بووە!

لە ئێستادا ڕاسان بووەتە نوختە هیوا و هومێدی گەلی کورد لە ڕۆژهەڵات. هەڵسەنگاندنتان سەبارەت بە ڕاسان بەبەراورد لەگەڵ سەرەتاکانی دەسپێکی ئەم قۆناغە لە خەباتی گەل چۆنە؟ ئایا توانیویەتی لە ئامانجەکانی خۆی نیزیک ببێتەوە؟

ڕاسانی ڕۆژهەڵات دووبارە پێداچوونەوە و خوێندنەوەی نەتەوەی کوردە لە کوردستانی ڕۆژهەڵات بۆ ڕابردوو و دۆخی ئێستای و بڕیاری هەنگاونانە بەرەو دروستکردنی داهاتوو و بونیاتنانی نیشتمانێکی نوێ.

ئەم قۆناخە گرنگە بە خوێندنەوەی وردی ڕێبەرایەتیی شۆڕش دەستی پێکردووە و بە ئیرادەی بەرزی گیانبازترین کەسەکانی کوردستان دەستی بە هەنگاوی کردەیی کردووە و بە خوێنی شەهیدان ڕەنگڕێژ کراوە. ڕاسانی ڕۆژهەڵات ڕێنێسانی هزری و ڕاسانەوەی ئیرادەی شۆڕشە و من پێم وایە کە قۆناخە سەرەتاییەکانی بە خوێن و بە قورسی هەڵگرتووە و دڵۆپ دڵۆپی ئەو خوێنانە، ئەستێرەی ڕێنیشاندەری داهاتووی ئەم نەتەوەیەن. ئەو نرخە گەورانەش کە لە پێناوی ئازادیدا دراون ئازادیی نەتەوەیەک پڕبەهاتر دەکەن و دەبێ ڕۆڵەکانی داهاتوو بۆ هەمیشە لە یادیان بێ، بەڵام کەموکووڕی و گرفت و کۆسپیشمان هەبووە و ڕۆژهەڵات هەروا با سانایی و بە سادەیی هەڵنەستاوەتەوە و لە بواری کردە و تاکتیکدا گرفت و هەڵەمان هەبووە و دەبێ وەکوو وانەیەک لێیان فێر بین؛ بە هەڵەکانەوە، بە کەموکووڕییەکانەوە، بە گرفتەکانەوە و بە هەزینەکانەوە، ڕاسان بڕیاری ڕابوونی نەتەوەیەکە و ئەم نەتەوەیە خاوەنیەتی و بە دڵنیاییەوە هەر ئەم نەتەوە شۆڕشگێڕ و وشیارەش بە لووتکەی سەرکەوتنی دەگەیەنێ.

چەندە گەشبینن بە دوارۆژی کوردستان؟

گەشبینی بە دوارۆژ، بە بەشداریی خەڵک لە خەباتی ئەمڕۆدا دیارە. هەرچی خەڵک لە خەباتی خۆیاندا بۆ سەلماندنی ئیرادەی نەتەوەییان و بۆ وەدەستخستنەوەی ئەوەی لێیان ڕفێندراوە زیاتر بەشدار دەبن، هیوامان بە داهاتوو زۆرترە.

بە ڕوونی بڵێم کاتێک دەبینم کە لە بوومەلەرزەیەک کە لە ناوچەکانی کرماشان دەدا و نەتەوەی کورد بە هەرەوەزی نەتەوەییەوە دەچن بە هانای خەڵکە لێقەوماوەکە، کاتێک دەبینم کە گەڕانەوەی تەرمی ئەبووبەکر مەعرووفی بۆ بۆکان لە کرماشانەوە دەبێ بە فستیڤاڵی ڕێزگرتنی نەتەوەیەک لە ڕۆڵەکانی، کاتێک دەبینم کە شارێکی کوردستان وەکوو بانەی خۆڕاگر ٢٥ ڕۆژ مان دەگرێ و لەبەرامبەر ڕێژیمدا ڕادەوەستێ، کاتێک دەبینم کوردستان بە تێکڕا ڕێز لە شەهید شەریف باجوەر دەگرێ، کاتێک دەبینم ڕیزی پێشمەرگەی کوردستان، ڕیزی ڕاسانییەکان کە چاویان بڕیوەتە ئاسۆی گەش و ڕووناک، پتەوتر و پڕحەشیمەتتر دەبێ، ناتوانم تۆزقاڵێک لە داهاتووی سەربەرزی و سەربەستیی ئەم نەتەوە شک و گومانم هەبێ.

پێتان وایە دەبێ لە ئێستادا هێزە سیاسییەکانی کوردستان و خەڵکی کوردستان چۆن بجووڵێنەوە؟ و بەرامبەر بە ڕێژیم چییان پێدەکرێ؟

هێزە سیاسییەکانی کوردستان ئەرکێکی مێژوویی و قورسیان لەسەرشانە. لەم برگەیەدا مێژوویەکی نوێ دەنووسرێتەوە و ئەوەی بتوانێ هەنگاوی گەورەی نەتەوەیی لە پێناوی بەرژەوەندیی کوردستان و بۆ بونیاتنانی نیشتمانێکی نوێدا بنێ، مێژوویی سەربەرزی تۆمار دەکا. بونیاتنانی نیشتمان پێویستی بە هەمووانە و هەمووان دەبێ هەرکام و بە ڕادەی خۆی تێیدا دەور بگێڕن. ناکرێ کەسێک و لایەنێک بە بیانووی جۆربەجۆرەوە خۆی لە ئەرکە نیشتمانی و نەتەوەییەکان بدزێتەوە و نابێ بەرچاوتەنگی کەسمان لێ دوور بخاتەوە.

پتەوکردنی ڕیزی خەبات و پێکەوەبوونمان لە پێناوی بەرژەوەندیی باڵای نەتەوەیی و بۆ بونیاتنانی نیشتمانێکی نوێ ئەرکی ئەساسی هەمووومانە و مێژوو ڕەحم بە کەسمان ناکا.

شەریف باجوەر لە شێعر و پەخشانی شاعێرانی کوردستاندا

لەو دەمەی پێی ڕەنجەڕۆییم ناوەتە مەیدانەوە
نەبوە ساتێ بسرەوم بەو دەردی کۆنە ژانەوە
تۆف و ئاگر تەور و هۆرە زامی پشت و جەرگمن
دەور و پشتیان لێ تەنیوم بانگەوازی مەرگمن
ساڵەهایە بێخ و ریشەم هەڵدەکۆڵن وەك هەرێز
توو بلاو و لانەواز و بێ خودان و بێ پەرێز
ڕۆژێ دابێ دێتە گۆڕێ بۆ لە ڕەگ هاوردنم
ساتێ ژاراو، ساتێ ئاگر دەس دەنێتە گەردنم
چی نەما کردیان بە حاڵم بۆ ئەوەی بتوێمەوە
هەردەژیم و هەر لە پێشوو چاکتریش دەڕوێمەوە

"ئـــازادی"

ئەمرۆکە ئازادیم بینی
جلکی سووری،
ئاگرینی لە بەر دابوو
لە شەقامە،
هەرە گەورەکەی مەریوان
ئامازەی دەکرد بۆ چیا و
دارستانەکەی کوردستان!

لە مێژوودا،
کڵێ چنرا بۆ ئیبراهیم
هەتا ئێستاش
تەشی کتێب دەڕیسنەوە
وا ئەمرۆ من، گوندم، شارم
یاری و خەندەی منداڵانم
لە ناو گڕی «نەمروو» کانە
قوربانیمان،
گەڵای دارانم دەیزانن
کەچی دنیا
لە ئاستی من گۆڕستانە
بە زامم، کوێر!
بە شینم، کەڕ!
بە دادم، لاڵ!
دەمی ویژدان لە دەمبێنە!

ڕەحیم لوقمانی

ئـــاگر

ئاگر دوو جار
ئەم وڵاتە دەسووتێنی:
جارێک لە دارستانەوە
جارێکیتر، لە ناو دڵی
عاشقی نیشتمانەوە!

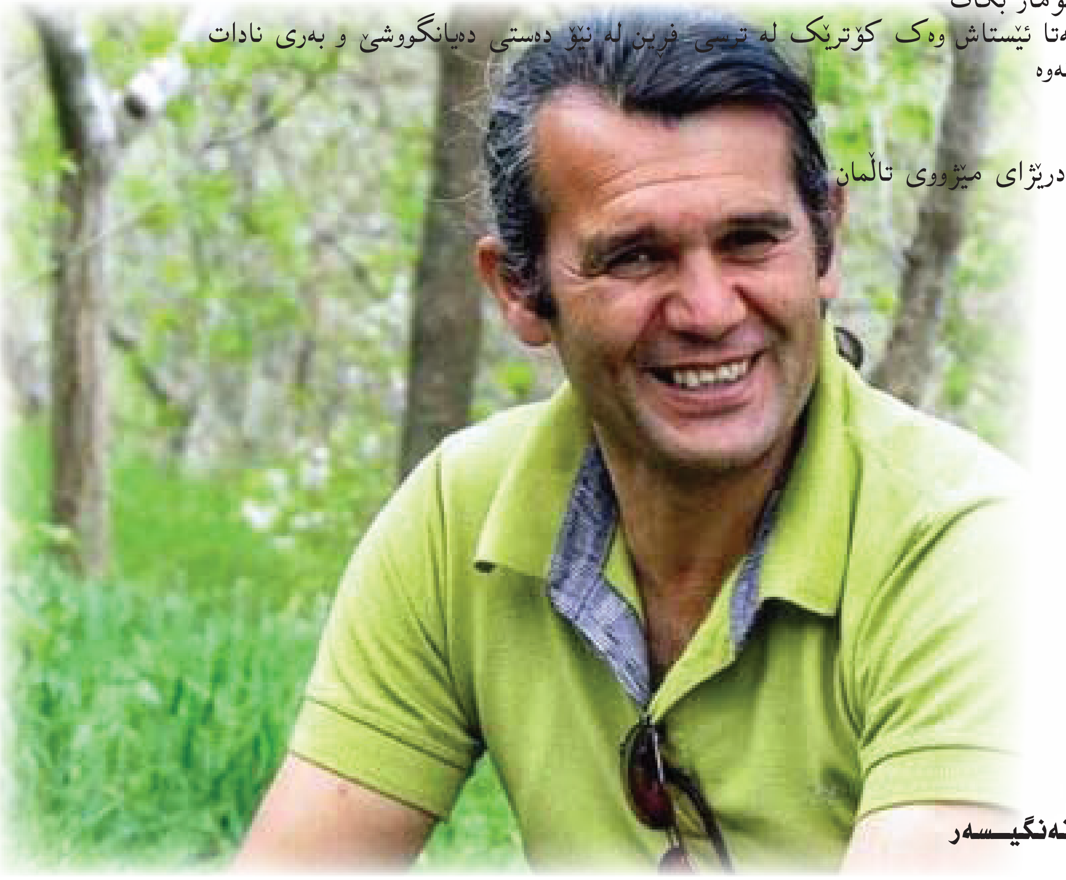

بە "سر هاگ بیور" بڵێن ئەو کتێبەی(گینس) لەگەڵ خۆی بۆ کوردستان بهێنێت بزانین چیتێدایە!!
ئاخۆ "تۆماری قامکی درێژ و کەپۆی زل و دەمی پان و چاو زاقترین و لێوی قەڵەو و پیرترین مرۆڤ" بۆتە هۆنەر ؟
بێتە ئێرە ژمارەی "چاوی" ئەو دایکانە تۆمار بکات کە بە دوای لەدەس دانی ڕۆڵەی بێ سەرو شوێندا کوێر بوونە
ژمارەی ئەو "لێوانەی" تۆمار بکات کە بەتاوانی نەدرکاندی ڕەمزی عەشق و وەفا لێکدووراون تۆمار بکات
ژمارەی "قامکی" ئەو عاشقانە بژمێرێت کە پاش چارەکە سەدەیێک ئەنگۆستیلەی دڵدارەکەی هەتا ئێستاش وەک کۆترێک لە ترسی فڕین لە نێو دەستی دەیانگووشێ و بەری نادات
ژمارەی "دوایین ماچەکان" حیساب بکات کە شتێتانە بە دوای کۆڵی مەینەت کەوتن و نەگەڕانەوە
پێی بڵێن "سپی ترین" پرچ لای دایکی کام وڵاتە؟ ئەگەر ژنی وڵاتی من نەبوو
درۆ دەکات ڕۆمەتی بە خاکی هەڵەبجە ڕەش کەن
پێی بڵێن "درێژترین" ڕێگا کامە ئەگەر ڕێگای هەژاری و کۆڵبەری تۆمار نەکرد نفرەتی کەن بەدرێژای مێژووی تاڵمان
لێی بپرسن "سوورترین" ڕەنگ کامەیە
ئەگەرهەراڵە برمەی سەر گۆڕی سەربازە ونـ ە کانی پەشێوی ناو لێ نەبرد
بە دووکەڵی باوەگوڕ گوڕ سواقی بەن هەموو لەشی
پێی بڵێن "جوانترین" "گۆنا" هی کێیە ئەگەر نەیگوت هی منالانی شیناوێ
پووتێ نەوتی ئیلام بدزن و سەرتاپای لەشی پێ ئاژین کەن
لێی بپرسن "شەریف ترین" مرۆڤ کێیە
ئەگەر شەریفەکەی ژینگەپارێزی نەنووسی دار بەڕووی لێ ئاگادار کەن
بڵێن "بێ کەسترین" گیاندار کێیە
گەر خەڵکی کوردی ناو نەبرد
لە چیای شەنگال بەرەڵای کەن بێ ئاو و نان
"سر هاگ بیور"م بۆ بانگ کەن
تابیبەمە سەر خەرمانی پرسیارەکانی ئەم خەڵکە
باتێ بگات ئەوەی تۆمارکراوە هەتا ئێستا چەن بێ کەڵکە
لەوێ بە گوێچکەیدا جوان دایدەم کە کتێبەکەی (گینس) بسووتێنێ
سەرلە نوێ تۆماری کات لە کوردستان تا ناوداری ئەو کتێبەی بسەلمێنێ
مەگەر ناڵێن: کتێبی گینس جێگای شتی جیاواز و بێ هاوتایە بۆ گشت جیهان؟
دەی چاوەکەم ئەم وڵاتە زۆر جیاوازە
دەزانی چەند؟ بەقەد ئەوەی "ژیان هەرزانترە لە نان"

مۆکرات میری . تـەنگیـــسەر

KURDISTAN

Published by Democratic Party of Iranian Kurdistan ■ No:733 6 Sep. 2018

ڕۆژنامەی «کوردستان» و ماڵپەڕەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران
لە تۆڕی جیهانیی ئینتێرنێتدا:

www.kurdistanmedia.com
info@kurdistanmedia.com

http://www.pdki.org
pdkiran@club-internet.fr

telegram.me/PDKImedia

ڕۆژنامەی کوردستان بە مەبەستی هەرچی زیاتر ئاشکرا کردنی پێشێلکارییەکانی مافی مرۆڤ لە ناوچەکانی کوردستانی ڕۆژهەڵات، هەر دوو حەوتوو جارێک ڕاپۆرتێک لە سەر بارودۆخی مافی مرۆڤ لە کوردستانی ڕۆژهەڵات بڵاو و دەیخاتە بەر دیدی خوێنەران ڕۆژنامەی "کوردستان".

ئەم ڕاپۆرت و ئامارانە باس لە حاڵەتەکانی پێشێلکردنی مافی مرۆڤ لە ماوەی دوو حەوتووی سەرەتای مانگی خەرمانانی ٩٧ی هەتاوی لە شار و ناوچە کوردنشینەکانی کوردستانی ڕۆژهەڵات دەکات کە بریتییە لە حاڵەتەکانی دەسبەسەر کردن، بانگهێشت، ئێعدام، کوژران و بریندار بوونی کۆڵبەران، کرێکاران، خۆکوشتن، زیندانیان و مەحکووم کردنی هاووڵاتییان لە کوردستانی ئێران

هێمایەك لە پێشێلکردنی مافی مرۆڤ لە دوو حەوتووی ڕابردوودا

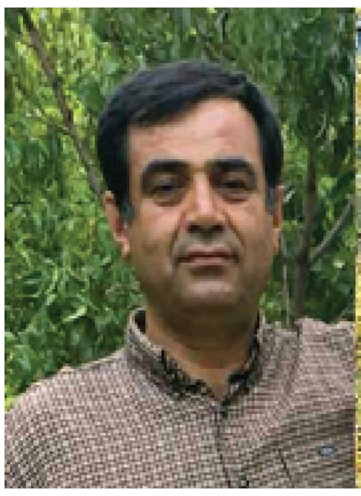

دەسبەسەر، بانگهێشت و زیندانیی کردن و حوکمی زیندان و ناڕوونی چارەنووسی زیندانیان:

موتەلب ئەحمەدیان، زیندانیی سیاسیی کورد، لە زیندانی ناوەندیی شاری سنە بۆ زیندانی ئێڤین ڕاگوێزرا؛ ئەو زیندانییە کوردە لە زیندانی سنەدا لە چارەسەریی پزیشکی بێبەری بووە و لە بارودۆخێکی جەستەیی خراپدایە.

ناوبراو لە لایەن دادگای ئینقلابی شاری سەقزەوە، بەتۆمەتی هاوکاریی لەگەڵ حیزبەکانی ئۆپۆزسیۆن، بە ٣١ ساڵ زیندان مەحکووم کراوە و ئیزنی بەڕێکردنی بۆ ناوەندە دەرمانییەکانی دەرەوەی زیندانیشی نەبووە. هەروەها، چەند ڕۆژ پێش، چالاکێکی ژینگەپارێزی بە ناوی "موسلیم سوبحانی" خەڵکی شاری سنە، لە لایەن هێزە ئیتلاعاتییەکانی ئەو شارەوە دەسبەسەر کرا؛ هێزە ئیتلاعاتییەکان بە هێرش کردنە سەر ماڵی ئەو چالاکە ژینگەپارێزییە ناوبراویان لەگەڵ خۆیان بردووە.

"خەلیل کەریمی"، چالاکی کرێکاری و ئەندامی یەکیەتیی ئازادی کرێکارانی ئێران، دەبێ لە ڕێکەوتی ١٩ی خەرمانان لە لقی یەکی دادگای ئینقلابی شاری سنە، ئامادە بێت. بەپێی ئەو بانگهێشتنامەیە، ئەو چالاکە کرێکارییە دەبێت ڕۆژی ١٩ی خەرمانان کاتژمێر ١١ لە لقی یەکی دادگای ئینقلابی شاری سنە ئامادە بێت، سەبارەت بەو سکاڵایەی کە دژی ناوبراو تۆمار کراوە.

ڕۆژی یەکشەممە ڕێکەوتی ٢٨ی گەلاوێژ، لاوێکی کورد خەڵکی شاری ئیلام، بە ناوی "مەحیەدین غەیاسی" لە لایەن هێزە ئیتلاعاتییەکانەوە دەسبەسەر و بۆ گرتووخانەی ئیدارەی ئیتلاعاتی ئەو شارە ڕاگوێزرا.

ڕۆژی سێشەممە ڕێکەوتی ٦ی خەرمانان، هاووڵاتییەکی خەڵکی شاری ئیلام بە ناوی "سادق فەتحی" تەمەن ٣٨ ساڵ لە ڕووداوی هاتوچۆدا بە شێوەیەکی گوماناوی گیانی لە دەست دا؛ بە وتەی سەرچاوەیەکی ئاگادار، هێزە ئیتلاعاتییەکان لە ماوەی ڕابردوودا بەردەوام هەوڵی تێرۆر کردنی شاعێر و چالاکی مەدەنیی خەڵکی شاری ئیلام ژاکان بارانیان داوە، کە لە هەوڵەکەیاندا سەرکەوتوو نەبوون و ئەمجارە بە گومانی ئەوەیکە ناوبراو سواری ماشینی سادق فەتحی دەبێت و غافڵ لەوەیکە ژاکان باران سواری ماشینی یەکێک لە شاعێرانی دیکە بووە، دەسکاری ڕاگری ماشینی ئەو هاووڵاتییە کوردە دەکەن، کە لە ئەنجامدا ناوبراو گیانی لەدەست دەدات.

دوو هاووڵاتیی کورد خەڵکی شاری ورمێ، بە ناوەکانی "سەفەر عەبدوڵلاهی و ئەحمەد جەهانگیری" پاش بڵاوکردنەوەی هەواڵی دەستدرێژی دەرگاوانی قوتابخانەی "راه شهدا"ی ئەو شارە بۆ سەر کچێکی مێرمنداڵ، لە لایەن لقی ١١٢ی دادگای گشتیی شاری ورمێوە، سەرجەم بە ٣٦ ساڵ زیندان مەحکووم کران.

محەممەدئەمین عەبدوڵلاهی زیندانیی سیاسیی کورد خەڵکی شاری بۆکان کە لە زیندانی ناوەندیی شاری بیرجەند لە زینداندایە، لە لایەن لقی ١٠٤ی دادگای گشتیی بیرجەند بە ٧٤ زەربە قامچی مەحکووم کرا؛ ئەو زیندانییە سیاسییە کوردە بە هۆی ئەوەیکە لە کاتی مەرەخەسی درەنگ چووەتەوە زیندان بە لێدانی قامچی مەحکووم کراوە.

چارەنووسی چالاکێکی مەدەنیی کورد خەڵکی شاری سنە بە ناوی "ئارام یوسفی" دوای ٥ ڕۆژ لە دەسبەسەرکرانی ناڕوونە و ئەوەش نیگەرانیی بنەماڵەکەی لێکەوتووەتەوە.

ڕۆژی هەینی ٩ی خەرمانان، دوو هاووڵاتیی کورد بە ناوەکانی "سیروان هوشمەند و موختار وەلیپوور" خەڵکی شاری مەریوان لە کاتی کۆبوونەوە لە بەردەم دەکەی شەریف باجوەر دەسبەسەر کران؛ بە وتەی سەرچاوەیەکی ئاگادار، هاووڵاتییانی شاری مەریوان بۆ یادکردنەوەی شەریف باجوەر و هاوڕێیانی لە بەردەم دەکەی ناوبراو کۆببوونەوە.

٢٩ی گەلاوێژی ئەمساڵ، دادگایی کردنی ٦٤ کەس لە ناڕازیانی ڕووداوی قوتابخانەی "راه شهدا" لە گەڕەکی ئیسلامئاوای شاری ورمێ لە لقی ١١٢ی دادگای کەیفەری ٢ی کۆمەڵەی بەهەشتی ئەم شارە بە تۆمەتی وەک "بەشداری لە ڕووخان و ئاگردانی کەرەستەی دەوڵەتی، بەشداری لە ئاگردانی کەرەستەی تایبەتی، دروست کردنی بێنەزمی، بێڕێزی بە مەئموورانی دەوڵەتی لە کاتی خزمەت کردن، ئاگردانی بەڵگەنامە دەوڵەتییەکان، سەرپێچی کردن لە بەرانبەر بڕیاری مەئموورانی دەوڵەتی لە کاتی خزمەت کردن، تەنگ پێهەڵچنین و دەستدرێژی بۆ سەر ژنان و هەڕەشە کردن لەوان بە چەک" بەڕێوەچوو کە تێیدا ٢٩ کەسیان لەو تۆمەتە باس کراوانە بە بێتاوان و ٣٥ کەسیان لەگەڵ سزای قورس بەرەوڕوو بوونەوە.

دوانیوەڕۆی ڕۆژی یەکشەممە ١١ی خەرمانان، هاووڵاتییەکی کورد بە ناوی "واحید خالیدنژاد" تەمەن ٢٥ ساڵ کوڕی محەممەدئەمین، خەڵکی شاری شنۆ، لە لایەن هێزە ئیتلاعاتییەکانی ئەو شارەوە دەسبەسەر کرا.

سەرەڕای تێپەڕینی دوو مانگ بەسەر دەسبەسەرکرانی فەرهاد عەبدوڵلاپوور، برای هیدایەت عەبدوڵلاپوور زیندانیی سیاسیی کورد مەحکووم بە ئێعدام، لە چارەنووس و شوێنی ڕاگیرانی ناوبراو هیچ زانیارییەک لە بەردەستدا نییە و ئەمەش نیگەرانیی چەند قاتی لای بنەماڵەکەی دروست کردووە.

ڕۆژی سێشەممە ١٣ی خەرمانان، دوو چالاکی کرێکاریی بە ناوەکانی "موزەفەر ساڵحنیا" ئەندامی هەیئەتی یەکیەتیی ئازادی کرێکارانی ئێران و "خالید حوسێنی" ئەندامی کۆمیتەی هەماهەنگی بۆ پێکهێنانی ڕێکخراوە کرێکارییەکان، لە لایەن هێزە ئیتلاعاتییەکانەوە دەسبەسەر کرا و بۆ شوێنێکی نادیار ڕاگوێزرا.

ڕۆژی چوارشەممە ١٤ی خەرمانان، هاجەر سەعیدی، چالاکی بواری مافی ژنان و ژینگەپارێزیی خەڵکی شاری سنە، لە لایەن هێزە ئیتلاعاتییەکانەوە دەسبەسەر کرا و بۆ شوێنێکی نادیار راگوێزرا.

کۆڵبەران:

لاوێکی کورد بە ناوی "تەوحید حەقدار" تەمەن ١٩ ساڵ، کوڕی بارزان خەڵکی گوندی "دۆستان" سەر بە ناوچەی شپیرانی شاری سەڵماس بە هۆی تەقەی هێزە نیزامییەکانی حکوومەتی ئێران لە سنووری شاری شنۆ گیانی لە دەست دا.

ڕۆژی دووشەممە ٥ی گەلاوێژ، کاروانێک لە کۆڵبەرانی کورد، لە نزیک گوندی "سەنگەر"، سەر بە شاری ماکۆ کەوتنە بەر تەقەی ڕاستەوخۆی هێزە نیزامییەکانی حکوومەتی ئێرانەوە و لە ئەنجامدا کۆڵبەرێکی کورد، بە ناوی "عوسمان قەدیمی" بە توندی بریندار بوو؛ هەر لەو پەیوەندییەدا، ڕۆژی سێشەممە ٦ی گەلاوێژ، دوو کۆڵبەری کورد بە ناوەکانی "بەختیار مورادپوور" خەڵکی گوندی کیسەڵە و "ئەرکان کاکەیی" لە سنووری شێخ سڵە سەر بە سەلاسی باوەجانی، لە ئەنجامی تەقەی ڕاستەوخۆی هێزەکانی حکوومەتی ئێران بریندار کران.

ڕۆژی هەینی ڕێکەوتی ٩ی خەرمانان، کۆڵبەرێکی کورد بە ناوی "ئەسعەد فەرەجی" خەڵکی گوندی "باراماوا"ی سەر بە شاری سەوڵاوا لە کاتی کۆڵبەریدا لە بەرزاییەکانی "تەتە"ی هەورامان کەوتە خوارەوە کە بووە هۆی برینداربوونی.

سەرلەبەیانیی ڕۆژی ١٠ی خەرمانان، کۆڵبەرێکی کوردی خەڵکی شاری بانە، بە تەقەی هێزە نیزامییەکانی حکوومەتی بوو بە قوربانیی ژیان؛ شوناسی ئەو کۆڵبەرە کوردە، بە ناوی "مەحموود کتابی"، تەمەن ٢٤ ساڵ خەڵکی شاری بانە، ڕاگەیەندراوە.

ڕۆژی یەکشەممە ١١ی خەرمانان، هێزە نیزامییەکانی حکوومەتی لە گوندی "ماشکان" سەر بە شاری پیرانشار تەقەیان لە ژمارەیەک کۆڵبەری کورد کرد لەو ناوچەیە.

بە وتەی سەرچاوەیەکی ئاگادار، پاش تەقەی هێزە نیزامییەکانی حکوومەتی، کۆڵبەرێکی کورد بە ناوی "عەلی عەرەب" کوڕی موراد بە سەختی بریندار بوو و هەروەها دوو کۆڵبەری دیکەش لەو ڕووداوەدا بێسەروشوێن بوون.

شەوی ١٢لەسەر ١٣ی خەرمانان، کۆڵبەرێکی کورد، خەڵکی شاری سەقز بە تەقەی ڕاستەوخۆی هەنگی سنووری نەنۆر پێکرا و بۆ چارەسەری پزیشکی ڕەوانەی نەخۆشخانە کرا؛ شوناسی ئەو کۆڵبەرە کوردە بە ناوی "ئاکۆ مینایی" ناسراو بە ئاکۆ سەعادەت تەمەن ٢٣ ساڵ کوڕی تەوفیق خەڵکی گوندی "پیرەوەمەران" ڕاگەیەندراوە.

ڕۆژی چوارشەممە ١٤ی خەرمانان، کاسبکارێکی کورد، بە ناوی "ناسر ئیبراهیمزادە"، خەڵکی گوندی "گەوڵان"ـی شاری سەردەشت بە تەقەی هێزە نیزامییەکانی حکوومەتی کوژرا؛ ئەو کاسبکارە کوردە، لە نزیک گوندی "دارمەرجان"ـی شاری سەردەشت تەقەی لێ کراوە.

خۆکوژی ژنان و پیاوان:

ڕێکەوتی ٣ی خەرمانان ، ژنێکی لاو، خەڵکی گوندی "مەلەکان"ـی شاری ورمێ، بە ناوی "شیوا"، تەمەن ٢٢ ساڵ و دایکی دوو منداڵی کەم تەمەن خۆی سووتاندووە؛ بە وتەی سەرچاوەیەکی ئاگادار، ئەو ژنە کوردە بە هۆی دەسکورتی و هەژاری دەستی داوەتە خۆسووتاندن.

ڕۆژی سێشەممە ١٣ی خەرمانان، ژنێکی لاو بە ناوی "شەونم ڕەسوڵی" ناسراو بە پرشنگ کچی سابیر هەوڵی خۆکوژی داوە؛ دەوترێ، ئەو ژنە لاوە بە هۆی کێشەی بنەماڵەیی کۆتایی بە ژیانی خۆی هێناوە. لە ساڵی ڕابردوو (٩٦)، ١٤٠٠ ژنی کورد لە ئێران هەوڵی خۆکوژیان داوە.

بەپێی ئامارێک کە لە لایەن بەڕێوەبەری نووسینگەی چاودێری و هەماهەنگی لە کاروباری لاواندا بڵاو کراوەتەوە، لە ماوەی ساڵی ٩٦دا سەرجەم ٤٩٩٢ حاڵەتی خۆکوژی لە ئێران ڕووی داوە.

ئومید موحەدس لەمبارەوە ئاشکرای کردووە، تەنیا لە پارێزگاکانی ئیلام، کرماشان، لوڕستان، سنە و ورمێ، ١٣٩٥ حاڵەتی خۆکوژی تۆمار کراوە کە بەواتای ٢٨٪ی خۆکوژییەکان لە ئێران بە گشتیی بووە.

بەپێی ئەو ڕاپۆرتە، پارێزگای ئیلام بە ٥٥٠ هەزار حەشیمەتەوە، کە بە کەمحەشیمەتترین پارێزگای ئێرانە، زۆرترین ئاماری خۆکوژی تێیدا ڕوویداوە و گەیشتووتە ٨٠٠ حاڵەتی خۆکوژی.

کرماشان ٢٠٩ حاڵەت و لە پلەی شەشەم، ورمێ ١٥١ حاڵەت و پلەی ١٠یەم ، لوڕستان ١٣٥ حاڵەت و پلەی ١٢یەم و سنە بە ١٠٠ حاڵەت لە پلەی چواردەیەمدایە و لە ڕیزی ئەو پارێزگایانەدایە کە زۆرترین حاڵەتی خۆکوژی تێدا تۆمار کراوە.

بەپێی ئەو ڕاپۆرتە، لە کۆی ١٣٩٥ حاڵەتی خۆکوژی لە شارە کوردنشینەکان کە هەوڵی خۆکوژییان داوە، ٥٧٠ کەس ژن بوون و ٨٢٥ کەسیشیان پیاو بوون.

تەقینەوەی مین:

ڕۆژی هەینی ٢ی خەرمانان، کۆڵبەرێکی کورد بە ناوی "ئەیووب نیکزاد" کوڕی "عەتا" خەڵکی گوندی "سەردۆش" سەر بە شاری مەریوان بە هۆی تەقینەوەی مین بە سەختی بریندار بوو و ڕەوانەی نەخۆشخانە کرا.

شەممە ٣ی خەرمانان، بە هۆی تەقینەوەی مین لە سنووری شاری مەریوان، چوار کۆڵبەری خەڵکی ئەو شارە کوژران و بریندار بوون؛ شوناسی ئەو کۆڵبەرە کوژراوە "ناسر" خیزاندار و کوڕی سدیق خەڵکی گوندی "ئیساوڵێ" ڕاگەیاندراوە.

هەروەها شوناسی برینداربووەکان "ئیقباڵ" کوڕی "ئەحمەد"، "ئیبراهیم" کوڕی "محەممەد" و "مەنسوور" کوڕی "مەجید"، ڕاگەیەندراوە.

ڕۆژی هەینی ڕێکەوتی ٩ی خەرمانان، هاووڵاتییەکی کورد بە ناوی "مەهدی خۆگەر" خەڵکی گوندی "دەڵ"ی سەر بە شاری سەوڵاوا بەهۆی تەقینەوەی مین بە سەختی بریندار بوو.

کرێکاران:

دوو کرێکاری کورد خەڵکی گوندی "گوێزەکوێرەی" شاری مەریوان، بە هۆی داڕووخانی کارێز، لە کاتی کار کردن بوونە قوربانی. شوناسی ئەو دوو کرێکارە کوردە "موختار نەسیم و عوسمان ئیلاهی" ڕاگەیەندراوە؛ موختار نەسیم برای زیندانی سیاسیی کورد سامان نەسیمە.

ئەم ئامارانە بە پشتبەستن لە ناوەندی ئاماری تۆمار کراو لە ئاژانسی هەواڵدەریی کوردپا تۆمارکراوە.